

Het verbod op *torture, inhuman and degrading treatment or punishment* gewaarborgd door het EHRM en het CPT

BIJLAGEN

Auteur : Mila Djurdjevic
Studentennummer Avans: 9952938
Studentennummer Fontys: 2067411
Klas: U-R4IN
Opleiding: Juridische Hogeschool

Afstudeeradres: Universiteit van Tilburg
Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Sectie Vrijheidsbeneming en Vrijheidsbeperking
Afstudeermentor: Prof. dr. A.M. van Kalmthout
1^e Afstudeerbegeleider: Mr. M. Bindraban
2^e Afstudeerbegeleider: Mr. A. Wolters

Afstudeerperiode: 9 februari 2009 – 7 augustus 2009
Datum: 17 augustus 2009

Het verbod op *torture, inhuman and degrading treatment or punishment*

gewaarborgd door het EHRM en het CPT

<i>Auteur :</i>	Mila Djurdjevic
<i>Studentennummer Avans:</i>	9952938
<i>Studentennummer Fontys:</i>	2067411
<i>Klas:</i>	U-R4IN
<i>Opleiding:</i>	Juridische Hogeschool
<i>Afstudeeradres:</i>	Universiteit van Tilburg Faculteit der Rechtsgeleerdheid Sectie Vrijheidsbeneming en Vrijheidsbeperking
<i>Afstudeermentor:</i>	Prof. dr. A.M. van Kalmthout
<i>1^e Afstudeerbegeleider:</i>	Mr. M. Bindraban
<i>2^e Afstudeerbegeleider:</i>	Mr. A. Wolters
<i>Afstudeerperiode:</i>	9 februari 2009 – 7 augustus 2009
<i>Datum:</i>	17 augustus 2009

Inhoudsopgave

Bijlage I	Jurisprudentielijst met betrekking tot artikel 3 EVRM, waarbij naar het CPT wordt verwezen
Bijlage II	Geselecteerde arresten
Bijlage III	EHRM 25 september 1997, Aydin tegen Turkije (klachtnummer 23178/94)
Bijlage IV	EHRM 27 juni 2000, Salman tegen Turkije (klachtnummer 21986/93)
Bijlage V	EHRM 10 april 2001, Tanli tegen Turkije (klachtnummer 26129/95)
Bijlage VI	EHRM 30 juli 1998, Aerts tegen België (klachtnummer 25357/94)
Bijlage VII	EHRM 6 maart 2001, Dougoz tegen Griekenland (klachtnummer 40907/98)
Bijlage VIII	EHRM 4 februari 2003, Lorsé en anderen tegen Nederland (klachtnummer 52750/99)
Bijlage IX	EHRM 29 januari 2009, Andreyevskiy tegen de Russische Federatie (klachtnummer 1750/03)
Bijlage X	EHRM 15 juli 2002, Kalashnikov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 47095/99)
Bijlage XI	EHRM 19 februari 2009, Malenko tegen Oekraïne (klachtnummer 18660/03)
Bijlage XII	EHRM 10 oktober 2000, Akkoç tegen Turkije (klachtnummer 22947/93; 22948/93)
Bijlage XIII	EHRM 17 maart 2009, Salmanoğlu en Polattaş tegen Turkije (klachtnummer 15828/03)
Bijlage XIV	Overige beschrijvingen van de geselecteerde arresten op chronologische volgorde
Bijlage XV	Categoriebepaling van de overige 111 arresten op chronologische volgorde
Bijlage XVI	Jurisprudentie onder categorie I
Bijlage XVII	Jurisprudentie onder categorie II
Bijlage XVIII	Jurisprudentie onder categorie III

Bijlage I Jurisprudentielijst met betrekking tot artikel 3 EVRM, waarbij naar het CPT wordt verwezen

- EHRM 22 september 1993, Klaas tegen Duitsland (klachtnummer 15473/89)
 EHRM 25 september 1997, Aydin tegen Turkije (klachtnummer 23178/94)
 EHRM 30 juli 1998, Aerts tegen België (klachtnummer 25357/94)
 EHRM 27 juni 2000, Salman tegen Turkije (klachtnummer 21986/93)
 EHRM 10 oktober 2000, Akkoc tegen Turkije (klachtnummer 22947/93; 22948/93)
 EHRM 14 november 2000, Tas tegen Turkije (klachtnummer 24396/94)
 EHRM 21 december 2000, Egmez tegen Cyprus (klachtnummer 30873/96)
 EHRM 6 maart 2001, Douguz tegen Griekenland (klachtnummer 40907/98)
 EHRM 10 april 2001, Tanli tegen Turkije (klachtnummer 26129/95)
 EHRM 19 april 2001, Peers tegen Griekenland (klachtnummer 28524/95)
- EHRM 18 juni 2002, Orhan tegen Turkije (klachtnummer 25656/94)
 EHRM 15 juli 2002, Kalashnikov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 47095/99)
 EHRM 14 november 2002, Mouisel tegen Frankrijk (klachtnummer 67263/01)
 EHRM 4 februari 2003, Lorse en anderen tegen Nederland (klachtnummer 52750/99)
 EHRM 4 februari 2003, Van der Ven tegen Nederland (klachtnummer 50901/99)
 EHRM 29 april 2003, Poltoratskiy tegen Oekraïne (klachtnummer 38812/97)
 EHRM 29 april 2003, Kuznetsov tegen Oekraïne (klachtnummer 39042/97)
 EHRM 29 april 2003, Nazarenk tegen Oekraïne (klachtnummer 39483/98)
 EHRM 29 april 2003, Dankevich tegen Oekraïne (klachtnummer 40679/98)
 EHRM 29 april 2003, Aliev tegen Oekraïne (klachtnummer 41220/98)
- EHRM 29 april 2003, Khoklich tegen Oekraïne (klachtnummer 41707/98)
 EHRM 13 november 2003, Elci en anderen tegen Turkije (klachtnummer 23145/93; 25091/94)
 EHRM 27 november 2003, Henaf tegen Frankrijk (klachtnummer 65436/01)
 EHRM 11 december 2003, Yankov tegen Bulgarije (klachtnummer 39084/97)
 EHRM 11 maart 2004, Iorgov tegen Bulgarije (klachtnummer 40653/98)
 EHRM 11 maart 2004, G.B. tegen Bulgarije (klachtnummer 42346/98)
 EHRM 6 april 2004, Ahmet Ozkan tegen Turkije (klachtnummer 21689/93)
 EHRM 8 juli 2004, Ilascu en anderen tegen Moldavië en de Russische Federatie (klachtnummer 48787/99)
 EHRM 27 juli 2004, Sliman tegen Frankrijk (klachtnummer 57671/00)
 EHRM 18 januari 2005, Kehayov tegen Bulgarije (klachtnummer 41035/98)
- EHRM 20 januari 2005, Mayzit tegen de Russische Federatie (klachtnummer 63378/00)
 EHRM 5 april 2005, Nevmerzhitsky tegen Oekraïne (klachtnummer 54825/00)
 EHRM 12 april 2005, Shamayer en anderen tegen Georgië en de Russische Federatie (klachtnummer 36378/02)
 EHRM 12 mei 2005, Öcalan tegen Turkije (klachtnummer 46221/99)
 EHRM 5 juni 2005, Novoselov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 66460/01)
 EHRM 9 juni 2005, I.I. tegen Bulgarije (klachtnummer 44082/98)
 EHRM 16 juni 2005, Labzov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 62208/00)
 EHRM 21 juli 2005, Rhode tegen Denemarken (klachtnummer 69332/01)
 EHRM 13 september 2005, Ostrovar tegen Moldavië (klachtnummer 35207/03)
 EHRM 29 september 2005, Mathew tegen Nederland (klachtnummer 24919/03)
- EHRM 4 oktober 2005, Becciev tegen Moldavië (klachtnummer 9190/03)

EHRM 20 oktober 2005, Romanov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 63993/00)
 EHRM 25 oktober 2005, Fedotov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 5140/02)
 EHRM 8 november 2005, Khodoyorov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 6847/02)
 EHRM 8 november 2005, Alver tegen Estland (klachtnummer 64812/01)
 EHRM 2 februari 2006, Iovchev tegen Bulgarije (klachtnummer 41211/98)
 EHRM 2 maart 2006, Devrim Turan tegen Turkije (klachtnummer 879/02)
 EHRM 9 maart 2006, Cenbauer tegen Kroatië (klachtnummer 73786/01)
 EHRM 28 maart 2006, Melnik tegen Oekraïne (klachtnummer 72286/01)
 EHRM 1 juni 2006, Mamedova tegen de Russische Federatie (klachtnummer 7064/05)

EHRM 4 juli 2006, Ramirex Sanchez tegen Frankrijk (klachtnummer 59450/00)
 EHRM 6 juli 2006, Salah tegen Nederland (klachtnummer 8195/02)
 EHRM 6 juli 2006, Baybaşın tegen Nederland (klachtnummer 13600/02)
 EHRM 6 juli 2006, Sylla tegen Nederland (klachtnummer 14683/03)
 EHRM 11 juli 2006, Jalloh tegen Duitsland (klachtnummer 54810/00)
 EHRM 13 juli 2006, Popov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 26853/04)
 EHRM 10 augustus 2006, Yordanov tegen Bulgarije (klachtnummer 56856/00)
 EHRM 10 augustus 2006, Dobrev tegen Bulgarije (klachtnummer 55389/00)
 EHRM 12 oktober 2006, Staykov tegen Bulgarije (klachtnummer 49438/99)
 EHRM 12 oktober 2006, Dvoynikh tegen Oekraïne (klachtnummer 72277/01)

EHRM 26 oktober 2006, Khudobin tegen de Russische Federatie (klachtnummer 59696/00)
 EHRM 14 december 2006, Tarariyeva tegen de Russische Federatie (klachtnummer 4353/03)
 EHRM 11 januari 2007, Mammadov (Jalaloglu) tegen Azerbeidjaan (klachtnummer 4335/04)
 EHRM 18 januari 2007, Chitayev en Chitayev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 59334/00)
 EHRM 15 februari 2007, Jasar tegen Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië (klachtnummer 69908/01)
 EHRM 27 maart 2007, Istratii tegen Moldavië (klachtnummer 8721/05; 8705/05; 8742/05)
 EHRM 29 maart 2007, Andrey Frolov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 205/02)
 EHRM 10 mei 2007, Benediktov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 106/02)
 EHRM 10 mei 2007, Modarca tegen Moldavië (klachtnummer 14437/05)
 EHRM 24 mei 2007, Navushtanov tegen Bulgarije (klachtnummer 57847/00)

EHRM 7 juni 2007, Igor Ivanov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 34000/02)
 EHRM 14 juni 2007, Novak tegen Kroatië (klachtnummer 8883/04)
 EHRM 19 juni 2007, Ciorap tegen Moldavië (klachtnummer 12066/02)
 EHRM 21 juni 2007, Bitiyeva en X tegen de Russische Federatie (klachtnummer 57953/00; 37392/03)
 EHRM 21 juni 2007, Kantyrev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 37213/02)
 EHRM 28 juni 2007, Malechkov tegen Bulgarije (klachtnummer 57830/00)
 EHRM 12 juli 2007, Testa tegen Kroatië (klachtnummer 20877/04)

EHRM 19 juli 2007, Trepashkin tegen de Russische Federatie (klachtnummer 36898/03)

EHRM 26 juli 2007, Andrei Georgiev tegen Bulgarije (klachtnummer 61507/00)

EHRM 6 september 2007, Kucheruk tegen Oekraïne (klachtnummer 2570/04)

EHRM 18 oktober 2007, Babushkin tegen de Russische Federatie (klachtnummer 67253/01)

EHRM 25 oktober 2007, Yakovenko tegen Oekraïne (klachtnummer 15825/06)

EHRM 6 november 2007, Stepuleac tegen Moldavië (klachtnummer 8207/06)

EHRM 8 november 2007, Medov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 1573/02)

EHRM 27 november 2007, Popovici tegen Moldavië (klachtnummer 289/04; 41194/04)

EHRM 27 november 2007, Turcan tegen Moldavië (klachtnummer 10809/06)

EHRM 29 november 2007, Hummatov tegen Azerbeidjaan (klachtnummer 9852/03; 13413/04)

EHRM 6 december 2007, Bragadireanu tegen Roemenië (klachtnummer 22088/04)

EHRM 18 december 2007, Dybeku tegen Albanië (klachtnummer 41153/06)

EHRM 7 februari 2008, Kostadinov tegen Bulgarije (klachtnummer 55712/00)

EHRM 6 maart 2008, Gavazov tegen Bulgarije (klachtnummer 54659/00)

EHRM 10 april 2008, Dzeladinov en anderen tegen Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië (klachtnummer 13252/02)

EHRM 24 april 2008, Ismoilov en anderen tegen de Russische Federatie (klachtnummer 2947/06)

EHRM 24 april 2008, Sulejmanov tegen Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië (klachtnummer 69875/01)

EHRM 29 april 2008, Petrea tegen Roemenië (klachtnummer 4792/03)

EHRM 13 mei 2008, Juhnke tegen Turkije (klachtnummer 52515/99)

EHRM 20 mei 2008, Gülmez tegen Turkije (klachtnummer 16330/02)

EHRM 22 mei 2008, Alexov tegen Bulgarije (klachtnummer 54578/00)

EHRM 27 mei 2008, Rodic en drie anderen tegen Bosnië en Herzegovina (klachtnummer 22893/05)

EHRM 12 juni 2008, Shchebet tegen de Russische Federatie (klachtnummer 16074/07)

EHRM 19 juni 2008, Guliyev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 24650/02)

EHRM 10 juli 2008, Sudarkov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 3130/03)

EHRM 31 juli 2008, Salmanov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 3522/04)

EHRM 18 september 2008, Turkan tegen Turkije (klachtnummer 33086/04)

EHRM 14 oktober 2008, Mehmet Eren tegen Turkije (klachtnummer 32347/02)

EHRM 21 oktober 2008, Caglayan tegen Turkije (klachtnummer 30461/02)

EHRM 21 oktober 2008, Gulbahar en anderen tegen Turkije (klachtnummer 5264/03)

EHRM 13 november 2008, Malai tegen Moldavië (klachtnummer 7101/06)

EHRM 18 november 2008, Savenkovas tegen Litouwen (klachtnummer 871/02)

EHRM 27 november 2008, Slavcho Kostov tegen Bulgarije (klachtnummer 28674/03)

EHRM 2 december 2008, Mkhitarian tegen Armenië (klachtnummer 22390/05)

EHRM 2 december 2008, Tadevosyan tegen Armenië (klachtnummer 41698/04)

EHRM 2 december 2008, Kirokosyan tegen Armenië (klachtnummer 31237/03)

EHRM 4 december 2008, Belashev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 28617/03)

EHRM 9 december 2008, Matyush tegen de Russische Federatie (klachtnummer 14850/03)
EHRM 18 december 2008, Ukhan tegen Oekraïne (klachtnummer 30628/02)
EHRM 18 december 2008, Kats en anderen tegen Oekraïne (klachtnummer 29971/04)
EHRM 22 december 2008, Aleksanyan tegen de Russische Federatie (klachtnummer 46468/06)
EHRM 8 januari 2009, Filiz Uyan tegen Turkije (klachtnummer 7496/03)
EHRM 20 januari 2009, Govec tegen Turkije (klachtnummer 70337/01)

EHRM 27 januari 2009, Ramishvili en Kokhreidze tegen Georgië (klachtnummer 1704/06)
EHRM 29 januari 2009, Maltabar en Maltabar tegen de Russische Federatie (klachtnummer 6954/02)
EHRM 29 januari 2009, Andreyevskiv tegen de Russische Federatie (klachtnummer 1750/03)
EHRM 29 januari 2009, Antropov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 22107/03)
EHRM 10 februari 2009, Novinskiy tegen de Russische Federatie (klachtnummer 11982/02)
EHRM 19 februari 2009, A. en anderen tegen Verenigd Koninkrijk (klachtnummer 3455/05)
EHRM 19 februari 2009, Malenkov tegen Oekraïne (klachtnummer 18660/03)
EHRM 10 maart 2009, Böke en Kandemir tegen Turkije (klachtnummer 71912/01; 26968/02; 36397/03)
EHRM 12 maart 2009, Dzhambekova en anderen tegen de Russische Federatie (klachtnummer 27238/03; 35078/04)
EHRM 12 maart 2009, Aleksandr Makarov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 15217/07)

EHRM 17 maart 2009, Salmanoglu and Polattas tegen Turkije (klachtnummer 15828/03)
EHRM 7 april 2009, Straisteanu en anderen tegen Moldavië (klachtnummer 4834/06)
EHRM 23 april 2009, Gubkin tegen de Russische Federatie (klachtnummer 36941/02)
EHRM 23 april 2009, Popov en Vorobyev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 1606/02)
EHRM 28 mei 2009, Isayev tegen Oekraïne (klachtnummer 28827/02)
EHRM 16 juni 2009, Gurgurov tegen Moldavië (klachtnummer 7045/08)
EHRM 25 juni 2009, Bakhmutskiy tegen de Russische Federatie (klachtnummer 36932/02)

Bijlage II Geselecteerde arresten

EHRM 25 september 1997, Aydin tegen Turkije (klachtnummer 23178/94)
 EHRM 30 juli 1998, Aerts tegen België (klachtnummer 25357/94)
 EHRM 27 juni 2000, Salman tegen Turkije (klachtnummer 21986/93)
 EHRM 10 oktober 2000, Akkoc tegen Turkije (klachtnummer 22947/93; 22948/93)
 EHRM 14 november 2000, Tas tegen Turkije (klachtnummer 24396/94)
 EHRM 21 december 2000, Egmez tegen Cyprus (klachtnummer 30873/96)
 EHRM 6 maart 2001, Douguz tegen Griekenland (klachtnummer 40907/98)
 EHRM 10 april 2001, Tanli tegen Turkije (klachtnummer 26129/95)
 EHRM 19 april 2001, Peers tegen Griekenland (klachtnummer 28524/95)
 EHRM 15 juli 2002, Kalashnikov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 47095/99)

EHRM 4 februari 2003, Lorsé en anderen tegen Nederland (klachtnummer 52750/99)
 EHRM 29 april 2003, Aliev tegen Oekraïne (klachtnummer 41220/98)
 EHRM 20 januari 2005, Mayzit tegen de Russische Federatie (klachtnummer 63378/00)
 EHRM 12 oktober 2006, Staykov tegen Bulgarije (klachtnummer 49438/99)
 EHRM 12 juli 2007, Testa tegen Kroatië (klachtnummer 20877/04)
 EHRM 27 november 2008, Slavcho Kostov tegen Bulgarije (klachtnummer 28674/03)
 EHRM 29 januari 2009, Maltabar en Maltabar tegen de Russische Federatie (klachtnummer 6954/02)
 EHRM 29 januari 2009, Andreyevskiv tegen de Russische Federatie (klachtnummer 1750/03)
 EHRM 29 januari 2009, Antropov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 22107/03)
 EHRM 10 februari 2009, Novinskiy tegen de Russische Federatie (klachtnummer 11982/02)

EHRM 19 februari 2009, A. en anderen tegen Verenigd Koninkrijk (klachtnummer 3455/05)
 EHRM 19 februari 2009, Malenkov tegen Oekraïne (klachtnummer 18660/03)
 EHRM 10 maart 2009, Böke en Kandemir tegen Turkije (klachtnummer 71912/01; 26968/02; 36397/03)
 EHRM 12 maart 2009, Dzhambekova en anderen tegen de Russische Federatie (klachtnummer 27238/03; 35078/04)
 EHRM 12 maart 2009, Aleksandr Makarov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 15217/07)
 EHRM 17 maart 2009, Salmanoglu and Polattas tegen Turkije (klachtnummer 15828/03)

Bijlage III EHRM 25 september 1997, Aydin tegen Turkije (klachtnummer 23178/94)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Turkse nationaliteit, van Koerdische oorsprong. Mevrouw Şükran Aydin, geboren in 1976 en woonachtig in het dorp Tasit. Ten tijde van de gebeurtenissen was klager 17 jaar oud.¹ Deze zaak werd door de European Commission of Human Rights (hierna Commission), door verwezen naar het EHRM.

Op 29 juni 1993, kwam een groep mensen waaronder de dorpswachten en de marechaussee in het dorp van klager aan. Vier leden van de groep kwamen bij het huis van klager en vroegen de familie enkele vragen betreffende een recent gebracht bezoek door PKK-leden. De familie werd bedreigd en beledigd. Klager, haar vader en schoonzus werden geblinddoekt en afgevoerd naar het politiebureau in Derik.²

Klager beweert dat zij bij aankomst op het politiebureau, is gescheiden van haar vader en schoonzus en naar een kamer gebracht die zij zelf de *torture room* noemt. Klager verklaart dat zij van haar kleren werd ontdaan, in een autoband werd gezet en rondgedraaid. Zij werd geslagen en bespoten met een hogedrukspuit. Hierna mocht ze haar kleren weer aandoen en werd ze geblinddoekt naar een verhoorkamer gebracht. De ruimte werd afgesloten en een persoon gekleed in een militaire uniform, kleepte haar uit en legde haar op haar rug waarna hij haar verkrachte. Tegen de tijd dat hij klaar was, was klager in *severe pain* en bebloed. Zij werd opgedragen zich weer aan te kleden en werd naar een andere kamer gebracht. Klager beweert dat zij hierna opnieuw naar de verhoorkamer werd gebracht, waar zij gedurende één uur lang werd geslagen door verschillende personen, die haar waarschuwde niets te verklaren over wat haar was aangedaan.³

Klager heeft op 8 juli 1993 een aanklacht ingediend bij de openbaar aanklager in Derik en heeft verklaard dat zij gedurende haar detentie is geslagen, gemarteld en verkracht.⁴ Zowel klager, als haar vader en schoonzus werden diezelfde dag medisch onderzocht. Openbaar aanklager verzocht de arts te onderzoeken of klager nog maagd was en de aanwezigheid van eventuele tekenen van fysiek geweld en verwondingen te bevestigen. Ook diende de arts eventuele verwondingen van vader en schoonzus te bevestigen. In het medisch rapport concludeerde de arts, die nooit eerder verkrachtingsgevallen had behandeld, dat het maagdenvlies van klager was gescheurd en dat er wijdverspreide kneuzingen rond de binnenkant van de dijen van klager aanwezig waren. De arts kon geen datum vaststellen over wanneer het maagdenvlies was gescheurd en geen mening geven over de toedracht van de kneuzingen rond de dijen, omdat hij geen specialist is op het desbetreffende gebied. In afzonderlijke rapporten stelde de arts verwondingen bij vader en schoonzus vast.⁵

Klager werd op 9 juli 1993 naar een ander ziekenhuis gestuurd om door een gynaecoloog onderzocht te worden, zodat deze kon vaststellen wanneer het maagdenvlies van klager was gescheurd. De arts stelde vast dat de ontmaagding van klager meer dan een week voor het onderzoek had plaatsgevonden. Er werd echter geen uitstrijkje genomen en de gynaecoloog gaf geen commentaar met betrekking tot de kneuzingen ondanks het feit dat hij als gynaecoloog specialist is op het gebied.⁶

¹ EHRM 25 september 1997, Aydin tegen Turkije (klachtnummer 23178/94), par. 13

² Ibid, par. 16-18

³ Ibid, par. 20

⁴ Ibid, par. 23

⁵ Ibid, par. 24

⁶ Ibid, par. 25

Oordeel van het EHRM

Het EHRM neemt de feiten zoals die door de Commission zijn bevestigd aan. Op grond van bewijsmateriaal dat door de Commission is onderzocht, kan aangenomen worden dat de beweringen van klager bewezen zijn. Daarbij geeft het EHRM aan dat de Staat geen bewijs heeft kunnen leveren om te bewijzen dat klager niet is onderworpen aan verkrachting.⁷

“As it has observed on many occasions, Article 3 of the Convention enshrines one of the fundamental values of democratic societies and as such it prohibits in absolute terms torture or inhuman or degrading treatment or punishment. Article 3 admits of no exceptions to this fundamental value and no derogation from it is permissible under Article 15 even having regard to the imperatives of a public emergency threatening the life of the nation or to any suspicion, however well-founded, that a person may be involved in terrorist or other criminal activities (see, for example, the Aksoy judgment cited above, p. 2278, § 62).”⁸

“In order to determine whether any particular form of ill-treatment should be qualified as torture, regard must be had to the distinction drawn in Article 3 between this notion and that of inhuman treatment or degrading treatment. This distinction would appear to have been embodied in the Convention to allow the special stigma of “torture” to attach only to deliberate inhuman treatment causing very serious and cruel suffering (see the Ireland v. the United Kingdom judgment cited above, p. 66, § 167).”⁹

Het EHRM oordeelde dat klager gedurende haar detentie is verkracht, door een persoon van wie de identiteit nog niet is bepaald. Een verkrachting van een gedetineerde door een ambtenaar van de Staat moet worden beschouwd als een ernstige en weerzinwekkende vorm van *ill-treatment*. Voornamelijk doordat de ambtenaar gebruik kan maken van de zwakkere en kwetsbare positie van de gedetineerde. Daarnaast veroorzaakt verkrachting diepe mentale littekens, die niet te vergelijken zijn met andere vormen van fysiek en mentaal geweld. Tevens ondervond klager fysieke pijn gedurende de gedwongen penetratie, die haar in haar waardigheid heeft verlaagd en fysiek en mentaal leed heeft veroorzaakt.¹⁰

Lettend op het geslacht, haar leeftijd en omstandigheden waaronder klager werd gedetineerd, kan volgens het EHRM geconcludeerd worden dat klager werd onderworpen aan een reeks angstaanjagende en vernederende ervaringen.¹¹

Het EHRM oordeelt dat klager en haar familie met een doel uit hun dorp zijn gehaald, wegens de slechte veiligheidssituatie in de regio. Hierdoor moet het lijden van klager tijdens haar detentie ook worden gezien als het bewust plannen met een specifiek doel.¹² De cumulatie van handelingen van fysiek en mentaal geweld, in het bijzonder de wrede verkrachting, waar klager aan werd onderworpen levert een schending van artikel 3 EVRM op, in de zin van *torture*.¹³

Daarnaast oordeelt het EHRM inzake het nalaten van de autoriteiten om onderzoek te verrichten naar de aantijgingen van klager, een procedurele schending van artikel 3 EVRM.¹⁴

Beïnvloeding door het CPT

In deze zaak wordt onder de paragraaf *international material* twee *public statemants* van het CPT aangehaald met betrekking tot bezoeken aan Turkije.

⁷ Ibid, par. 73

⁸ Ibid, par. 81

⁹ Ibid, par. 82

¹⁰ Ibid, par. 83

¹¹ Ibid, par. 84

¹² Ibid, par. 85

¹³ Ibid, par. 86

¹⁴ Ibid, par. 88

Met betrekking tot het eerste *public statment* van 15 december 1998 verklaart het CPT dat het gezien de beschikbare informatie, slechts kan concluderen dat praktijken als *torture*, en andere vormen van *ill-treatment* van personen in politiebewaring in Turkije wijdverspreid blijft. Het CPT concludeert dat handelingen in de zin van *torture* en andere vormen van *ill-treatment* op dit ogenblik voornamelijk voorkomen op politiebureaus.¹⁵

In het tweede *public statement* inzake Turkije van 6 december 1996 stelt het CPT dat er enige vooruitgang is geboekt, maar dat het proces om woorden om te zetten in daden erg langzaam verloopt. Het CPT verklaart dat bezoeken in 1996 hebben geleid tot bewijsmateriaal dat aangeeft dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* nog steeds een normaal voorkomen zijn op politiebureaus.¹⁶

Categorie

In deze zaak worden twee *public statements* van het CPT aangehaald. Ook worden door klager de bevindingen van het CPT als bewijsmateriaal aangevoerd. Door het EHRM wordt in de uitspraak echter niet verwezen naar de bevindingen van het CPT. Het EHRM verwijst wel naar de conclusies van de Commission betreffende de zaak. Deze zaak valt onder categorie I. Hieruit blijkt dat het EHRM in het begin (de vroegere jaren van het CPT) nog geen grote betekenis gaf aan de bevindingen van het CPT. Ondanks het feit dat de *public statements* van het CPT zeer duidelijk zijn over de situatie in Turkije, betreft het EHRM deze niet in zijn uitspraak.

¹⁵ EHRM 25 september 1997, Aydin tegen Turkije (klachtnummer 23178/94), par. 49

¹⁶ Ibid, par. 50

Bijlage IV EHRM 27 juni 2000, Salman tegen Turkije (klachtnummer 21986/93)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Turkse nationaliteit, mevrouw Salman, die de zaak aanhangig heeft gemaakt bij het EHRM, namens haar man. Klager stelt dat haar echtgenoot, nadat hij door de politie werd vastgehouden op 28 en 29 april 1992, is overleden.¹⁷

Op 26 februari 1992 werd de heer Salman gearresteerd door politieambtenaren van de antiterrorismeafdeling in Adana. Op 27 februari 1992 werd Salman vrijgelaten en vertelde aan zijn echtgenote en zoon dat hij gedurende zijn detentie werd geslagen en dat hij 's nachts in koud water werd ondergedompeld.¹⁸

Tijdens een grote operatie werd op 28 april 1992 Salman wederom gearresteerd. Hij werd verdacht van het bijwonen en vieren van het Koerdisch Nieuwjaar en van betrokkenheid bij brandstichting en een aanval op veiligheidsmachten, waarbij één persoon overleed en vier gewond raakten.¹⁹

Klager stelt dat haar man tijdens de arrestatie is mishandeld. Salman is echter niet naar een arts gebracht voordat hij werd gedetineerd. De Commissie stelde dat hij geen verwondingen gedurende de arrestatie had opgelopen en geen tekenen vertoonde van ademhalingsmoeilijkheden.²⁰

Op 29 april 1992 werd heer Salman naar het ziekenhuis gebracht, waar hij onmiddellijk door een arts werd onderzocht. Zijn hartslag, ademhaling en andere vitale functies waren opgehouden. In het gezicht en op de oren was blauwzucht zichtbaar en zijn pupillen waren uitgezet. De arts verklaarde dat Salman bij aankomst dood was en dat hij waarschijnlijk 15 tot 20 minuten eerder was overleden.²¹ Op 29 april 1992 werd in aanwezigheid van de openbaar aanklager het lichaam door een forensisch arts onderzocht. Uit het onderzoeksverslag werd duidelijk dat er twee droge wonden van 1 cm bij 3 cm aan de voorzijde van de rechter oksel waren, een verse wond van 1 cm bij 1 cm wond aan de voorzijde van de linkerenkel en een oude bloeditstorting van 5 cm bij 10 cm op de voorzijde van de borst. Er waren geen indicaties van verwondingen door een scherp instrument of een vuurwapen. De arts besloot dat een autopsie noodzakelijk was om de juiste doodsoorzaak te ontdekken. Diezelfde dag werd autopsie uitgevoerd.²²

Op 30 april 1992 werd het lichaam vrijgegeven aan de familie, die op diezelfde dag Salman wilden begraven. Gedurende de wassing van het lichaam constateerde de zoon kneuzingen en zichtbare littekens bij de oksels. Op de rug waren tekens die op gaten leken en op een voet waren zichtbare tekens die opgezweld was. De familie maakte vier kleurenfoto's van het lichaam.²³

Op 21 mei 1992 werd het autopsierapport openbaar gemaakt. Het rapport herhaalde de fysieke bevindingen van het onderzoeksverslag. Dit keer werd de bloeditstorting op de voorzijde van het borstbeen als paars beschreven. Het onderzoek onthulde dat de longen elk 300g wogen en dat er sprake was van vocht in de longen, het hart woog 550g en was groter dan normaal. Ook was er sprake van vocht in de hersenen. Daarnaast waren er aanwijzingen dat er sprake was van aderverkalking in bepaalde bloedvaten en het hartspierweefsel zat strak om het hart.

¹⁷ EHRM 27 juni 2000, Salman tegen Turkije (klachtnummer 21986/93), par. 6

¹⁸ Ibid, par. 9

¹⁹ Ibid, par. 10

²⁰ Ibid, par. 12

²¹ Ibid, par. 17

²² Ibid, par. 19

²³ Ibid, par. 20

Het borstbeen was gebroken en het omringende zachte weefsel maakte een verse bloeding zichtbaar, die wellicht door reanimatie veroorzaakt kon worden. Het toxicologisch rapport van 14 mei 1992 vond geen afwijkingen. Uit het rapport bleek dat de daadwerkelijke doodsoorzaak niet kon worden vastgesteld en dat het onderzoek door verwezen zou moeten worden.²⁴

Op 15 juli 1992 bracht het *Istanbul Forensic Medicine Institute* zijn advies uit. Het stelde dat behalve kleine verse sneeën en wonden op de enkel en de oude paarse bloeduitstorting op de voorzijde van de borst, geen andere traumatische verwondingen werden geïdentificeerd. De arts verklaarde dat de verse bloeding rond het borstbeen toegeschreven zou kunnen worden aan reanimatiepogingen. Er was geen bewijsmateriaal om te stellen dat Salman was overleden aan een direct toegebrachte verwonding. De oppervlakkige verwondingen op zijn lichaam zouden toegeschreven kunnen worden aan zijn weerstand op de dag dat hij werd gearresteerd. De grootte van het hart, de verkalking in de hartslagaders wijste op een al lang bestaande hartkwaal. Het rapport stelt dat de hartstilstand wellicht veroorzaakt is door zijn bestaande hartkwaal in combinatie met de veranderingen die verbonden waren aan de stress die veroorzaakt was door het arrest.²⁵

Klager stelt dat haar echtgenoot is gedood in bewaring. Het medisch bewijsmateriaal bewijst dat hij aan druk is onderworpen en dat die druk heeft geleid tot een hartstilstand. Daarnaast stelt klager dat indien een persoon in goede gezondheid in bewaring wordt genomen en komt te overlijden, de dood door de autoriteiten verklaart dient te worden. Klager stelt echter dat de autoriteiten geen verklaringen hebben gegeven voor de borstkneuzing, het gebroken borstbeen, de kneuzing aan de linkervoet, de snee op de linkerenkel en de verwondingen aan de oksel.²⁶ Gezien de kneuzingen op de voeten en enkels van haar man, stelt klager dat haar man is onderworpen aan *falaka*. Daarnaast is zij van mening dat de Staat ondoeltreffend onderzoek heeft verricht naar de aantijgingen.²⁷ Klager stelt dat de Staat artikel 3 EVRM heeft geschonden.

Oordeel van het EHRM

Het EHRM oordeelt dat de Staat geen aannemelijke verklaring heeft verstrekt voor de verwondingen die op het lichaam van Salman zijn gevonden, gezien het feit hij in goede gezondheid in bewaring is genomen. Voorts stelt het EHRM dat de kneuzingen en zwellingen van de linkervoet in combinatie met de linkerenkel duiden op het gebruik van *falaka*, zoals die door het CPT als één van de vormen van *ill-treatment* zijn geconstateerd tijdens de bezoeken, onder andere in Adana. Het EHRM sluit uit dat deze verwondingen bij toeval zijn veroorzaakt. Daarnaast is het EHRM van oordeel dat de kneuzing aan de voorzijde van de borst en de breuk aan het borstbeen, verenigbaar zijn met een slag op de borst. Deze verwondingen, die door de Staat niet zijn verklaard, zijn een vorm van *ill-treatment* waarvoor de Staat verantwoordelijk is.²⁸

Het EHRM herhaalt in deze zaak, op welke manier het bepaalt of er sprake is van torture in de zin van artikel 3 EVRM:²⁹

“In determining whether a particular form of ill-treatment should be qualified as torture, consideration must be given to the distinction, embodied in Article 3, between this notion and that of inhuman or degrading treatment. As noted in previous cases, it appears that it was the intention that the Convention should, by means of this distinction, attach a special stigma to deliberate inhuman treatment causing very

²⁴ Ibid, par. 21

²⁵ Ibid, par. 24

²⁶ Ibid, par. 93

²⁷ Ibid, par. 94

²⁸ Ibid, par. 113

²⁹ Ibid, par. 114

serious and cruel suffering (see the Ireland v. the United Kingdom judgment cited above, pp. 66-67, § 167). In addition to the severity of the treatment, there is a purposive element, as recognised in the United Nations Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, which came into force on 26 June 1987, which defines torture in terms of the intentional infliction of severe pain or suffering with the aim, inter alia, of obtaining information, inflicting punishment or intimidating (Article 1 of the United Nations convention)."

Het EHRM oordeelt met betrekking tot de aard en de mate van de *ill-treatment*, de *falaka* en de slag op de borst, en de conclusies die vanuit het bewijsmateriaal getrokken kunnen worden, dat Salman gedurende zijn ondervraging aan zeer ernstig en wreed lijden is onderworpen, dat als *torture* gekwalificeerd dient te worden en een schending van artikel 3 EVRM omvat.³⁰

Beïnvloeding door het CPT

Tot het moment van dit arrest zijn door het CPT zeven bezoeken aan Turkije gebracht. In 1990 en 1991 betreft het twee ad-hoc bezoeken, omdat er aanwijzingen waren van *torture* en andere vormen van *ill-treatment* van personen die van hun vrijheid zijn beroofd, in het bijzonder, personen die in politiebewaring worden gehouden. In 1992 vond een periodiek bezoek plaats, waar ook Adana werd bezocht. Verdere bezoeken vonden plaats in 1994, 1996 (2) en 1997, de laatste twee bezoeken omvatte ook een bezoek aan de politiebureaus in Adana.³¹

In dit arrest worden twee *public statements* van het CPT betreffende de situatie in Turkije aangehaald. In de eerste openbare verklaring van 15 december 1992 stelde het CPT dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* belangrijke karakteriseringen van de politiebewaring waren. Het CPT ondervond gedurende het eerste bezoek in 1990 diverse vormen van *ill-treatment*:

- Palestinian Hanging;
- Elektrische schokken;
- Falaka;
- Hosing door middel van koud water;
- Opsluiting in kleine, donkere, niet geventileerde cellen.

Uit medische onderzoeken werden verwondingen zowel van fysieke als mentale aard geconstateerd, die overeenkwamen met de bevindingen van het CPT betreffende de *torture* en *ill-treatment*. Op de politiebureaus waren de materiële detentieomstandigheden uiterst slecht.³²

Tijdens het tweede bezoek in 1991 stelde het CPT dat er geen vooruitgang is geboekt teneinde *torture* en andere vormen van *ill-treatment* door politieambtenaren te bestrijden. Het CPT ontving klachten van gelijksoortige *ill-treatment* en een stijgend aantal beweringen betreffende gedwongen penetratie van lichamelijke openingen met een stok of wapenstok. Ook tijdens het derde bezoek ontving het CPT vele klachten over *ill-treatment*. De gedetineerden vertoonden tekenen van verwondingen die overeenkwamen met de beweringen. Het betrof ook politiebureaus in Adana. Het CPT verklaarde dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* van personen in politiebewaring in Turkije wijdverspreid blijft.³³

In de tweede openbare verklaring van 6 december 1996 merkte het CPT op dat er vooruitgang is geboekt in de laatste vier jaar. Het CPT heeft echter op grond van de

³⁰ Ibid, par. 115-116

³¹ Ibid, par. 69

³² Ibid, par. 71

³³ Ibid.

bevindingen in 1994 geconstateerd dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* nog steeds belangrijke karakterisering van politiebureaus zijn. Wederom werd in 1996 duidelijk bewijsmateriaal door het CPT gevonden die duiden op *torture* en andere vormen van *ill-treatment* door politieambtenaren. Het CPT verwees hier naar het recente bezoek aan Adana. Het CPT oordeelde dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* een normaal voorkomen is gebleven op politiebureaus in Turkije.³⁴

Categorie

In deze zaak zijn twee *public statements* van het CPT aangehaald, betreffende een aantal bezoeken aan Turkije. Het CPT heeft gedurende deze bezoeken verschillende vormen van *ill-treatment* ondervonden. Met betrekking tot *falaka* verwijst het EHRM in zijn uitspraak naar de bevindingen van het CPT, door te stellen dat het CPT *falaka* als een van de vormen van *ill-treatment* heeft beschreven. Het EHRM heeft de beoordeling van de vermeende schending gebaseerd op de bevindingen van het CPT en hierdoor geoordeeld dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM in zijn uitspraak expliciet verwijst naar de CPT bevindingen betreffende de *ill-treatment* praktijken in Turkije en in het bijzonder de *falaka* toepassing in Adana.

³⁴ Ibid, par. 72

Bijlage V EHRM 10 april 2001, Tanli tegen Turkije (klachtnummer 26129/95)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Turkse nationaliteit, de heer Mustafa Tanli geboren in 1933 en woonachtig in het dorp Örtülü. Klager maakt de zaak aanhangig namens zijn overleden zoon, Mahmut Tanli geboren in 1972. Klager stelt dat zijn zoon is onderworpen aan *torture* en in politiebewaring is gedood. Klager stelt dat artikelen 2,3,5,13,14 en 18 EVRM door de Staat zijn geschonden. Partijen redetwisten de gebeurtenissen, in het bijzonder betreffende de gebeurtenissen gedurende de politiebewaring van 27 tot 28 juni 1994 van de zoon van klager.³⁵

Op 27 juni 1994 kwamen politieagenten van het centrale politiebureau van Doğubeyazıt in het dorp aan teneinde een onderzoek uit te voeren. De dorpelingen werden bij de moskee verzameld en de zoon van klager leidde een aantal agenten om het dorp toen zij met de zoektocht bezig waren. De agenten ondervroegen klager in verband met zijn zoon. De agenten verlieten het dorp en namen Mahmut Tanli mee, op dat moment verkeerde Mahmut Tanli in goede gezondheid.³⁶

Op 28 juni 1994 vroeg klager aan de autoriteiten om informatie betreffende de arrestatie van zijn zoon. De autoriteiten weigerde echter informatie te verstekken. Op 29 juni 1994, kwam een politieambtenaar bij het huis van klager aan en nam hem mee naar het politiebureau. Daar deelde de directeur hem mee dat zijn zoon, terwijl hij in bewaring zat, was gestorven aan een hartaanval. Klager beweert dat zijn zoon niet aan enige ziekte leed en dat hij waarschijnlijk was gestorven ten gevolge van *torture* praktijken. Klager eiste de openbare aanklager te spreken, deze melde ook dat de doodsoorzaak hartverlamming was. Klager beweerde wederom dat de dood van zijn zoon door *torture* was veroorzaakt.³⁷

Het lichaam van Mahmut Tanli werd op 29 juni 1994 afgegeven aan het politiebureau Ulusoy. Het lichaam vertoonde vele kneuzingen en er was een grote gehechte incisie vanaf zijn linkerborst tot aan de buik. De politie beweerde dat de incisie het resultaat was van een operatie toen Mahmut Tanli een hartaanval kreeg. Mahmut Tanli had geen strafblad en werd niet verdacht van misdadige activiteiten. Daarnaast had hij geen hartkwaal alvorens hij in bewaring werd genomen. Klager was te bang voor represailles om een gerechtelijk onderzoek naar het lichaam van zijn zoon te verzoeken.³⁸

De openbaar aanklager besloot het lichaam over te brengen naar het Doğubeyazıt State Hospital, waar door twee artsen autopsie op het lichaam werd verricht. In het rapport werd opgenomen dat het lichaam geen sporen van slagen of letsel vertoonde op het hoofd. Er bevond zich een schaafwond van ongeveer 2cm onder het sleutelbeen waar zich een korst had gevormd. Het leek ongeveer 2 dagen oud. Op de rug, armen en benen werden geen sporen ontdekt van slagen. Schaafwonden van ongeveer 2 bij 2cm werden op de linkerheup ontdekt, die ongeveer één week oud waren. Bij het openen van de borstholte (borstkast), werden geen sporen van geweld dan wel slagen gevonden. De ribben en het sleutelbeen waren nog intact, zoals de beenderen van de borst. Het hartweefsel werd als bleek beschouwd en een gekneusd gebied werd waargenomen. Daarnaast werd waargenomen dat er bloedstolsels in de bloedvaten zaten en dat er binnen in het hart ook bloedstolsel aanwezig waren. In de longen werden zwart gekleurde vlekken gevonden. In de buik

³⁵ EHRM 10 april 2001, Tanli tegen Turkije (klachtnummer 26129/95), par. 1-9

³⁶ Ibid, par. 10

³⁷ Ibid, par. 11-12

³⁸ Ibid, par. 14-15

en schedelholten werden geen afwijkingen gevonden. De doodsoorzaak was een plotselinge hartverlamming als gevolg van een prop in het hartvat van het hart.³⁹

Op 29 juni 1994 heeft klager een verzoek ingediend bij de openbare aanklager van Doğubeyazıt betreffende de dood van zijn zoon. Klager was van mening dat de omstandigheden verdacht waren. Daarnaast klaagde klager over de ontoereikendheid van de autopsie, omdat die niet was uitgevoerd door deskundigen. Klager eiste dat het lichaam van zijn zoon naar het Gerechtelijk Medisch Instituut werd doorverwezen. Later trok klager dit verzoek in omdat hij vreesde voor zijn leven.⁴⁰ Op 2 februari 1995 oordeelde het Hof in Turkije dat het dossier naar het Gerechtelijk Instituut van de Geneeskunde doorgestuurd zou moeten worden in verband met advies betreffende de doodsoorzaak. Op 23 mei 1995 had het Instituut de opdracht gegeven het lichaam op te graven. Het Hof oordeelde echter op 14 mei 1996 dat de doodsoorzaak niet vastgesteld kon worden.⁴¹

Oordeel van het EHRM

Klager stelt dat zijn zoon gedurende zijn detentie is onderworpen aan *torture* en dat hem toegang tot adequate medische behandeling is onzegd. Klager wees erop dat zijn zoon in goede gezondheid verkeerde toen hij in bewaring werd genomen en dat hij geen geschiedenis kent van hartkwalen of andere ziekten. Klager stelt dat zijn zoon gedurende de ondervraging door agenten is gestorven. Klager en anderen hebben tekenen van *ill-treatment* op het lichaam van zijn zoon geconstateerd. Daarbij merkt klager op dat onderzoek niet heeft uitgewezen dat zijn zoon aan een natuurlijke dood is gestorven. Ook stelt klager dat er overweldigend bewijsmateriaal is dat handelingen als *torture* en *inhuman treatment* door agenten in Turkije wijdverspreid zijn. Daarnaast stelt klager dat er een procedurele inbreuk is gemaakt op artikel 3 EVRM, omdat de Staat geen adequaat en efficiënt onderzoek heeft verricht naar de beweringen van *torture*.⁴²

Het EHRM merkt op dat de Staat geen aannemelijke verklaring heeft verstrekt over de dood van Mahmut Tanlı, nadat hij in duidelijke goede gezondheid in bewaring is genomen. Het EHRM stelt echter, in tegenstelling tot het geval in de zaak *Salman tegen Turkije*⁴³, dat er geen rapporten zijn die verwondingen constateren die verenigbaar zijn met *torture*. Terwijl klager en andere getuigen verwijzen naar kneuzingen op het lichaam, is er geen medisch bewijs dat dit aan traumatische verwondingen is toe te schrijven, eerder veranderingen aan het lichaam die optreden na de dood. Behalve de onverklaarbare doodsoorzaak is er geen bewijs die handelingen van *torture* ondersteunen.⁴⁴

De bovenstaande omstandigheden in acht genomen, oordeelt het EHRM dat het niet heeft kunnen vast stellen dat een schending van artikel 3 EVRM heeft plaatsgevonden.⁴⁵

Beïnvloeding door het CPT

Tot het moment van dit arrest zijn door het CPT acht bezoeken aan Turkije gebracht. In 1990 en 1991 betreft het twee ad-hoc bezoeken, omdat er aanwijzingen waren van *torture* en andere vormen van *ill-treatment* van personen die van hun vrijheid zijn beroofd, in het bijzonder, personen die in politiebewaring worden gehouden. In 1992

³⁹ Ibid, par. 33-34

⁴⁰ Ibid, par. 17

⁴¹ Ibid, par. 19

⁴² Ibid, par. 156

⁴³ EHRM 27 juni 2000, *Salman tegen Turkije* (klachtnummer 21986/93)

⁴⁴ EHRM 10 april 2001, *Tanlı tegen Turkije* (klachtnummer 26129/95), par. 158

⁴⁵ Ibid, par. 159-160

vond een periodiek bezoek plaats. Verdere bezoeken vonden plaats in 1994, 1996 (2), in 1997 en in februari-maart 1999. Van de laatste twee bezoeken zijn de rapporten nog niet openbaar gemaakt, omdat voor een dergelijke publicatie de toestemming van het desbetreffende land vereist is.⁴⁶

In dit arrest worden twee *public statements* van het CPT betreffende de situatie in Turkije aangehaald. In de eerste openbare verklaring van 15 december 1992 stelde het CPT dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* belangrijke karakterisering van de politiebewaring waren. Het CPT ondervond gedurende het eerste bezoek in 1990 diverse vormen van *ill-treatment*.⁴⁷

- Palestinian Hanging;
- Elektrische schokken;
- Falaka;
- Hosing door middel van koud water;
- Opsluiting in kleine, donkere, niet geventileerde cellen.

Uit medische onderzoeken werden verwondingen zowel van fysieke als mentale aard geconstateerd, die overeenkwamen met de bevindingen van het CPT betreffende de *torture* en *ill-treatment*. Op de politiebureaus waren de materiële detentieomstandigheden uiterst slecht. Het CPT stelde dat politieambtenaren van de anti- terrorisme afdeling van Diyarbakir vaak gedetineerden onderwerpen aan *torture* en andere vormen van *ill-treatment*, zowel van fysieke als mentale aard.⁴⁸

Tijdens het tweede bezoek in 1991 stelde het CPT dat er geen vooruitgang is geboekt teneinde *torture* en andere vormen van *ill-treatment* door politieambtenaren te bestrijden. Het CPT ontving klachten van gelijksoortige *ill-treatment* en een stijgend aantal beweringen betreffende gedwongen penetratie van lichamelijke openingen met een stok of wapen. Ook tijdens het derde bezoek ontving het CPT vele klachten over *torture* en *ill-treatment*. De gedetineerden vertoonden tekenen van verwondingen die overeenkwamen met de beweringen. Ook tijdens dit bezoek stelde het CPT dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* voorkomen op politiebureaus in Turkije . Het CPT gebruikt als voorbeeld de situatie in Adana, Diyarbakir, waar *falaka* was toegepast. Het CPT verklaarde dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* van personen in politiebewaring in Turkije wijdverspreid blijft.⁴⁹

In de tweede openbare verklaring van 6 december 1996 merkte het CPT op dat er vooruitgang is geboekt in de laatste vier jaar. Het CPT constateert echter op grond van de bevindingen in 1994 dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* nog steeds belangrijke karakterisering zijn van politiebureaus. Wederom werd in 1996 duidelijk bewijsmateriaal door het CPT gevonden die duiden op *torture* en andere vormen van *ill-treatment* door politieambtenaren. Het CPT verwees hier naar het recente bezoek aan Adana en Istanbul. Een aanzienlijk aantal personen dat door artsen werd onderzocht, vertoonden tekenen die verenigbaar waren met de beweringen over *ill-treatment*, toegepast door politieambtenaren. In het bijzonder werden verwondingen ten gevolge van *falaka* door de artsen vastgesteld. Het CPT oordeelde dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* een normaal voorkomen is gebleven op politiebureaus in Turkije.⁵⁰

Categorie

⁴⁶ Ibid, par. 103

⁴⁷ Ibid, par. 105

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Ibid, par. 106

In deze zaak zijn twee *public statements* van het CPT aangehaald, betreffende een aantal bezoek aan Turkije. Het CPT heeft gedurende deze bezoeken verschillende vormen van *ill-treatment* ondervonden. Ondanks het feit dat de bevindingen van het CPT een duidelijk beeld geven over de omstandigheden in politiebewaringen in Turkije, oordeelt het EHRM dat er geen sprake is van schending van artikel 3 EVRM. In deze zaak hebben de rapporten en bevindingen van het CPT geen invloed gehad op de uitspraak van het EHRM. Dit arrest valt onder categorie I.

Bijlage VI EHRM 30 juli 1998, Aerts tegen België (klachtnummer 25357/94)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Belgische nationaliteit, geboren in 1964. Klager is op 14 november 1992 gearresteerd voor het aanvallen van zijn ex-vrouw met een hamer, waardoor zij arbeidsongeschikt werd verklaard. Klager werd allereerst in een tweepersoons cel geplaatst en daarna op de psychiatrische afdeling van de Lantin gevangenis.⁵¹

Naast een vermeende schending van artikel 5 en 6 EVRM, stelt klager dat door de Staat inbreuk is gemaakt op artikel 3 EVRM. Klager beweert dat de detentieomstandigheden op de psychiatrische afdeling, voor personen waar een psychiatrische behandeling vereist is, *inhuman and degrading* waren en om deze reden in strijd met artikel 3 EVRM.⁵²

Oordeel van het EHRM

Ter beoordeling van de vermeende schending, herhaalt het EHRM dat een *ill-treatment* het *minimum level of severity* dient te overschrijden om onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te vallen. Het *minimum level of severity* wordt bepaald aan de hand van de omstandigheden van het geval.⁵³

Het EHRM betwist niet dat de algemene omstandigheden op de psychiatrische afdeling van de gevangenis onbevredigend en niet bevorderlijk waren en verwijst hier naar de bevindingen en conclusies van het CPT.⁵⁴ Het EHRM stelt echter dat er geen bewijs is dat de geestelijke gezondheid van klager is verslechterd door de omstandigheden. Het EHRM oordeelt dat de levensomstandigheden op de psychiatrische afdeling niet in zoverre ernstige gevolgen hebben gehad voor de geestelijke gezondheid om deze onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te laten vallen. Het EHRM is van oordeel dat er geen sprake is van schending van artikel 3 EVRM.⁵⁵

Beïnvloeding door het CPT

In deze zaak wordt onder de paragraaf *relevant domestic law and practise*, onder sub b het CPT rapport van 14 Oktober 1994, betreffende een bezoek aan België van 14 november tot 23 november 1993, aangehaald.⁵⁶

Het CPT heeft gedurende het bezoek diverse plaatsen van detentie bezocht, zo ook de Lantin gevangenis. In het rapport richt het CPT zich in het bijzonder op de psychiatrische afdeling van de Lantin gevangenis. Het CPT stelt dat de psychiater zelf, de problemen betreffende de ongeschiktheid en ontoereikendheid van het regime binnen de afdeling, erkent. Daarnaast klaagden alle patiënten, met wie de CPT leden spraken, over het gebrek aan contact met gekwalificeerd personeel.⁵⁷

Het CPT komt tot de conclusie dat het contact tussen patiënt en psychiater uiterst minimaal is. Sommige patiënten zagen hem eens om de 10 dagen en andere soms minder. Daarnaast blijkt dat de gesprekken zeer kort zijn. Het CPT stelt dat het vasthouden van psychiatrische patiënten voor lange periodes, onder de omstandigheden zoals ze zijn, een onbetwistbaar risico bedragen om de geestelijke gezondheidsstaat van gedetineerden te verslechteren.⁵⁸

Daarnaast stelt het CPT dat de psychiatrische afdeling, die patiënten opneemt die psychiatrische zorg dan wel observatie nodig hebben, niet over de juiste faciliteiten

⁵¹ EHRM 30 juli 1998, Aerts tegen België (klachtnummer 25357/94) , par. 7

⁵² Ibid, par. 31

⁵³ Ibid, par. 64

⁵⁴ Ibid, par. 65

⁵⁵ Ibid, par. 66

⁵⁶ Ibid, par. 28

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Ibid.

of aangewezen personeel beschikt. Het CPT is van mening dat de norm van de zorg op de psychiatrische afdeling, onder het minimum ligt dat aanvaardbaar zou moeten zijn op ethische en humane grond.⁵⁹

Het CPT heeft op grond van de bevindingen een aantal aanbevelingen gedaan richting de Belgische overheid, onder andere:

- Meer personeel aannemen op de psychiatrische afdeling, die een functie als fulltime psychiater kunnen omvatten;
- De fysieke levensomstandigheden op de afdeling moeten verbeterd worden;
- Gekwalificeerd persoon aannemen voor de nachten.⁶⁰

Categorie

In deze zaak oordeelt het EHRM dat er geen sprake is van een schending van artikel 3 EVRM, omdat de behandeling waar klager aan is onderworpen niet onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM valt en derhalve kan niet gesproken worden van een *inhuman or degrading treatment*. Klager beroept zich, ter ondersteuning van zijn beweringen, op het CPT rapport betreffende België. Ondanks het feit dat het CPT omstandigheden heeft geconstateerd die overeenkomen met de beweringen van klager, legt het EHRM deze bevindingen opzij. In de beoordeling verwijst het EHRM naar de bevindingen van het CPT, maar stelt dat de omstandigheden niet het *minimum level of severity* hebben overschreden. In deze zaak is geen sprake van beïnvloeding door het CPT en valt daarom in categorie I.

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Ibid.

Bijlage VII EHRM 6 maart 2001, Dougoz tegen Griekenland (klachtnummer 40907/98)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Syrische Nationaliteit, de heer Mohamed Douguz. Klager beweert dat de detentieomstandigheden waarin hij verkeerde, terwijl hij wachtte op uitzetting, *inhuman and degrading* waren. Daarnaast klaagde klager over de duur en legaliteit van zijn detentie.⁶¹

Klager beweert dat hij in Syrië werd beschuldigd van inbreuken van nationale veiligheid, omdat hij gedurende zijn legerdienst informatie heeft gelekt. Klager heeft Syrië verlaten, omdat hij schuldig werd bevonden en ter dood werd veroordeeld.⁶² Klager stelt dat hij in 1983 legaal Griekenland binnen is gekomen, terwijl de Staat beweert dat hij illegaal Griekenland binnen is gekomen.

In 1987 werd klager gearresteerd door de Staat op verdenking van drugs gerelateerde misdrijven. In 1988 werd hij schuldig bevonden en veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf. In 1989 vroeg klager de vluchtelingenstatus aan in Athene bij het UNHCR en werd erkend als vluchteling onder het mandaat van het UNHCR.⁶³

Op 9 juli 1995 werd klager wederom gearresteerd op verdenking van drugs gerelateerde misdrijven, waar hij schuldig voor werd bevonden en veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf en een geldboete. Op 25 juni 1997 vroeg klager om vrijlating zodat hij terug kon keren naar Syrië, omdat hem gratie was verleend. Het Hof in Griekenland besloot zijn verzoek in te willigen en klager moest Griekenland verlaten.⁶⁴ Na dit besluit werd klager op 10 juli 1997 vrijgelaten uit de gevangenis en in politiedetentie geplaatst in afwachting van zijn expulsië. Aanvankelijk werd klager vastgehouden in een detentie-instelling in Drapetsona.⁶⁵

Klager beweert dat het Drapetsona uit twintig cellen bestond. Volgens klager zouden er moment zijn geweest dat er tot honderd gedetineerden werd gedetineerd. De cel waar klager zat, was overbevolkt. Er waren geen bedden en de gedetineerden werden niet voorzien van matrassen, lakens en dekens. Sommige detineerden moesten op de gangen slapen. De cellen waren vuil, de sanitaire faciliteiten waren ontoereikend en warm water was schaars. Gedurende lange periodes was er helemaal geen water. In de cellen was geen verse lucht of natuurlijk daglicht en geen terrein om oefeningen te doen. Daarnaast werden geen activiteiten dan wel recreatie aangeboden in het Drapetsona. Klager stelt dat hij door de overbevolking van zijn cel niet eens een boek kon lezen. Melk, fruit, groenten en kaas kregen de gedetineerden zelden. Ook konden de gedetineerden geen voedsel van buitenaf krijgen. Klager beweert dat hij geen toegang had tot een arts of apotheker. Binnen het Drapetsona werden alleen familiebezoeken toegestaan, waardoor de buitenlandse gedetineerden geen bezoek ontvingen. Ook kon klager zich niet wenden tot de sociale voorzieningen. Daarnaast stelt klager dat *ill-treatment* door bewakers een normaal voorkomen was.⁶⁶

In april 1998 werd klager overgebracht naar Alexandras in Athene. Klager beweert dat de detentieomstandigheden gelijkwaardig waren aan die in Drapetsona, hoewel er wel natuurlijk licht en verse lucht in de cellen was en adequaat warm water. Op 3 december werd klager gedeporteerd naar Syrië en klager beweert dat hij bij aankomst in Syrië in detentie werd geplaatst.⁶⁷

⁶¹ EHRM 6 maart 2001, Douguz tegen Griekenland (klachtnummer 40907/98), par. 1-3

⁶² Ibid, par. 8

⁶³ Ibid, par. 10-11

⁶⁴ Ibid, par. 17-18

⁶⁵ Ibid, par. 19

⁶⁶ Ibid, par. 20-21

⁶⁷ Ibid, par. 27-31

Oordeel van het EHRM

Allereerst herhaalt het EHRM dat op grond van jurisprudentie *ill-treatment* een *minimum level of severity* moet bereiken om onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te vallen. Dit geldt ook voor *degrading treatment*, het *minimum level of severity* moet overschreden worden. De beoordeling van het *minimum level of severity* is relatief en het hangt samen met alle omstandigheden van het geval, zoals de duur van de behandeling, de fysieke en mentale gevolgen en in sommige gevallen, het geslacht, de leeftijd en de gezondheidssituatie van het slachtoffer.⁶⁸

Betreffende deze zaak merkt het EHRM op dat klager eerst gedurende een aantal maanden in het Drapetsona werd vastgehouden, dat een detentiecentrum is voor personen die in het kader van de Vreemdelingenwetgeving worden vastgehouden. Klager beweert onder andere dat hij in een overbevolkte, vuile cel met ontoereikende sanitaire- en slaapfaciliteiten zat. Daarnaast was er beperkt warm water, geen verse lucht of natuurlijk daglicht en er was geen mogelijkheid om oefeningen te doen. Het was onmogelijk voor klager een boek te lezen, gezien de overbevolking in de cel. In april 1998 werd klager overgebracht naar Alexandras, waar de detentieomstandigheden gelijkwaardig waren aan die van Drapetsona. Klager werd tot aan zijn deportatie naar Syrië, 3 december 1998, in Alexandras gedetineerd. Het EHRM stelt dat de Staat, de beweringen van klager betreffende de overbevolking en het gebrek aan bedden, niet ontkende.⁶⁹

Het EHRM houdt rekening met het feit dat detentieomstandigheden soms een *inhuman and degrading treatment* kunnen bedragen. In de *Greek case* concludeerde de Commissie dit met betrekking tot overbevolking, ontoereikende sanitaire en slaap faciliteiten, gebrek aan warm water, voedsel, recreatie en contact met de buitenwereld. Bij de beoordeling van materiële detentieomstandigheden, dient rekening te worden gehouden met de cumulatieve effecten van de detentieomstandigheden en de specifieke klachten van klager. In deze zaak, ondanks het feit dat het EHRM geen bezoek heeft gebracht aan de detentie-instellingen, stelt het EHRM dat de aantijgingen van klager worden bekrachtigd door de constatering en conclusies in het rapport van het CPT, betreffende Alexandras. Het EHRM herhaalt in zijn uitspraak de bevindingen van het CPT. In het rapport van 29 november 1994 beklemtoont het CPT dat de celaccommodatie en het detentieregime niet geschikt zijn voor een detentieperiode van meer dan een paar dagen. De bezettingsgraad van de cellen was buitensporig en de sanitaire faciliteiten waren erg slecht. Hoewel het CPT Drapetsona destijds had bezocht, merkt het EHRM op dat de Staat de detentieomstandigheden in Alexandras hetzelfde als in Drapetsona had beschreven. Klager heeft zelf beweerd dat betreffende het natuurlijk licht, verse lucht in de cellen en warm water het in Alexandras enigszins beter was dan in Drapetsona.⁷⁰

Tot slot benadrukt het EHRM dat het bezoek van het CPT in 1997 niet uit het oog verliest, omdat het CPT destijds zowel Drapetsona en Alexandras heeft bezocht en het noodzakelijk achtte om beide plaatsen in 1999 opnieuw te bezoeken. Klager werd vanaf juli 1997 en december 1998 gedetineerd.⁷¹

Het EHRM is van mening, rekening houdend met het bovenstaande dat de detentieomstandigheden waar klager aan werd onderworpen in zowel Drapetsona als Alexandras, in het bijzonder de ernstige overbevolking en het ontbreken van slaapfaciliteiten in combinatie met de buitensporige duur van de detentie een *inhuman treatment* in de zin van artikel 3 EVRM bedroeg. Om deze reden oordeelt het EHRM dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM.⁷²

⁶⁸ Ibid, par. 44

⁶⁹ Ibid, par. 45

⁷⁰ Ibid, par. 46

⁷¹ Ibid, par. 47

⁷² Ibid, par. 48-49

Beïnvloeding door het CPT

Op 29 november 1994 publiceerde het CPT een rapport na zijn bezoek aan Griekenland in maart 1993. Dit rapport bevatte een aantal bevindingen en aanbevelingen betreffende de detentie in Alexandras.

Het CPT stelde dat Alexandras 20 cellen had en dat iedere cel ongeveer 12m² besloeg. De cellen waren uitgerust met vaste banken voor rust of slaap doeleinden, de verlichting was adequaat, en de ventilatie ook indien er geen sprake zou zijn van overbevolking. In principe is de cellenaccommodatie acceptabel voor personen die in politiebewaring worden genomen voor een relatief korte periode, op voorwaarde dat de ruimte wordt schoon gehouden en indien een persoon verplicht is de nacht door te brengen, matrassen en dekens beschikbaar worden gesteld.⁷³

Het CPT ondervond echter dat naast de gedetineerden die van misdrijven werden verdacht, het Alexandras gedurende lange periode werd gebruikt voor personen die in het kader van de Vreemdelingenwetgeving werden vastgehouden. Veel van deze gedetineerden werden voor periodes van meer dan een maand vast gehouden en enkele werden daar meer dan drie maanden gedetineerd. Het CPT oordeelde dat dergelijke situaties niet acceptabel zijn. De fysieke omgeving en het regime zijn ongeschikt voor dergelijke langdurige verblijven in Alexandras, omdat er geen toegang was tot de openlucht.⁷⁴

Ten tijde van het bezoek van het CPT werden tussen de 50 en 60 personen gedetineerd, waarvan 60% bestond uit gedetineerden die in het kader van Vreemdelingen wetgeving werden vastgehouden. Nochtans was duidelijk dat kort voor het bezoek van het CPT het aantal gedetineerden veel hoger was, minstens 50 personen waren een paar dagen eerder naar een nieuwe instelling voor vreemdelingen overgebracht, die dicht bij de luchthaven was gelegen. Grotendeels werden per cel twee tot drie gedetineerden vastgehouden. Gedetineerden stellen dat in het verleden (zeer recent) tien of meer personen per cel werden gedetineerd. Het CPT oordeelde gezien de omvang van de cellen, dat een dergelijke bezettingsgraad buitensporig is.⁷⁵

Politieambtenaren vertellende het CPT dat één reeks cellen voor verdachten van misdaden werd gereserveerd en dat de andere cellen waren voor personen die in het kader van de Vreemdelingen wetgeving werden gedetineerd. Daarnaast beweerde de politieambtenaren dat de scheiding tussen de twee groepen niet altijd werd verzekerd. Ook verklaarden sommige van de detineerden die daar in het kader van de Vreemdelingen wetgeving werden gehouden, dat zij geen informatie kregen met betrekking tot de procedure.⁷⁶

Met betrekking tot de materiële detentieomstandigheden oordeelde het CPT dat de gedetineerden dekens ter beschikking hadden, maar geen matrassen. Sanitaire en douche faciliteiten waren naast de cellen gelegen en er waren geen klachten betreffende de toegang tot die faciliteiten. Gedetineerden klaagde echter dat zij niet waren voorzien van handdoeken of zeep. De algemene staat en netheid van de sanitaire en douche faciliteiten waren ernstig, ondanks dat het CPT verschillende pogingen had gedaan om de situatie te verbeteren.⁷⁷

In mei 1997 en oktober 1999 voerde het CPT nog twee bezoeken uit aan Alexandras en Drapetsona, ten tijde van dit arrest was het verslag van die bezoeken nog niet openbaar gemaakt.⁷⁸

⁷³ Ibid, par. 40

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Ibid, par. 41

Categorie

In deze zaak worden onder de paragraaf *relevant international law* de rapporten en bevindingen van het CPT aangehaald. Ook wordt door het EHRM in zijn uitspraak expliciet verwezen naar de bevindingen van het CPT. Het EHRM wijst erop, ondanks dat het zelf de detentieplaatsen niet heeft bezocht, dat de materiële detentieomstandigheden zoals klager ze stelt overeenkomen met de bevindingen van het CPT en om die reden wordt de behandeling kwalificeert als *degrading*, in de zin van artikel 3 EVRM. Het EHRM baseert de beoordeling van de mogelijke schending volledig op de bevindingen van het CPT. Dit arrest van onder categorie III.

Toelichting: Dit is het eerste arrest waarbij volledig wordt verwezen naar de bevindingen van het CPT. Door middel van dit arrest wordt voor het eerst gesproken van een schending van artikel 3 EVRM in het kader van materiële detentieomstandigheden. Door de invloed van het CPT worden de materiële detentieomstandigheden onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM geplaatst.

Bijlage VIII EHRM 4 februari 2003, Lorsé en anderen tegen Nederland (klachtnummer 52750/99)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Nederlandse nationaliteit, de heer Jacobus Lorsé, geboren in 1945. Daarnaast gaat het nog om acht andere klagers, de echtgenote van klager en zeven kinderen. Klagers beweren dat het detentieregime waar eerste klager, Jacobus Lorsé, aan werd onderworpen een *inhuman and degrading treatment* vormde.⁷⁹

Op 24 juli 1994 werd Lorsé in verzekering gesteld en in voorlopige hechtenis geplaatst. Klager werd veroordeeld wegens drugs- en vuurwapen gerelateerde misdrijven, tot 12 jaar gevangenisstraf en een geldboete van één miljoen gulden. In hoger beroep werd de straf verhoogd tot vijftien jaar. Op 27 september 1994 werd klager overgebracht naar de extra beveiligde inrichting (EBI) te Vught.⁸⁰

Klager stelt dat hij door het regime in de EBI is onderworpen aan *inhuman and degrading treatment*. Klager werd wekelijks onderworpen aan lichamelijke visitatiepraktijken. Dit hield in dat hij zich moest uitkleden en dat al zijn lichamelijke openingen onderzocht werden. Klager stelt dat hij zich vernederd voelde omdat hij in het bijzijn van bewakers naakt voorover moest buigen. Klager stelt dat gedurende zijn detentie in de EBI geen enkele aanwijzing was gevonden om de lichamelijke visitaties te rechtvaardigen.

Klager beroept zich op de zeer kritische bevindingen en commentaren die door het CPT in 1997 zijn geuit betreffende diverse aspecten van het regime in de EBI, en stelt. Op grond hiervan stelt klager dat dit regime zonder twijfel moet worden beschouwd als *inhuman*. Klager stelt dat de CPT bevindingen ook specifiek van toepassing zijn op zijn situatie.⁸¹

Oordeel van het EHRM

Bij de beoordeling van de vermeende schending van artikel 3 EVRM, herhaalt het EHRM dat artikel 3 EVRM één van de meest fundamentele waarden van de democratische maatschappij vastlegt. Het verbiedt in absolute termen *torture, inhuman and degrading treatment*, ongeacht de omstandigheden en het gedrag van het slachtoffer.⁸² Voorts herhaalt het EHRM dat, op grond van zijn jurisprudentie, een *ill-treatment* een *minimum level of severity* dient te bereiken om onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te vallen. De beoordeling van het *minimum level of severity* is relatief en hangt af van alle omstandigheden van het geval, zoals de duur van de behandeling, de fysieke en mentale gevolgen, en in sommige gevallen het geslacht, de leeftijd en de gezondheidssituatie van het slachtoffer.⁸³

Het EHRM beschouwd een *ill-treatment* als *inhuman*, als het leed opzettelijk is toegebracht gedurende een aantal uren aan een stuk en het daadwerkelijk lichamelijk verwondingen of intens fysiek en mentaal lijden heeft veroorzaakt. Het EHRM acht een *ill-treatment* als *degrading*, indien het toegebrachte leed bij het slachtoffer gevoelens van angst, lijden en minderwaardigheid heeft veroorzaakt teneinde het slachtoffer te vernederen en verlagen. Bij de beoordeling of een behandeling *degrading* is in de zin van artikel 3 EVRM, neemt het EHRM in acht of het doel was het slachtoffer te vernederen en verlagen en, wat de gevolgen betreft, of deze het slachtoffer in de persoonlijkheid nadelig hebben getroffen. Het ontbreken van een doel sluit echter een

⁷⁹ EHRM 4 februari 2003, Lorsé en anderen tegen Nederland (klachtnummer 52750/99), par. 1-9

⁸⁰ Ibid, par. 10-11

⁸¹ Ibid, par. 48-49

⁸² Ibid, par. 58

⁸³ Ibid, par. 59

schending van artikel 3 EVRM niet uit. Het lijden en de vernedering in kwestie dienen in elk geval voorbij te gaan aan het onvermijdelijke element van lijden of vernedering die verbonden is met een wettige vorm van behandeling of bestraffing.⁸⁴

Het EHRM stelt dat detentieomstandigheden soms *inhuman or degrading treatment* kunnen bedragen. Bij de beoordeling van de detentieomstandigheden dient rekening te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van de omstandigheden, evenals de specifieke beweringen van klager.⁸⁵

Het EHRM benadrukt dat hoewel Staten genoodzaakt zijn om hoge veiligheidsgevangenissen, voor bijzondere categorieën gedetineerden, te introduceren, artikel 3 EVRM van Staten niettemin vereist ervoor te zorgen dat een persoon in omstandigheden wordt gedetineerd die verenigbaar zijn met de eerbiediging van de menselijke waardigheid. De methode van de uitvoering van de maatregelen de gedetineerden niet onderwerpt aan angst of een intensiteit van lijden die het onvermijdelijke niveau van het lijden overschrijdt, en dat de gezondheid en het welzijn voldoende wordt gewaarborgd. Daarnaast herhaalt het EHRM dat bij de beoordeling van de detentieomstandigheden, rekening dient te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van de omstandigheden, evenals de specifieke beweringen van klager.⁸⁶

In deze context heeft het EHRM eerder beslist dat volledige isolatie, die aan totale sociale isolatie wordt gekoppeld, de persoonlijkheid van een gedetineerde kan vernietigen en een vorm van *inhuman treatment* vormt, die niet kan worden gerechtvaardigd door de vereisten van veiligheid.⁸⁷

Wat betreft de omstandigheden van het huidige geval, merkt het EHRM eerst en vooral op dat de klager niet klaagt met betrekking tot de materiële detentieomstandigheden binnen de EBI, maar betreffende het regime waaraan hij werd onderworpen.⁸⁸

Het EHRM merkt op dat het geciteerde CPT rapport een uitvoerige beschrijving geeft van het regime in de EBI. Aangezien geen van beide partijen hebben betwist of deze beschrijving feitelijk onjuist is, aanvaardt het EHRM de beschrijving van het CPT.⁸⁹ Het EHRM stelt dat het niet afwijkt van de bevindingen van het CPT en het oordeel van het CPT over het feit dat de situatie in de EBI problematisch is en reden tot bezorgdheid geeft. Deze zorg is zelfs groter, omdat klager gedurende zes en een kwart jaar is onderworpen aan het EBI regime.⁹⁰

Het EHRM is ontzet over het feit dat klager wekelijks werd onderworpen aan de lichamelijke visitatiepraktijken, naast alle andere strikte veiligheidsmaatregelen. Het EHRM is van mening dat de omstandigheden waar klager aan werd onderworpen, zonder overtuigende veiligheidsbehoeften, de menselijke waardigheid verlaagde en een gevoel van angst en leed hebben veroorzaakt. Hierdoor werd klager vernederd en verlaagd. Daarom oordeelt het EHRM dat de combinatie van de lichamelijke visitatiepraktijken en andere strikte veiligheidsmaatregelen in de EBI een *inhuman and degrading treatment* bedragen.⁹¹

⁸⁴ Ibid, par. 60

⁸⁵ Ibid, par. 61

⁸⁶ Ibid, par. 62

⁸⁷ Ibid, par. 63

⁸⁸ Ibid, par. 64

⁸⁹ Ibid, par. 65

⁹⁰ Ibid, par. 69

⁹¹ Ibid, par. 74

Beïnvloeding door het CPT

In dit arrest wordt het CPT rapport over een bezoek aan Nederland van 17 tot 27 november 1997 aangehaald. Het CPT oordeelde met betrekking tot de EBI het volgende:

Het CPT heeft, naar aanleiding van gesprekken met gedetineerden, in zijn rapport geoordeeld dat de lichamelijke visitatiepraktijken in combinatie met de andere veiligheidsmaatregelen negatieve gevolgen hebben voor de mentale gezondheid van de gedetineerden. Gedetineerden zouden de volgende symptomen hebben:⁹²

- gevoel van hulpeloosheid; dat een vorm aannam waardoor gedetineerden hun eigen identiteit verloren.
- gevoel van machteloosheid; dat leidde tot achteruitgang van de lichamelijke functies;
- woede.
- communicatiestoornissen.

De zorgen van het CPT werden bevestigd nadat na medisch onderzoek bleek dat gedetineerden blijvende psychologische gevolgen hadden, zoals slapeloosheid en depressie. Het CPT is van oordeel dat het regime van de EBI, waar gedetineerden aan onderworpen werden, omschreven zou kunnen worden als een *inhuman treatment*.⁹³

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *findings of the CPT* het landenrapport aangehaald met betrekking tot een bezoek aan Nederland. Het CPT heeft in dit rapport geoordeeld dat de lichamelijke visitatiepraktijken in combinatie met de andere veiligheidsmaatregelen een *inhuman treatment* zouden kunnen omvatten. Het EHRM heeft in zijn uitspraak uitdrukkelijk geoordeeld dat het niet afwijkt van de bevindingen van het CPT. Tevens stelt het EHRM expliciet in zijn uitspraak dat het bevindingen een uitvoerige beschrijving geven van het regime in de EBI. Deze zaak valt onder categorie III, omdat het EHRM expliciet verwijst naar de bevindingen van het CPT en hierdoor sprake is van beïnvloeding.

In de zaken *Van der Ven en Baybasin tegen Nederland*, verwijst het EHRM in zijn uitspraak naar de uitspraak in de bovenstaande zaak. Ook in deze twee zaken betrof het de lichamelijke visitatiepraktijken en baseerde het EHRM zijn uitspraak op grond van de CPT bevindingen.

⁹² Ibid, par. 43

⁹³ Ibid.

Bijlage IX EHRM 29 januari 2009, Andreyevskiy tegen de Russische Federatie (klachtnummer 1750/03)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Russische nationaliteit, de heer Vasiliy Konstantionovich Andreyevskiy, geboren in 1982 en zit nu een straf uit in de Saratov Region.

Op 21 mei 2002, werd klager gearresteerd op verdenking van moord en overgebracht naar het politiebureau van Severnoye Medvedkovo in Moskou. Klager beweert dat hij gedurende het verhoor door politieambtenaren werd geschopt, geslagen op zijn hoofd en in zijn middenrif (solar plexus), in het niergebied en de lies, teneinde hem een bekentenis af te dwingen. Hierna werd hij naar een cel gebracht, waar hij wederom werd geslagen op het hoofd, lichaam en in zijn lies, zodat hij zou bekennen. Ondanks de *ill-treatment* bekende hij niet. Nadat de politieambtenaren dreigde zijn moeder en vriendin te verkrachten, werd de mentale weerstand van klager gebroken en bekende hij de moord.⁹⁴

Diezelfde dag werd klager medisch onderzocht door een gerechtelijk medisch deskundige. De deskundige ontdekte verwondingen op het lichaam; een blauwachtige kneuzing op het linkeroor van 1,2 cm, roodachtige kneuzingen aan de linkerkant van de borstkast van 2 * 2,25 cm en 2,2 * 0,6 cm en een snee op de achterkant van zijn pols.⁹⁵

Klager werd veroordeeld voor moord en de aantijgingen van klager met betrekking tot de vermeende *ill-treatment* werden door de Staat afgewezen.

Klager werd van 21 mei tot 24 mei 2002 vastgehouden op het politiebureau van Severnoye Medvedkovo. Gedurende zijn detentie werd hem voedsel en drinken onthouden en kon hij nergens slapen omdat het in de cel ontbrak aan slaapplekken. Hierover heeft klager een klacht ingediend bij de autoriteiten, echter krijg hij geen antwoord.⁹⁶

Vanaf 30 mei 2002 tot 28 maart 2005 werd klager gedetineerd in gevangenis IZ-77/1 in Moskou. Klager zat in een cel van 50 m², met 30 stapelbedden en 75 tot 100 medegedetineerden. Twee stapelbedden werden gebruikt voor de spullen van de gedetineerden. Hierdoor bleven 28 stapelbedden over om op te slapen. Gedetineerden sliepen op de grond, of drie gedetineerden sliepen samen in één bed. Per gedetineerde was 0,5 tot 0,6 m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar.⁹⁷

Klager beweert dat de ramen in de cel met metaalstaven werden bedekt en dat hierdoor natuurlijk licht en verse lucht beperkt werd. Soms werd in de winter glas voor de ramen gezet, maar gedetineerden probeerden met beddengoed de kou buiten te houden om de temperatuur tot ongeveer 0,5 °C te handhaven. Het beddengoed werd verstrekt door familieleden en niet door de autoriteiten. Er was geen ventilatie, waardoor het in de zomer heet werd in de cel. De sanitaire faciliteiten waren slecht, door de overbevolking in de cel was het toilet altijd bezet en niet altijd toegankelijk. Daarnaast stond het toilet op twee meter afstand van waar de gedetineerden aten. Volgens klager was het eten zeer slecht. Daarnaast mochten gedetineerden om de acht tot tien dagen douche, in gemeenschappelijke doucheruimtes.⁹⁸ Ook werd klager medische hulp ontzegd, met betrekking tot zijn kiespijn. Eenmaal per dag, gedurende 40 minuten mocht klager samen met 90 andere gedetineerden naar een stenenbinnenplaats van 20-25 m².⁹⁹

⁹⁴ EHRM 29 januari 2009, Andreyevskiy tegen de Russische Federatie(klachtnummer 1750/03), par. 6-7

⁹⁵ Ibid, par. 8

⁹⁶ Ibid, par. 25-27

⁹⁷ Ibid, par. 29-30

⁹⁸ Ibid, par. 31-33

⁹⁹ Ibid, par. 35

Klager stelt dat hij is onderworpen aan een *inhuman and degrading treatment* na zijn arrestatie en dat het onderzoek door de autoriteiten naar de *ill-treatment* niet effectief is geweest.

Oordeel van het EHRM

In deze zaak oordeelt het EHRM over twee zaken:

- *Ill-treatment* op het politiebureau;
- *Ill-treatment* in de gevangenis IZ-77/1

Het EHRM benadrukt in zijn uitspraak dat, indien een persoon in goede gezondheid verkeerd en in hechtenis wordt genomen en geconcludeerd wordt dat de persoon verwondingen oploopt gedurende de detentie, de Staat verantwoordelijk is een plausibele verklaring af te leggen betreffende de verwondingen.¹⁰⁰

Nogmaals herhaald het EHRM in deze zaak dat *ill-treatment* een *minimum level of severity* dient te bereiken om onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te vallen. De beoordeling van het *minimum level of severity* is relatief en hangt af van alle omstandigheden van het geval, zoals de duur van de behandeling, fysieke en mentale effecten, geslacht, leeftijd, en gezondheid.¹⁰¹

Met betrekking tot de aantijgingen van klager over de detentie op het politiebureau verwijst het EHRM in het oordeel naar een aantal eerder gewezen arresten, waar het een schending van artikel 3 EVRM heeft geconstateerd. In één geval werd klager gedurende 24 uren op het politiebureau vastgehouden zonder voedsel en drinken en beperkte toegang tot het toilet. Het EHRM heeft in een aantal andere gevallen benadrukt dat indien een persoon wordt vastgehouden en er worden geen maatregelen getroffen om in zijn basisbehoeften te voorzien, dit voor het EHRM onaanvaardbaar is. Daarbij heeft het EHRM geoordeeld dat de Staat verplicht is het welzijn van de gedetineerden te waarborgen en hen te voorzien van voeding en drinkwater.¹⁰²

Het EHRM beroept zich in de uitspraak op de bevindingen van het CPT. Het EHRM stelt dat de beschrijvingen van klager met betrekking tot de detentieomstandigheden op het politiebureau overeenkomen met de bevindingen van het CPT toen het een jaar geleden, de politiecellen in Moskou inspecteerde tijdens een bezoek aan de Russische Federatie. Gedurende de inspectie constateerde het CPT dat gedetineerden niet werden voorzien van voedsel en drinkwater en dat de cellen niet waren voorzien van matrassen en beddengoed. Het CPT verklaarde dat dergelijke cellen, die gebruikt worden voor een opsluiting van langer dan drie uren, totaal onaanvaardbaar zijn.¹⁰³

In deze zaak betrof het een detentie van drie dagen in de politiecel, die ongeschikt was voor nachtelijk verblijf, waar geen voedsel en drinkwater was. Op grond hiervan heeft het EHRM geoordeeld dat klager is onderworpen aan een *inhuman treatment* en dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM.¹⁰⁴

Met betrekking tot de *ill-treatment* in gevangenis IZ-77/1 in Moskou heeft het EHRM geoordeeld dat het geen reden ziet om de aantijgingen van klager te betwisten.¹⁰⁵ Het EHRM heeft in eerdere zaken geoordeeld dat minder dan 3,5 m² aan persoonlijke ruimte, een extreem gebrek aan ruimte oplevert en daarom een schending van artikel 3 EVRM bedraagt.¹⁰⁶ Het EHRM is van mening, gezien het feit

¹⁰⁰ Ibid, par. 59

¹⁰¹ Ibid, par. 76

¹⁰² Ibid, par. 77

¹⁰³ Ibid, par. 78

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Ibid, par. 83

¹⁰⁶ Ibid, par. 86

dat klager gedurende twee jaar en negen maanden in dezelfde cel moest leven, slapen en het toilet gebruiken met zoveel andere gedetineerden, dat deze omstandigheden leed en angst veroorzaakte en dat de intensiteit hiervan het *minimum level of severity* verschrijdt.¹⁰⁷

Het EHRM oordeelt dat artikel 3 EVRM is geschonden, omdat klager is onderworpen aan een *inhuman and degrading treatment* met betrekking tot de detentieomstandigheden.

Beïnvloeding door het CPT

In deze zaak wordt het 2nd General Report van het CPT aangehaald. Het CPT heeft in dit rapport richtlijnen opgesteld betreffende de politiebewaring. Ondanks het feit dat de politiebewaring in principe van korte duur is, zijn bepaalde elementaire materiële omstandigheden vereist. De cellen dienen van redelijke grootte te zijn, er moet adequate verlichting en ventilatie zijn. Bij voorkeur zouden de cellen voorzien moeten zijn van natuurlijk licht. Verder dienen de cellen, waar gedetineerden verplicht zijn de nacht door te brengen, voorzien te zijn van een schoon matras en dekens. Daarnaast moet aan gedetineerden adequate wasfaciliteiten worden aangeboden, en minstens één volledige maaltijd per dag.

Met betrekking tot de grootte van de politiecellen, heeft het CPT richtlijnen ontwikkeld. Een politiecel voor het verblijf van een paar uren, dient 7 m² te zijn, twee meter of meer tussen de muren en 2,5 meter tussen vloer en plafond.¹⁰⁸

Het CPT heeft in het rapport CPT/Inf (2003) 30, Russia, met betrekking tot een bezoek van 2 december tot 17 december 2001 een aantal conclusies getrokken betreffende de politiecellen. Het CPT heeft geconstateerd dat geen van de politiecellen is uitgerust voor nachtelijk verblijf, ondanks het feit dat gedetineerden gedurende de nacht werden vastgehouden. Het CPT vindt dat de cellen totaal onaanvaardbaar zijn voor lange periodes van bewaring. De cellen zijn donker, slecht geventileerd en vies. Daarnaast werden geen voorzieningen getroffen om gedetineerden te voorzien van voedsel en drinkwater, en de toegang tot een toilet was problematisch. Het CPT beveelt naar aanleiding van de bevindingen aan, dat dergelijke politiecellen niet voor langer dan 3 uren mogen worden gebruikt teneinde gedetineerden vast te zetten.¹⁰⁹

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *relevant international documents* verwezen naar CPT rapporten. Daarnaast wordt door het EHRM in de uitspraak verwezen naar de bevindingen van het CPT gedurende een bezoek aan politiecellen in Moskou. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de aantijgingen van klager overeenkomen met de bevindingen van het CPT en oordeelt daarom ook dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM. Doordat het EHRM in zijn uitspraak expliciet verwijst naar de CPT bevindingen en zijn beoordeling baseert op de bevindingen van het CPT is sprake van directe beïnvloeding. Deze zaak onder categorie III.

¹⁰⁷ Ibid, par. 87

¹⁰⁸ Ibid, par. 45

¹⁰⁹ Ibid.

Bijlage X EHRM 15 juli 2002, Kalashnikov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 47095/99)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Russische nationaliteit, de heer Valeriy Yermilovich Kalashnikov geboren in 1955 en woonachtig te Moskou. Klager klaagde, in het bijzonder over zijn detentieomstandigheden, de duur van zijn detentie en de duur van de gerechtelijke vervolging.¹¹⁰

Klager was voorzitter van de North East Commercial Bank. Op 8 februari 1995 werd een strafrechtelijk onderzoek ingesteld jegens klager. Op 29 juni 1995 werd klager in hechtenis genomen, waar hij door de rechter op 3 augustus 1999 werd veroordeeld wegens verduistering.¹¹¹

In de periode van 29 juni 1995 tot 20 oktober 1999 werd klager gedetineerd in de detentiefaciliteit IZ-47/1 in de stad Magadan. Op 20 oktober 1999 werd klager na het gerechtelijk vonnis overgeplaatst naar de penitentiaire instelling AV-261/3 in het dorp Talaya. Op 9 december werd klager weer overgebracht naar de detentiefaciliteit in Magadan, waar hij tot 26 juni 2000 verbleef.¹¹²

Met betrekking tot de eerste periode van zijn detentie in de Magadan detentiefaciliteit, beweert klager dat hij in een cel van 17 m² met 8 stapelbedden werd gedetineerd. De cel werd bijna altijd bevolkt door 24 medegedetineerden. Drie gedetineerden maakten gebruik van één stapelbed, waardoor altijd één gedetineerde op de grond moest wachten tot het zijn beurt was om te slapen. Het was onmogelijk aan behoorlijke slaap te komen, aangezien de televisie en het licht altijd aanstonden. De toiletpot in de cel bood geen privacy, het scheidde zich van de wastafel maar niet van het leefgebied en de eettafel. Doordat het toilet op een verhoging van een halve meter stond, was de gedetineerde die het toilet gebruikte altijd in het zicht van de medegedetineerden. Gedetineerden moesten op één meter afstand van het toilet eten. Ook stelde klager dat het eten van slechte kwaliteit was.¹¹³

Voorts beweert klager dat de cel niet was voorzien van ventilatie. Hierdoor was het in de zomer aanzienlijk warm en in de winter zeer koud. Doordat klager omringd werd door rokers, werd hij zelf een passief roker. Ook stelt klager dat hem nooit beddengoed, borden of ander keukengerei werd verstrekt. Klager heeft enkel een matras en een dun flanellendeken gehad. Tevens beweert klager dat in de detentiefaciliteit sprake was van overlast van kakkerlakken en mieren en dat door de autoriteiten geen poging werd gedaan om deze uit te roeien. De enige voorzorgsmaatregel die werd genomen was dat één keer in de week de gedetineerden een liter ontsmettingsmiddel kregen om het toilet schoon te maken.¹¹⁴

Klager beweert dat hij gedurende zijn detentie een verscheidenheid aan huidziekten en schimmelbesmettingen opliep, waardoor hij teen- en vingernagels verloor. Tot zes maal toe werden gedetineerden met tuberculose en syfilis in zijn cel geplaatst. Hiervoor kreeg klager preventief antibioticaspuiten. Tevens stelt klager dat hij één uur per dag buiten zijn cel kon doorbrengen en dat hij slechts twee maal per maand een warme douche kon nemen. Tot slot beweert klager dat, na zijn overplaatsing terug naar Magadan, de materiële detentieomstandigheden niet waren verbeterd. Wederom werd klager niet voorzien van beddengoed, handdoeken en keukengerei. Daarnaast werd hem geen behandeling voor zijn huidziekte, wegens het gebrek aan medicatie aangeboden. Ook was er sprake van overlast van kakkerlakken

¹¹⁰ EHRM 15 juni 2002, Kalashnikov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 47095/99), par. 1-11

¹¹¹ Ibid, par. 12

¹¹² Ibid, par. 13

¹¹³ Ibid, par. 14-15

¹¹⁴ Ibid, par. 16-17

in zijn cel en al 5 jaar was niets gedaan tegen de plaag. In maart-april 2000 werd echter het aantal medegedetineerden gereduceerd naar 11.¹¹⁵

Uit medische rapporten blijkt dat klager in december 1996 schurft had, in juli en augustus 1997 leed klager aan een huidontsteking, in juni 1999 had klager een schimmelinfectie op zijn voet, in augustus 1999 een schimmelinfectie aan zijn nagels, in september 1999 mycose en weer een schimmelinfectie aan zijn voet, in oktober 1999 een schimmelinfectie aan zijn handen en lies. In het rapport staat dat klager medische behandeling voor deze infecties heeft gekregen. Uit het medisch rapport van juli 1999 blijkt dat klager leed aan dystrofie, gezichtszwakte, chronische buikgriep, schimmelinfectie aan zijn voeten, handen en lies en mycose.¹¹⁶

Oordeel van het EHRM

Allereerst herhaalt het EHRM dat artikel 3 EVRM één van de meest fundamentele waarden van de democratische maatschappij vastlegt. Het verbiedt in absolute termen *torture, inhuman or degrading treatment or punishment*, ongeacht de omstandigheden en het gedrag van het slachtoffer. Daarnaast beklemtoont het EHRM dat *ill-treatment* het *minimum level of severity* dient te bereiken om onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te vallen. De beoordeling van het *minimum level* is relatief en hangt af van alle omstandigheden van het geval, zoals de duur van de behandeling, de fysieke en geestelijke gevolgen en in sommige gevallen het geslacht, de leeftijd en de gezondheidssituatie van het slachtoffer.¹¹⁷

Het EHRM beschouwt een *ill-treatment* als *inhuman*, als het leed opzettelijk is toegebracht gedurende een aantal uren aan een stuk en het daadwerkelijk lichamelijke verwondingen of intens fysiek en mentaal leed heeft veroorzaakt. Het EHRM acht een *ill-treatment* als *degrading*, indien het toegebrachte leed bij het slachtoffer gevoelens van angst, lijden en minderwaardigheid heeft veroorzaakt teneinde het slachtoffer te vernederen en verlagen. Bij de beoordeling of een behandeling *degrading* is in de zin van artikel 3 EVRM, neemt het EHRM in acht of het doel was het slachtoffer te vernederen en verlagen en, wat de gevolgen betreft, of deze het slachtoffer in de persoonlijkheid nadelig hebben getroffen. Het ontbreken van het doel sluit een schending van artikel 3 EVRM echter niet uit. Het lijden en de vernedering in kwestie dienen in elk geval voorbij te gaan aan het onvermijdelijke element van lijden of vernedering die verbonden is met een wettige vorm van behandeling of bestraffing.¹¹⁸

De Staat dient ervoor te zorgen dat een persoon in omstandigheden wordt gedetineerd die verenigbaar zijn met de eerbiediging van de menselijke waardigheid en dat de methode van de uitvoering van de maatregelen de gedetineerde niet onderwerpt aan angst of een intensiteit van lijden die het onvermijdelijke niveau van het lijden overschrijdt, en dat de gezondheid en het welzijn voldoende wordt gewaarborgd. Daarnaast herhaalt het EHRM dat bij de beoordeling van de detentieomstandigheden, rekening dient te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van de omstandigheden, evenals de specifieke beweringen van klager.¹¹⁹

Het EHRM stelt dat de cel waar klager in werd gedetineerd tussen de 17 m² (volgens klager) en 20.8 m² (volgens de Staat) bedroeg. De cel was uitgerust met stapelbedden en ontworpen voor 8 gedetineerden. Het EHRM dient te beoordelen of dergelijke accommodaties beschouwd kunnen worden als acceptabel. In verband met deze vraag verwijst het EHRM naar het CPT. Het EHRM benadrukt dat het CPT standaarden heeft ontwikkeld over de celgrootte en dat het CPT heeft bepaald dat per

¹¹⁵ Ibid, par. 18-20

¹¹⁶ Ibid, par. 21-22

¹¹⁷ Ibid, par. 95

¹¹⁸ Ibid.

¹¹⁹ Ibid.

gedetineerde 7 m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar dient te zijn. Een cel voor acht gedetineerden zou 56 m² moeten zijn. Het EHRM merkt op dat de Staat erkende dat, wegens de algemene overbevolking van de detentiefaciliteit, één bed door 2 of 3 medegedetineerden werd gebruikt. Het EHRM stelt dat het niet noodzakelijk vindt om het meningsverschillen tussen de Staat en klager op te lossen betreffende het aantal gedetineerden per cel. Het EHRM stelt dat de voorgestelde cijfers aangeven dat per gedetineerden, 0.9 – 1.9 m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar was. Volgens het EHRM was de cel onophoudelijke en zwaar overbevolkt. Het EHRM is van mening dat deze stand van zaken op zichzelf een discussie in het kader van artikel 3 EVRM veroorzaakt.¹²⁰

Het EHRM stelt dat de zware overbevolking van de cel met zich mee brengt dat gedetineerden in “ploegen” slapen op basis dat gedetineerden om de buurt mochten slapen. De slaapomstandigheden werden volgens het EHRM verergerd door de constante verlichting in de cel, evenals de algemene onrust en het lawaai van medegedetineerden. Deze omstandigheden resulteerden in ontbering van slaap, dat een zware fysieke en mentale last op klager heeft gevormd. Daarnaast betreft het EHRM in zijn uitspraak het ontbreken van adequate ventilatie in de cel.¹²¹

Voorts merkt het EHRM op dat klager werd geteisterd door ongedierte en dat gedurende zijn detentie geen anti-teisterbehandeling in zijn cel was uitgevoerd. Het EHRM stelt dat klager door zijn detentie diverse huidziekten en schimmelinfecties heeft opgelopen. Het EHRM bemerkt met ernstige zorg, dat klager soms met personen werd gedetineerden die aan syfilis en tuberculose lijden, hoewel de Staat stelde dat de besmettelijke ziekte werd verhinderd.¹²²

Het EHRM aanvaardt dat in deze zaak geen bewijsmateriaal is dat aantoont dat klager met opzet is vernederd dan wel verlaagd. Nochtans, merkt het EHRM op dat, hoewel de vraag of het doel van de behandeling was het slachtoffer te vernederen of te verlagen een factor is die in acht genomen dient te worden, het ontbreken van het doel een schending van artikel 3 EVRM niet uitsluit. Het EHRM is van mening dat de detentieomstandigheden, waar klager ongeveer 4 jaar en 10 maanden aan is onderworpen, bij klager een aanzienlijk mentaal lijden heeft veroorzaakt, zijn menselijke waardigheid heeft verminderd en bij klager een gevoel van vernedering en verlaging heeft gewekt.¹²³

Het bovenstaande in acht nemend oordeelt het EHRM dat de detentieomstandigheden waar klager aan werd onderworpen, in het bijzonder de overbevolking, de ongezonde en besmette omgeving, en het schadelijke effect op de gezondheid en het welzijn van klager, in combinatie met de duur van de behandeling, een *degrading treatment* bedroeg.¹²⁴

Beïnvloeding van het CPT

In dit arrest worden geen CPT rapporten en bevindingen aangehaald betreffende bezoeken aan de Russische Federatie. Het EHRM beroept zich in zijn uitspraak echter op de CPT standaarden met betrekking tot de celgrootte. Het EHRM neemt de normen van het CPT over en verwijst naar het 2nd General Report.

Het EHRM stelt dat de cel waar klager in werd gedetineerd tussen de 17 m² (volgens klager) en 20.8 m² (volgens de Staat) bedroeg. De cel was uitgerust met stapelbedden en ontworpen voor 8 gedetineerden. Besloten dient te worden of dergelijke accommodaties beschouwd kunnen worden als acceptabel. In verband met

¹²⁰ Ibid, par. 97

¹²¹ Ibid.

¹²² Ibid, par. 98

¹²³ Ibid, par. 101

¹²⁴ Ibid, par. 102

deze vraag verwijst het EHRM naar het CPT. Het EHRM benadrukt dat het CPT standaarden heeft ontwikkeld met betrekking de celgrootte en dat het CPT heeft bepaald dat per gedetineerde 7 m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar dient te zijn. Een cel voor acht gedetineerden zou 56 m² moeten zijn.¹²⁵

Categorie

In dit arrest is geen paragraaf opgenomen, waarbij de CPT rapporten uiteen worden gezet. Het EHRM verwijst echter in zijn uitspraak naar de CPT standaarden inzake de celgrootte. Het EHRM neemt deze normen van het CPT over. In die zin wordt de uitspraak van het EHRM door het CPT beïnvloed. Er is geen sprake van beïnvloeding door het CPT op grond van bevindingen die zijn gedaan gedurende bezoeken aan de Russische Federatie, echter hebben de standaarden van het CPT wel invloed gehad. Deze zaak valt onder categorie III.

¹²⁵ Ibid, par. 97

Bijlage XI EHRM 19 februari 2009, Malenko tegen Oekraïne (klachtnummer 18660/03)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Oekraïense nationaliteit, geboren in 1961 en woonachtig in Mariupol. In mei 1997 werd klager, door een stekelziekte, als invalide in de tweede categorie gekwalificeerd. In november 1998 werd klager opnieuw gekeurd en werd zijn invaliditeit gekwalificeerd in de derde categorie.

Op 16 april 1999 werd klager gearresteerd op verdenking van moord. Tot 2005 is klager vijf keer verplaats naar diverse detentie-instellingen. Sinds januari 2005 zit klager in de Dykanivska gevangenis.

Klager beroept zich in deze zaak op artikel 3 EVRM en stelt dat er sprake is van een schending. Klager is van mening dat de detentieomstandigheden waar hij aan werd onderworpen in Mariupol SIZO, de Sokiryanska gevangenis en de Dykanivska gevangenis, een *inhuman and degrading treatment or punishment* bevatten. De klager klaagde in het bijzonder over de overbevolking van de cellen (drie man op een cel), het gebrek aan juiste voeding, ventilatie en daglicht. Daarnaast beweert klager dat ondanks zijn ernstige ziekte, de stekelziekte en later ontstane tuberculose, hij niet was voorzien van de aangewezen medische behandeling en hulp. Tevens werden volgens klager de verzoeken om medische zorg genegeerd. Tot slot stelt klager dat de regelmatige lichamelijke visitatiepraktijken in de fabriek van de Dykanivska gevangenis, waar hij in het bijzijn van medegedetineerden aan werd onderworpen, hem in zijn waardigheid verlaagde.¹²⁶ Klager heeft over de detentieomstandigheden allereerst geklaagd bij de Staat.¹²⁷

Oordeel van het EHRM

Het EHRM merkt op dat de aanklacht van klager uit drie elementen bestaat, waardoor vragen rijzen in het kader van artikel 3 EVRM:

- Beweerde materiële detentieomstandigheden (overbevolking van de cellen, gebrek aan ventilatie, daglicht en juiste voeding);
- Beweerde gebrek aan medische behandeling en hulp; en
- Beweerde lichamelijke visitatiepraktijken.¹²⁸

Het EHRM oordeelde dat de materiële detentieomstandigheden waar klager aan werd onderworpen onaanvaardbaar waren en stelt dat dergelijke slechte materiële detentieomstandigheden een inbreuk maken op artikel 3 EVRM in de zin van een *degrading treatment*.¹²⁹

Het EHRM stelt dat klager in zijn cel 3 m² aan persoonlijke ruimte had. Het EHRM benadrukt dat die ruimte onvoldoende is op grond van de standaarden die door het CPT zijn ontwikkeld.¹³⁰

Met betrekking tot de medische behandeling en hulp stelt het EHRM dat de slechte gezondheid van klager, in het bijzonder de stekelziekte en het lijden aan tuberculose, een speciale, regelmatige en systematische medische zorg verzocht. Het EHRM oordeelde dat de medische zorg ontoereikend was en op zichzelf een schending van artikel 3 EVRM bedroeg.¹³¹ Het EHRM verwijst hier naar de zaak *Kudla tegen Polen*¹³², waar het bepaald heeft dat een Staat zorg draagt voor de gezondheid en welzijn van de gedetineerden en hen moet voorzien van medische hulp. Indien de

¹²⁶ EHRM 19 februari 2009, Malenko tegen Oekraïne (klachtnummer 18660/03), par. 33

¹²⁷ Ibid, par. 18

¹²⁸ Ibid, par. 44

¹²⁹ Ibid, par. 52

¹³⁰ Ibid, par. 51

¹³¹ Ibid, par. 58

¹³² EHRM 26 oktober 2000, Kudla tegen Polen (klachtnummer 30210/96)

autoriteiten beslissen een persoon, die ernstig ziek is, in detentie te plaatsen dienen zij aan te tonen dat zij het welzijn van de gedetineerde waarborgen door te beantwoorden aan de medische behoefte van de gedetineerde.¹³³

Betreffende de lichamelijke visitatiepraktijken, benadruk het EHRM dat het in eerdere uitspraken heeft geoordeeld dat lichamelijke visitaties bij gelegenheden noodzakelijk kunnen zijn, echter dienen de onderzoeken op een aangewezen manier te worden geleid. Het EHRM heeft geen bewijs gezien die de lichamelijke visitatiepraktijken rechtvaardigen en oordeelt dat het de menselijke waardigheid van klager aantast en daarom een *degrading treatment* in de zin van artikel 3 EVRM bedraagt.¹³⁴

Beïnvloeding door het CPT

In deze zaak verwijst het EHRM naar de relevante rapporten van het CPT die in de zaak *Melnik tegen Oekraïne*¹³⁵ zijn aangehaald.¹³⁶ In dit arrest verwijst het EHRM naar het 2nd General Report, het 7th General report en het rapport inzake een bezoek aan Oekraïne, CPT/Inf (2002)23.

Het CPT verwijst in deze rapporten naar de standaarden inzake de celgrootte en celbevolking. Het CPT stelt dat overbevolking van een cel als gevolg heeft dat gedetineerden worden onderworpen aan onhygiënische detentieomstandigheden, gebrek aan sanitaire faciliteiten, privacy. Daarnaast kan het een verhoogde spanning tot gevolg hebben onder de gedetineerden waardoor geweld kan uitbreken. Dit alles wordt door het CPT bestempeld als een *inhuman and degrading treatment*.¹³⁷

In het CPT rapport van 2002 betreffende het bezoek aan Oekraïne, wordt gesproken over gedetineerden die lijden aan tuberculose. Het CPT stelde dat de ziekte zich snel verspreid en een dusdanig gevaar vormt voor de gezondheid van gedetineerden. Het CPT benadrukte dat er geen toegang is tot natuurlijk licht of verse lucht en dat de hygiëne ontoereikend is. Het CPT adviseerde de Staat efficiënt onderzoek te verrichten naar de ziekte in de detentie-instellingen. Voorts beveelt het CPT aan dat alle tuberculosepatiënten minsten één uur per dag in de open lucht moeten zijn. Tot slot bepaalt het CPT dat het een prioriteit is gedetineerden te voorzien van de juiste geneesmiddelen en behandeling voor tuberculose.¹³⁸

Categorie

In deze zaak wordt door het EHRM verwezen naar de CPT standaarden inzake de celgrootte en overbevolking van de cellen. Onder de paragraaf *relevant international material*, verwijst het EHRM naar de bevindingen en rapporten van het CPT in de zaak *Melnik tegen Oekraïne*. Hierboven zijn de bevindingen en aanbevelingen van het CPT summier beschreven. Het EHRM haalt in deze zaak de rapporten en bevindingen van het CPT aan en baseert zijn beoordeling op de standaarden van het CPT. Deze zaak valt onder categorie III, omdat het EHRM expliciet stelt dat de celgrootte niet voldoet aan de standaarden van het CPT.

¹³³ EHRM 19 februari 2009, Malenko tegen Oekraïne (klachtnummer 18660/03), par. 53

¹³⁴ Ibid, par. 60-61

¹³⁵ EHRM 28 maart 2006, Melnik tegen Oekraïne (klachtnummer 72286/01)

¹³⁶ Ibid, par. 31

¹³⁷ Ibid, par. 49

¹³⁸ Ibid, par. 50

Bijlage XII EHRM 10 oktober 2000, Akkoç tegen Turkije (klachtnummer 22947/93; 22948/93)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Turkse nationaliteit, mevrouw Nebahat Akkoç. Klager stelt dat zij is onderworpen aan een disciplinaire sanctie in verband met een artikel dat door haar in een krant was gepubliceerd. Klager is als docent verbonden bij de vakbond Eğit-Sen en heeft een interview gegeven betreffende de behandeling van docenten. Daarnaast stelt zij dat haar echtgenoot onder omstandigheden is gedood waar de Staat voor verantwoordelijk is. Tevens is haar ontzegt om met haar verhaal en klacht naar de rechtbank te gaan betreffende de dood van haar echtgenoot. Daarnaast beweert klager dat zij gedurende haar detentie is onderworpen aan *torture* en is bedreigd in verband met haar klacht bij de Commissie.¹³⁹

De echtgenoot van klager, de heer Zübeyir Akkoç, was docent van Koerdische oorsprong en eveneens lid van de vakbond Eğit-Sen. Op 13 januari 1993 werd de heer Akkoç doodgeschoten terwijl hij onderweg was naar zijn werk op een basisschool. Ramazan Aydin Bilge die de heer Akkoç vergezelde werd ook gedood. Er werd geen autopsie op de lichamen verricht en door de politieambtenaren die ter plaatse kwamen werd geen poging gedaan om uit te zoeken welke richting de verdachten heen waren.¹⁴⁰ Voorafgaand aan de moord en na het incident betreffende het krantenartikel, had klager verschillende bedreigingen door de telefoon ontvangen en werd zij door politie getreiterd met leuzen als: "*It is your turn, we are going to kill you too.*" Klager had de bedreigingen gemeld bij de politie, maar deze werden genegeerd. Daarnaast beweert klager dat politieambtenaren, gedurende haar detentie, haar hebben verteld dat zij haar man hebben vermoord.¹⁴¹

Tot slot stelt klager dat zij, gedurende haar detentie van 13 tot 22 februari 1994, is gemarteld. Klager ondersteunt haar klacht door te verwijzen naar de bevindingen van de Commissie en stelt dat de *ill-treatment* waar zij aan onderworpen werd het *minimum level of severity*, teneinde van *torture* te spreken, heeft bereikt.

Op 13 februari 1994 werd klager kort na middernacht gearresteerd en met een zak over haar hoofd afgevoerd naar het politiebureau Diyarbakir, waar zij op de antiterrorismeafdeling werd gedetineerd. Voordat klager werd gedetineerd is ze door een arts onderzocht.¹⁴² Gedurende de 10 dagen detentie is klager onderworpen aan verschillende vormen van *ill-treatment*, met inbegrip van seksueel misbruik en mentale druk. Klager werd door politieambtenaren ondervraagd, omdat zij werd verdacht van betrokkenheid bij de PKK. Ook werd gevraagd naar haar klacht bij de Commissie en gezegd dat het in hun ogen hetzelfde was als met de PKK strijden in de bergen.¹⁴³

Gedurende de detentie is klager blootgesteld aan de volgende behandelingen:

- Klager werd over het algemeen geblinddoekt als ze uit haar cel werd gehaald;
- Bij talrijke gelegenheden werd ze uitgekleed;
- Bij één gelegenheid, werd ze gedwongen naakt te lopen in het bijzijn van politieambtenaren die haar aanraakten en mondeling misbruikte;
- Er werden naaktfoto's van klager genomen;

¹³⁹ EHRM 10 oktober 2000, Akkoç tegen Turkije (klachtnummer 22947/93; 22948/93), par. 1-3

¹⁴⁰ Ibid, par. 17

¹⁴¹ Ibid, par. 18

¹⁴² Ibid, par. 23

¹⁴³ Ibid, par. 24

- Vaak werd klager in een ruimte gebracht waar ze een koud en warm water behandeling onderging;
- Housing met koud water;
- Elektrische schokken, waarbij een draad op haar teen en tepel werd vastgemaakt;
- Ze werd opgehangen aan het plafond;
- Ze werd geslagen op haar voeten met een stok en aan haar haren getrokken;
- Er werd luide muziek in haar cel afgespeeld;
- Handboeien;
- Ze werd twee nachten gedwongen om naar de geluiden van de *ill-treatment* praktijken van andere gedetineerden te luisteren;
- Er werd haar verteld dat haar kinderen waren op gepakt en werden gemarteld.¹⁴⁴

Na de detentieperiode had klager te kampen met gezondheidsproblemen. Haar symptomen omvatten geheugenverlies, het beven van de handen, aarzeling, pijn en verdoofdheid voor een deel van haar lichaam en slapeloosheid. Uit psychologisch onderzoek bleek dat er sprake was van duidelijke bezorgdheid, pessimisme, onvermogen te staan, lichte stoornis van aandacht en concentratie en gebrek aan zelfvertrouwen. Daarnaast werd chronische posttraumatische stresstoornis gediagnosticeerd en hiervoor werden medicijnen voorgeschreven.¹⁴⁵

Oordeel van het EHRM

Allereerst herhaalt het EHRM dat *ill-treatment* het *minimum level of severity* dient te bereiken om onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te vallen. De beoordeling van het *minimum level of severity* is relatief en hangt af van alle omstandigheden van het geval, zoals de duur van de behandeling, de fysieke en geestelijke gevolgen en in sommige gevallen het geslacht, de leeftijd en de gezondheidssituatie van het slachtoffer.¹⁴⁶

Vervolgens herhaalt het EHRM ook in deze zaak, op welke manier het bepaalt of de *ill-treatment* gekwalificeerd kan worden als *torture* in de zin van artikel 3 EVRM.

“Further, in determining whether a particular form of ill-treatment should be qualified as torture, consideration must be given to the distinction, embodied in Article 3, between this notion and that of inhuman or degrading treatment. As noted in previous cases, it appears that it was the intention that the Convention should, by means of this distinction, attach a special stigma to deliberate inhuman treatment causing very serious and cruel suffering (see the Ireland v. the United Kingdom judgment of 18 January 1978, Series A no. 25, pp. 66-67, § 167). In addition to the severity of the treatment, there is a purposive element, as recognised in the United Nations Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, which came into force on 26 June 1987, and which defines torture in terms of the intentional infliction of severe pain or suffering with the aim, inter alia, of obtaining information, inflicting punishment or intimidating (Article 1 of the United Nations Convention).”

Het EHRM accepteert de bevindingen van de Commissie betreffende de *ill-treatment*; zoals de elektrische schokken, koud en warm waterbehandeling en slagen op het hoofd, waar klager aan werd onderworpen. De behandeling toont de elementen van mentale druk, die in het bijzonder werd veroorzaakt door de bedreiging haar kinderen te onderwerpen aan *ill-treatment*. Deze druk veroorzaakte intense vrees en angst. Deze behandeling veroorzaakte bij klager op lange termijn

¹⁴⁴ Ibid, par. 25

¹⁴⁵ Ibid, par. 29

¹⁴⁶ Ibid, par. 114

angst, waardoor zij een posttraumatische stresstoornis heeft ontwikkeld en medicijnen diende te nemen.¹⁴⁷

Het EHRM oordeelt, gezien de *severity* van de *ill-treatment* waar klager aan is onderworpen en de omstandigheden, dat klager slachtoffer is van zeer ernstig en wreed lijden dat enkel gekwalificeerd kan worden als *torture*.¹⁴⁸

Verder bekrachtigt het EHRM de verklaring van het CPT betreffende het belang van onafhankelijk en grondig onderzoek naar personen in detentie. Ook beroept het EHRM zich op het feit dat het CPT de nadruk heeft gelegd, dat juiste medische onderzoeken essentieel zijn als waarborg tegen *ill-treatment* van gedetineerden. Dergelijke onderzoeken dienen door een gekwalificeerde arts te geschieden, zonder enige aanwezigheid van politieambtenaren. Daarnaast dient het onderzoeksrapport niet alleen de details betreffende de verwondingen te omvatten, maar ook de verklaringen van patiënt dienen opgenomen te worden in het medisch rapport. Ook moeten de bevindingen van de arts in het rapport opgenomen worden, zodat geconcludeerd kan worden of de verwondingen overeenkomen met de verklaringen van de patiënt. Het CPT stelt dat vluchtige onderzoeken die in het bijzijn van politieambtenaren worden verricht, de effectiviteit en betrouwbaarheid van de waarborg tegen *ill-treatment* ondermijnd.¹⁴⁹

Het EHRM stelt in dit verband, op grond van de bevindingen van de Commissie en het CPT dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM.

Beïnvloeding door het CPT

Tot het moment van dit arrest zijn door het CPT zeven bezoeken aan Turkije gebracht. In 1990 en 1991 betreft het twee ad-hoc bezoeken, omdat er aanwijzingen waren van *torture* en andere vormen van *ill-treatment* van personen die van hun vrijheid zijn beroofd, in het bijzonder, personen die in politiebewaring worden gehouden. In 1992 vond een periodiek bezoek plaats. Verdere bezoeken vonden plaats in 1994, 1996 (2) en in 1997.¹⁵⁰

In dit arrest worden twee *public statements* van het CPT betreffende de situatie in Turkije aangehaald. In de eerste openbare verklaring van 15 december 1992 stelde het CPT dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* belangrijke karakterisering van de politiebewaring waren. Het CPT ondervond gedurende het eerste bezoek in 1990 diverse vormen van *ill-treatment*:

- Palestinian Hanging;
- Elektrische schokken;
- Falaka;
- Hosing door middel van koud water;
- Opsluiting in kleine, donkere, niet geventileerde cellen.

Uit medische onderzoeken werden verwondingen zowel van fysieke als mentale aard geconstateerd, die overeenkwamen met de bevindingen van het CPT betreffende de *torture* en *ill-treatment*. Op de politiebureaus waren de materiële detentieomstandigheden uiterst slecht. Het CPT stelde dat politieambtenaren van de anti- terrorisme afdeling van Diyarbakir vaak gedetineerden onderwerpen aan *torture* en andere vormen van *ill-treatment*, zowel van fysieke als mentale aard.¹⁵¹

Tijdens het tweede bezoek in 1991 stelde het CPT dat er geen vooruitgang is geboekt teneinde *torture* en andere vormen van *ill-treatment* door politieambtenaren

¹⁴⁷ Ibid, par. 116

¹⁴⁸ Ibid, par. 117

¹⁴⁹ Ibid, par. 118

¹⁵⁰ Ibid, par. 52

¹⁵¹ Ibid, par. 53

te bestrijden. Het CPT ontving klachten van gelijksoortige *ill-treatment* en een stijgend aantal beweringen betreffende gedwongen penetratie van lichamelijke openingen met een stok of wapenstok. Ook tijdens het derde bezoek ontving het CPT vele klachten over *ill-treatment*. De gedetineerden vertoonden tekenen van verwondingen die overeenkwamen met de bewering. Ook tijdens dit bezoek stelde het CPT dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* voorkomen in Diyarbakir. Het CPT verklaarde dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* van personen in politiebewaring in Turkije wijdverspreid blijft.¹⁵²

In de tweede openbare verklaring van 6 december 1996 merkte het CPT op dat er vooruitgang is geboekt in de laatste vier jaar. Het CPT constateert op grond van de bevindingen in 1994 dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* nog steeds belangrijke karakterisering zijn van politiebureaus. Wederom werd in 1996 duidelijk bewijsmateriaal door het CPT gevonden die duiden op *torture* en andere vormen van *ill-treatment* door politieambtenaren. Het CPT oordeelde dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* een gewoon voorkomen is gebleven op politiebureaus in Turkije.¹⁵³

Categorie

In deze zaak zijn twee *public statements* van het CPT aangehaald, betreffende een aantal bezoeken aan Turkije. Het CPT heeft gedurende deze bezoeken verschillende vormen van *ill-treatment* ondervonden. In deze zaak worden de bevindingen de Commissie en de standaarden van het CPT aangehaald en door het EHRM bevestigd. Het EHRM accepteert en herhaalt de standaarden van het CPT in zijn uitspraak. In dit arrest wordt de aanbeveling van het CPT aangehaald betreffende het belang van de preventieve rol van artsen. Het EHRM heeft dit belang nogmaals beklemtoond. Het CPT heeft benadrukt dat juiste medische onderzoeken door gekwalificeerde artsen essentieel zijn als waarborg tegen *ill-treatment* van gedetineerden. Dergelijke onderzoeken dienen door een gekwalificeerde arts te geschieden, zonder enige aanwezigheid van politieambtenaren. Daarnaast dient het onderzoeksrapport niet alleen de details betreffende de verwondingen te omvatten, maar ook de verklaringen van patiënt dienen opgenomen te worden in het medisch rapport. Ook moeten de bevindingen van de arts in het rapport opgenomen worden, zodat geconcludeerd kan worden of de verwondingen overeenkomen met de verklaringen van de patiënt. Het CPT stelt dat vluchtige en gemeenschappelijke onderzoeken in deze zaak de effectiviteit en betrouwbaarheid van de waarborg tegen *ill-treatment* ondermijnd.¹⁵⁴

Hier is sprake van directe beïnvloeding door het CPT, omdat het EHRM zicht bij de beoordeling laat beïnvloeden door de CPT standaarden. Het EHRM verwijst expliciet naar de CPT standaarden. Deze zaak valt onder categorie III.

¹⁵² Ibid.

¹⁵³ Ibid, par. 54

¹⁵⁴ Ibid, par. 55

Bijlage XIII EHRM 17 maart 2009, Salmanoğlu en Polattaş tegen Turkije (klachtnummer 15828/03)

Samenvatting

In deze zaak betreft het twee klagers, met de Turkse nationaliteit. Nazime Ceren Salmanoğlu, geboren in 1983 en woonachtig in Izmir en Fatma Deniz Pollataş, geboren in 1980 en woonachtig in Zwitserland.

De klagers, 16 en 19 jaar oud ten tijde van de gebeurtenissen, werden in maart 1999 gearresteerd tijdens een politieoperatie tegen de PKK. Beide meisjes beweren dat zij tijdens hun politiebewaring zijn geblinddoekt en geslagen. Daarnaast beweert Nazime dat zij seksueel werd gekweld, gedwongen werd gedurende lange tijd te staan en ze werd onthouden van voedsel, water en slaap. Tevens beweert Fatma dat zij is verkracht door middel van een wapenstok die in haar anus werd gebracht.

Tussen 6 en 12 maart 1999 werden beide meisjes door artsen onderzocht. Die concludeerden dat er geen tekenen waren van fysiek geweld. Ook kregen de klagers een gynaecologisch onderzoek, waaruit bleek dat beide nog maagd waren. Fatma kreeg op 6 april 1999 een rectaal onderzoek, ook hier vernam de arts geen tekenen van betrekkingen.

Naar aanleiding van de aanklachten werd onderzoek ingesteld. Tijdens de eerste hoorzitting op 14 april 2000 verklaarde de twee meisjes dat ze gedurende de politiebewaring waren onderworpen aan *ill-treatment*. Ook beweerde beide dat ze eerdere verklaringen over *ill-treatment* niet hadden afgelegd, omdat zij zich geïntimideerd voelden door de politieambtenaren. Klagers stellen dat de politieambtenaren ook aanwezig waren bij verschillende medische onderzoeken.

De beschuldigde politieambtenaren ontkenden dat zij de meisjes hadden onderworpen aan *ill-treatment*, noch waren zij aanwezig geweest bij de medische onderzoeken en het afnemen van de verklaringen. Na talrijke verzoeken om verdere medische rapporten en uitstel van hoorzittingen werden de politieambtenaren wegens gebrek aan bewijs vrijgesproken.

Gedurende het onderzoek naar aanleiding van de aanklachten, werden de twee meisjes in november 1999 veroordeeld wegens lidmaatschap van een onwettige organisatie en het werpen van Molotovcocktails. Zij werden veroordeeld tot celstraffen van 12 en 18 jaar.

Oordeel van het EHRM

Het EHRM heeft in deze zaak geoordeeld dat er sprake is van schending van artikel 3 EVRM. Het EHRM oordeelde dat de onderzoeken waar klagers aan werden onderworpen op zich zelf vernederend zijn, om deze reden spreekt het EHRM in deze zaak van een *degrading treatment*.¹⁵⁵ Daarnaast was er ook sprake van een procedurele schending van artikel 3 EVRM.

Beïnvloeding door het CPT

Het EHRM betreft in zijn uitspraak de standaarden van het CPT, die zijn ontwikkeld betreffende medische onderzoeken van personen die in politiebewaring zitten. Daarnaast verwees het EHRM naar de CPT standaarden inzake de medische onderzoeken, en verklaringen van personen, die bij voorkeur uit het zicht en gehoor van politieambtenaren dienen te worden uitgevoerd en afgelegd.¹⁵⁶

¹⁵⁵ EHRM 17 maart 2009, Salmanoglu en Polattas tegen Turkije (klachtnummer 15828/03), par. 88

¹⁵⁶ Ibid, par. 80

Turkije kent artikel 10 van het “Directive on Apprehension, Arrest and Taking of Statements”. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar het feit dat het CPT meermalen artikel 10 heeft bekritiseerd. Het EHRM benadrukt dat het niet afwijkt van de bevindingen van het CPT, omdat het gaat om artikel 10. Immers is bewezen dat de betrouwbaarheid en de doeltreffendheid van het gerechtelijke systeem wordt ondermijnd. Daarnaast stelt het EHRM dat artikel 10 een duidelijke inbreuk maakt op de normen van het CPT.¹⁵⁷

Categorie

In deze zaak verwijst het EHRM naar de standaarden van het CPT en beroept zich ook op deze standaarden. Het EHRM verwijst naar de rapporten van het CPT waar het artikel 10 heeft bekritiseerd. Het EHRM zegt expliciet dat het niet afwijkt van de bevindingen van het CPT. Er is sprake van directe beïnvloeding. Dit arrest valt onder categorie III.

¹⁵⁷ Ibid, par. 85

Bijlage XIV Overige beschrijvingen van de geselecteerde arresten op chronologische volgorde

EHRM 14 november 2000, Taş tegen Turkije(klachtnummer 24396/94)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Turkse nationaliteit, de heer Beşir Taş. Klager beweert dat zijn zoon Muhsin Taş is verdwenen nadat hij door overheidstroepen op 14 oktober 1993 is gearresteerd.¹⁵⁸

De zoon van klager werd op 14 oktober 1993 in zijn knie geschoten en gearresteerd door overheidstroepen. Het slachtoffer is hierna naar het ziekenhuis gebracht. Er was geen sprake van een levensbedreigende situatie. Nadat de zoon van klager werd gedetineerd is hij verdwenen. De staat beweert dat de zoon van klager zelf is ontsnapt en dat de Staat niet verantwoordelijk is voor de dood van de zoon van klager.¹⁵⁹ Klager beweert dat zijn zoon is onderworpen aan *ill-treatment* en hierdoor is overleden. Daarnaast stelt klager dat de behandeling jegens hem door de Staat ook een inbreuk maakt op artikel 3 EVRM, omdat de Staat na de ontsnapping van zijn zoon geen onderzoek heeft verricht en de klager pas één maand later heeft ingelicht over de verdwijning. Hierdoor leefde klager in angst en onwetendheid met betrekking tot de situatie waar zijn zoon in verkeerde.

Oordeel van het EHRM

In tegenstelling tot wat klager beweert, stelt het EHRM dat de zoon van klager snelle en efficiënte medische behandeling voor de verwonding aan zijn knie heeft gekregen en om deze reden geen sprake is van een schending van artikel 3 EVRM. Ook is volgens het EHRM betreffende de eenzame, geïsoleerde opsluiting geen inbreuk gemaakt op artikel 3 EVRM.¹⁶⁰

In verband met de klachten van klager, waarbij hij stelt dat de verdwijning van zijn zoon bij hem een bepaalde mate van lijden heeft veroorzaakt waardoor gesproken kan worden van een *inhuman and degrading treatment* in de zin van artikel 3 EVRM, heeft het EHRM geoordeeld dat hier geen sprake is van schending van artikel 3 EVRM. Zijn zoon is zelf ontsnapt en verdwenen. De Staat kan hier niet voor verantwoordelijk worden geacht.¹⁶¹ Het EHRM stelt echter dat er sprake was van schending van artikel 3 EVRM, vanwege de onverschilligheid en gevoelloosheid van de Staat jegens klager. De manier waarop klager werd behandeld door de Staat, met name dat pas na één maand werd verteld dat zijn zoon is ontsnapt en verdwenen, en de onzekerheid die bij klager angst veroorzaakte werd door het EHRM gezien als een inbreuk op artikel 3 EVRM.¹⁶²

Beïnvloeding door het CPT

In dit arrest worden geen passages uit landenrapport aangehaald. Klager beroept zich ter ondersteuning van zijn klacht op de bevindingen van het CPT. Het CPT heeft tijdens bezoeken aan Turkije geconstateerd dat *torture* en andere vormen van *ill-treatment* een gewoon voorkomen zijn in Turkije. Naast de verwijzing van klager, worden geen CPT bevindingen in dit arrest aangehaald.

Categorie

Dit arrest valt onder categorie I, omdat in het arrest geen paragraaf is opgenomen waarbij rapporten van het CPT worden aangehaald. Ondanks het feit dat klager zich

¹⁵⁸ EHRM 14 november 2000, Taş tegen Turkije (klachtnummer 24396/94), par. 2-4

¹⁵⁹ Ibid, par. 13-21

¹⁶⁰ Ibid, par. 76

¹⁶¹ Ibid, par. 77

¹⁶² Ibid, par. 80

beroept op de bevindingen van het CPT, heeft het CPT geen invloed gehad op de uitspraak van het EHRM. Het EHRM refereert in dit arrest niet naar het CPT. Hier is geen sprake van beïnvloeding door het CPT.

EHRM 21 december 2000, Egmez tegen Cyprus (klachtnummer 30873/96)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Britse nationaliteit, de heer Erkan Egmez. Klager stelt dat hij in feite is ontvoerd en gemarteld door de Staat. Tevens zou hij nooit geïnformeerd zijn over de reden voor zijn arrestatie en hij is niet onmiddellijk voor de rechter is gebracht. Daarnaast kreeg hij geen herziening van zijn onwettige detentie en hij kon geen effectief rechtsmiddel inbrengen bij de rechtbank.¹⁶³

Klager is gearresteerd op verdenking van drugsmokkel, nadat hij met undercover agenten afspraken had gemaakt over aanleveringen van drugs. Klager stelt dat er sprake is van opzet van de Staat. Klager beweert dat hij tijdens zijn arrestatie is onderworpen aan fysiek geweld en dat hij werd gearresteerd in het bijzijn van journalisten.¹⁶⁴

Tot slot beweert klager dat hij als resultaat van de *ill-treatment* niet meer kon werken. Hij had ernstige psychologische problemen. Na psychologisch onderzoek bleek dat klager leed aan een posttraumatisch stresstoornis.¹⁶⁵

Oordeel van het EHRM

Het EHRM herhaalt in dit geval dat artikel 3 EVRM één van de meest fundamentele waarden van de democratische maatschappij vastlegt. Zelfs in de moeilijkste omstandigheden, zoals de bestrijding van georganiseerde misdaad, verbiedt het Verdrag in absolute termen *torture, inhuman or degrading treatment or punishment*. De *ill-treatment* dient een *minimum level of severity* te bereiken om onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te vallen. Om te bepalen of een bepaalde vorm van *ill-treatment* als *torture* gekwalificeerd dient te worden, moet het EHRM rekening houden met het onderscheid van de drie termen. Er moet sprake zijn van een zeer ernstig en wreed lijden.¹⁶⁶

Het EHRM oordeelt in deze zaak dat de *ill-treatment* waar klager aan onderworpen is niet als *torture* gekwalificeerd kan worden omdat het *minimum level of severity* niet is bereikt. Het EHRM stelt echter dat de behandeling als *inhuman* gekwalificeerd kan worden en een schending van artikel 3 EVRM bedraagt.¹⁶⁷

Beïnvloeding door het CPT

In dit arrest worden geen CPT rapporten dan wel bevindingen aangehaald. Klager heeft echter op 17 januari 1996 een brief geschreven naar de Voorzitter van het CPT:

"When I was attacked by a team of armed Greek-Cypriot policemen in my field in the buffer-zone, I was first beaten indiscriminately until my senses were numbed and I passed out. When I regained consciousness, I was in a small room surrounded by uniformed men who verbally abused, intimidated and threatened me. There the Greek-Cypriot police asked me to sign a statement to the effect that 'President Rauf Denktas is intransigent, does not want peace and as a leader is misleading the Turkish-Cypriot people'. In return, I was offered money, a house and a job in what they called 'the free areas', i.e. South Cyprus. I refused without hesitation. They got angry and started hitting and beating me again. I thought I would be beaten to death. I was punched and slapped across my face. Suddenly one policeman held my head tightly and another cut my ear. I totally blacked out. I came to my senses in a hospital. I was on a stretcher, chained and handcuffed. Again several policemen in civilian clothes approached me,

¹⁶³ EHRM 21 december 2000, Egmez tegen Cyprus (klachtnummer 30873/96), par. 3

¹⁶⁴ Ibid, par. 9-15, par. 46-47

¹⁶⁵ Ibid, par. 48

¹⁶⁶ Ibid, par. 77

¹⁶⁷ Ibid, par. 79

their mouths full of profanity and threats, and again started hitting. They also pressed their hands heavily on my eyes, which really hurt. As a result of such pressure my eyes got bloodshot. In the middle of this ordeal a Greek-Cypriot nurse protested. She was shouting: 'This is enough ... do not hit ... he is wounded ... you brought him here for treatment but you are killing him. He is a human being. This is a sin, even if he is a Turk ... do we have the right to treat him this way, a wounded and chained man ...' The police left me and walked towards the nurse. The Greek-Cypriot police were obviously well-trained and professional in torture methods. I don't even recall if and when I gave a statement. But I recall that twice the Greek-Cypriot police made me sign false confession papers accepting Greek-Cypriot accusations. I was branded a 'dangerous smuggler' and a Turkish-Cypriot 'spy'. In the hospital I was in chains, handcuffed to a bed and put on a drip and continuously given painkillers. The pain was excruciating. For a long time my bruised jaw hurt badly. I had difficulty even drinking water, let alone chewing. The Greek-Cypriot court was brought twice to the hospital, once on a Sunday, because they were ashamed to publicly take me to court. ..."¹⁶⁸

Op 8 februari 1996 verzocht de Voorzitter van het CPT klager om hem over het onderzoek van de Ombudsman te informeren.¹⁶⁹

Categorie

In deze zaak worden geen rapporten of bevindingen van het CPT aangehaald en onder de paragraaf *relevant international law* komt niets met betrekking tot het CPT terug. Klager heeft een klacht ingediend bij het CPT, maar van beïnvloeding door het CPT is geen sprake. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak niet naar het CPT. Dit arrest valt onder categorie I.

¹⁶⁸ Ibid, par. 40

¹⁶⁹ Ibid, par. 41

EHRM 19 april 2001, Peers tegen Griekenland (klachtnummer 28524/95)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Engelse nationaliteit, de heer Donald Peers. Klager beweert dat de materiële detentieomstandigheden in de gevangenis Koridallos *inhuman and degrading treatment* bedroegen.¹⁷⁰

Op 19 augustus 1994 werd klager, die voor heroïneverslaving in het Verenigd Koninkrijk was behandeld, gearresteerd op de luchthaven van Athene voor drugs gerelateerde misdrijven. Klager werd overgebracht naar de Alexandras gevangenis waar hij tot 24 augustus 1994 werd gedetineerd. Op 24 augustus 1994 werd klager overgebracht naar de Koridallos gevangenis en werd in comateuze staat toegelaten in het psychiatrisch ziekenhuis voor gedetineerden. Klager werd als drugsgebruiker omschreven. Klager werd allereerst geplaatst in de scheidingseenheid van de "Delta" afdeling en daarna overgebracht naar de "Alpha" afdeling binnen de Koridallos gevangenis. Klager werd op grond van drugs gerelateerde misdrijven, door het Hof in Griekenland veroordeeld tot 13 jaar gevangenisstraf.¹⁷¹

Klager stelt dat hij nooit heeft verzocht om in de scheidingseenheid geplaatst te worden. Klager beweert dat de detentieomstandigheden in de scheidingseenheid niet waren verbeterd tussen zijn detentie en het bezoek van het CPT. Klager klaagde in het bijzonder over het feit dat hij een aanzienlijk groot deel van de dag moest doorbrengen in zijn bed in de cel zonder ventilatie of raam. Voort stelde klager dat het gevangenisbeleid de gedetineerden niet voorzag van lakens, hoofdkussens, toiletpapier en andere toiletbenodigdheden. Klager stelt dat hij uiteindelijk sliep op een deken, zonder lakens of hoofdkussens, gedurende een periode van één jaar. Daarnaast beweerde klager dat hij zijn behoefte moest doen in het bijzijn van andere gedetineerden. Klager stelt dat hij zich vernederend en angstig voelde en dat de detentieomstandigheden fysieke en mentale gevolgen voor hem hadden.¹⁷²

Detentieomstandigheden in het psychiatrisch ziekenhuis van de Koridallos gevangenis

Aanvankelijk werd klager gedurende drie dagen vastgehouden in een éénmanscel. Vanwege de medicijnen sliep klager de hele tijd. Klager werd daarna verplaatst naar een cel met acht tot tien zeer gestoorde personen. Ze moesten op matrassen op de vloer slapen. Het was warm in de cel ondanks het feit dat de ramen open stonden. Zo nu en dan werd de cel geopend zodat de gedetineerden naar het toilet konden of een douche konden nemen. Eten werd in plastic bakken op de vloer opgediend. Klager verbleef vier tot vijf dagen in deze cel.¹⁷³

Detentieomstandigheden in de scheidingseenheid van de "Delta" afdeling

Nadat klager uit het psychiatrisch ziekenhuis was ontslagen, werd hij in de gevangenis geplaatst. Klager vroeg om een stille ruimte en hij werd onmiddellijk in de scheidingseenheid van de Delta afdeling ondergebracht, klager wist niet dat hij in een scheidingseenheid zat.¹⁷⁴ Klager zat in een kleine cel met twee bedden. Gedurende de detentie op de Delta afdeling had klager één medegedetineerde. De cel had één raam die niet open kon en zo vies was dat er geen licht doorheen kwam. Er was één lamp, maar die verstreekte niet voldoende licht. Er was een staantoilet in

¹⁷⁰ EHRM 19 april 2001, Peers tegen Griekenland (klachtnummer 28524/95), par. 2-3

¹⁷¹ Ibid, par. 8-12

¹⁷² Ibid, par. 64

¹⁷³ Ibid, par. 19

¹⁷⁴ Ibid, par. 20

de cel aanwezig, zonder afscheiding. Daarnaast was slechts één douche aanwezig op de gehele afdeling.¹⁷⁵

Klager werd in augustus in de scheidingseenheid geplaatst en het was er zeer warm. Gedurende de dag was de deur van zijn cel open. Op de scheidingseenheid werd geen toezicht gehouden, waardoor op ieder moment iets kon gebeuren. Nochtans is klager niet onderworpen aan *ill-treatment* door andere gedetineerden. Gedurende de nacht werd de cel gesloten en er was geen ventilatie waardoor het zo warm was dat klager altijd doorweekt wakker werd. Om water in de cel te hebben, moest klager soms zijn flesje met toiletwater vullen.¹⁷⁶

Detentieomstandigheden in de scheidingseenheid van de "Alpha" afdeling

Klager en zijn celgenoot werden beiden naar de scheidingseenheid op de Alpha afdeling overgeplaatst. De Alpha afdeling was de beste afdeling in de gevangenis. Nochtans, was het er vuil en overbevolkt. Iedere cel had drie bedden, met een gootsteen en een staantoilet. Aan één kant van het toilet was een plastic scherm, hoewel de medegedetineerden niets konden zien, roken en hoorden ze het wel. Ook had de cel een raam. Het was zeer luidruchtig in de cellen en in de zomer was het er erg warm en in de winter zeer koud. Omdat veel ramen kapot waren, vroom het in de winter op de afdeling. Daarnaast was er geen ventilatie in de cellen. Klager deelde de cel met één medegedetineerde. Voor één nacht werden drie Chinezen overgebracht naar de cel van klager. Zij moesten op matrassen op de grond slapen.¹⁷⁷

Klachten betreffende de volledige detentieperiode (algemeen) van klager in de Koridallos gevangenis

Klager stelt dat hem ooit alleen dekens zijn gegeven. Hij werd niet voorzien van kleren, lakens, hoofdkussens, toiletbenodigdheden en toiletpapier. Er waren tien douches, die door klager als buizen werden beschreven. De douches moesten door 250 tot 360 gedetineerden gebruikt worden. Per dag was er gedurende twee uur warm water. Er waren geen gordijnen of ramen. In de winter werden de douches door katten gebruikt als toilet. Daarnaast beweert klager dat voedsel dusdanig werd opgediend, zodat de katten er mee konden spelen. Klager stelt dat hij geïsoleerd leefde in de gevangenis. Hij kon niet met het gevangenispersoneel communiceren, omdat zij geen Engels spraken. Er werden geen cursussen, beroepsactiviteiten of een bibliotheek aangeboden.¹⁷⁸

Oordeel van het EHRM

Allereerst herhaalt het EHRM, in overeenstemming met jurisprudentie, dat *ill-treatment* het *minimum level of severity* dient te bereiken om onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te vallen. De beoordeling van het *minimum level* is relatief en hangt af van alle omstandigheden van het geval, zoals de duur van de behandeling, de fysieke en geestelijke gevolgen en in sommige gevallen het geslacht, de leeftijd en de gezondheidssituatie van het slachtoffer.¹⁷⁹

Vervolgens stelt het EHRM dat bij de overweging of een behandeling *degrading* is in de zin van artikel 3 EVRM, het rekening dient te houden of het doel was de betrokken persoon te vernederen en te verlagen en wat de gevolgen betreft, of deze ongunstige gevolgen heeft voor de persoon.¹⁸⁰

¹⁷⁵ Ibid, par. 21

¹⁷⁶ Ibid, par. 22

¹⁷⁷ Ibid, par. 24-27

¹⁷⁸ Ibid, par. 28-33

¹⁷⁹ Ibid, par. 67

¹⁸⁰ Ibid, par. 68

Betreffende de detentieomstandigheden in de scheidingseenheid, neemt het EHRM de bevindingen van het CPT in acht, in het bijzonder de bevindingen in verband met de grootte van de cellen, de verlichting en ventilatie van de cel. Het EHRM stelt dat de bevindingen van het CPT betrouwbaar zijn en een duidelijk beeld geven over de detentieomstandigheden.¹⁸¹ Daarnaast stelt het EHRM dat klager een groot deel van de dag op zijn cel doorbracht en ondanks het gegeven dat de cel was ontworpen voor één persoon deelde klager de cel met een medegedetineerde. Er was geen ventilatie in de cel en ramen konden niet open worden gezet. De cellen in de scheidingseenheid zijn bijzonder warm. Daarnaast benadrukt het EHRM dat klager in de scheidingseenheid werd geplaatst in een periode van het jaar wanneer de temperaturen aanzienlijk stijgen in Griekenland. Klager werd door de hitte fysiek beïnvloed.¹⁸²

Het EHRM is van mening dat er geen bewijsmateriaal is dat aantoonst dat klager met opzet is vernederd dan wel verlaagd. Nochtans, merkt het EHRM op dat, hoewel de vraag of het doel van de behandeling was het slachtoffer te vernederen of te verlagen een factor is die in acht genomen dient te worden, het ontbreken van het doel een schending van artikel 3 EVRM niet uitsluit.¹⁸³

Daarnaast benadrukt het EHRM dat het feit blijft dat de bevoegde autoriteiten geen maatregelen hebben getroffen om de onaanvaardbare detentieomstandigheden waarin klager verkeerde te verbeteren. Het EHRM is van mening dat de weglating van verbetering een gebrek aan respect voor klager aanduidt. Het EHRM houdt in het bijzonder rekening met het feit dat klager een aanzienlijk deel van de detentieperiode in zijn warme cel, zonder ventilatie en raam moest doorbrengen. Daarnaast moest klager in het bijzijn van medegedetineerden gebruik maken van het toilet. Het EHRM is van mening dat de detentieomstandigheden de menselijke waardigheid van klager verminderden en hem het gevoel van angst en minderwaardigheid gaven teneinde hem te vernederen, dan wel te verlagen en misschien zijn fysieke en mentale weerstand te breken. Het EHRM oordeelt dat de detentieomstandigheden in de scheidingseenheid op de Delta afdeling een *degrading treatment* in de zin van artikel 3 EVRM bedroegen.¹⁸⁴

Beïnvloeding door het CPT

Op 29 november 1994 publiceerde het CPT een rapport naar aanleiding van het bezoek aan Griekenland in maart 1993. Dit rapport bevatte een aantal bevindingen en aanbevelingen betreffende de Koridallos gevangenis. Het CPT stelt dat de Koridallos gevangenis is gebouwd om 480 gedetineerden, in vier verschillende blokken, op te nemen. Ieder blok omvat 120 cellen. Op de eerste dag van het bezoek aan de gevangenis, werden 1410 gedetineerden vastgehouden. Het gevangenispersoneel bestond uit 170 personen.¹⁸⁵

Het CPT benadrukt in zijn rapport dat het beroven van iemands vrijheid, voor de Staat de verantwoordelijkheid met zich meebrengt om de persoon in omstandigheden vast te houden die de inherente waardigheid van de van de persoon eerbiedigt. De feiten die tijdens het bezoek werden gevonden tonen aan dat ten gevolge van het huidige niveau van overbevolking, de Staat niet de verantwoordelijkheid kan vervullen tegenover de vele gedetineerden. Het CPT adviseert daarom dat maatregelen getroffen dienen te worden om de overbevolking te reduceren.¹⁸⁶

¹⁸¹ Ibid, par. 70

¹⁸² Ibid, par. 72

¹⁸³ Ibid, par. 74

¹⁸⁴ Ibid, par. 75

¹⁸⁵ Ibid, par. 61

¹⁸⁶ Ibid.

Daarnaast constateert het CPT dat een standaardcel 9.5 m² omvat en is uitgerust met een staantoilet en een wasbak. Oorspronkelijk zijn de cellen ontworpen voor individuele bezetting, maar het is groot genoeg voor twee gedetineerden. Meer dan twee gedetineerden op één cel zou erg krap zijn. Het CPT stelt dat de overbevolking van de cellen een negatieve terugslag heeft op de detentieomstandigheden. De leefruimte is zeer slecht, er is ontoereikende ventilatie, en de celnetheid en hygiëne is onder de maat. In veel cellen zijn gedetineerden, gezien het gebrek aan ruimte voor ander meubilair, toegewezen aan hun bedden. In de meeste overbevolkte cellen, zijn meer gedetineerden dan bedden. In bepaalde cellen zijn de toiletten en wasfaciliteiten toe aan reparatie.¹⁸⁷

Het CPT was van mening dat de negatieve aspecten van de overbevolking werden verminderd, doordat er redelijk veel uit-de-cel-tijd was. Het CPT beklemtoont echter dat het vrije verkeer van gedetineerden bij gebrek aan controle, negatieve en ongewenste gevolgen kan hebben. Tevens constateerde het CPT dat aangeboden activiteiten zeer schaars waren. Daarnaast werden geen onderwijsklassen beschikbaar gesteld en de gevangenisbibliotheek was klein en slecht uitgerust. Kortom concludeerde het CPT dat de overgrote meerderheid van de gedetineerden geen kans kreeg deel te nemen aan activiteiten. De meeste brachten hun dag lopend door de afdeling of binnenplaats door. Zulk monotoon en doelloos bestaan is inconsistent met de doestelling van sociale rehabilitatie die in de *Greek Code* van basisregels voor de behandeling van gedetineerden is opgesteld.¹⁸⁸

Betreffende de scheidingseenheid stelde het CPT dat de cellen ongeveer 7 m² bedroegen en waren uitgerust met een bed, staantoilet en geen ander meubilair. Naar de mening van het CPT was er adequate ventilatie en kunstmatige verlichting. De toegang tot natuurlijk licht was echter middelmatig. Het CPT stelt dat de detentieomstandigheden op de scheidingseenheid aanvaardbaar zijn voor gedetineerden die een disciplinaire straf of beperking ondergaan in een speciale cel. Nochtans is het CPT van mening dat voor dergelijke gedetineerden de cellen uitgerust dienen te worden met een tafel en stoel. Daarnaast adviseert het CPT dat alle gedetineerden, minstens één uur per dag aan oefening in de openlucht mogen doen. De detentieomstandigheden in de scheidingseenheid zijn minder geschikt voor gedetineerden die wegens niet-disciplinaire redenen worden afgescheiden, en in het bijzonder als die maatregel voor een lange periode wordt toegepast.¹⁸⁹

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *findings of the CPT* het landenrapport betreffende Griekenland aangehaald. In de uitspraak van het EHRM wordt expliciet verwezen naar de bevindingen van het CPT en het EHRM stelt dat de bevindingen van het CPT betrouwbaar zijn. In deze zaak berust het oordeel van het EHRM zich op de bevindingen van het CPT. Deze zaak valt onder categorie III, omdat het EHRM expliciet verwijst naar de bevindingen van het CPT en dus is er sprake van een directe beïnvloeding door het CPT.

¹⁸⁷ Ibid.

¹⁸⁸ Ibid.

¹⁸⁹ Ibid.

EHRM 29 april 2003, Aliev tegen Oekraïne (klachtnummer 41220/98)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Russische nationaliteit, de heer Pakhrudin Mukhtarovich Aliev. Op 5 maart 1996 werd klager door de Russische politie in Oekraïne gearresteerd. Op 7 maart 1996 werd klager overgebracht naar Simferopol, waar hij werd gedetineerd en wachtte op uitzetting naar Rusland. Op 10 februari 1996 was klager in Rusland ter dood veroordeeld, wegens het bedenken en uitvoeren van activiteiten in het kader van de georganiseerde misdaad en het helpen en uitvoeren van verschillende moorden. Op 8 juni 2000 werd het doodvonnis omgezet naar levenslange opsluiting.¹⁹⁰

Klager stelt, met betrekking tot de detentieomstandigheden in de dodencel, dat hij onder het strikte regime volledig afgezonderd werd gehouden. Hij mocht geen voedsel in de gevangeniswinkel kopen en het voedsel dat hij kreeg veroorzaakte diaree en maagklachten. Daarnaast mocht klager geen pakketten van voedsel, vitaminen, boeken en kleren van buitenaf ontvangen. Ook werd hij niet voorzien van zeep of tandpasta. Daarnaast stelt klager dat de gezondheidsvoorschriften in de gevangenis niet goed waren en dat hij niet werd behandeld voor zijn gezondheidsklachten. Klager had hart- en hoofdklachten, maar werd hier niet voor onderzocht. Ook stelt klager dat hij geen contact had met andere gedetineerden, afgezien van de periode toen hij zijn cel deelde.¹⁹¹

Oordeel van het EHRM

Bij de beoordeling van de vermeende schending van artikel 3 EVRM, herhaalt het EHRM dat artikel 3 EVRM één van de meest fundamentele waarden van de democratische maatschappij vastlegt. Het verbiedt in absolute termen *torture, inhuman and degrading treatment*, ongeacht de omstandigheden en het gedrag van het slachtoffer. Voorts herhaalt het EHRM dat, op grond van zijn jurisprudentie, *ill-treatment* een *minimum level of severity* dient te bereiken om onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te vallen. De beoordeling van het *minimum level of severity* is relatief en hangt af van alle omstandigheden van het geval, zoals de duur van de behandeling, de fysieke en mentale gevolgen, en in sommige gevallen het geslacht, de leeftijd en de gezondheidssituatie van het slachtoffer.¹⁹²

Het EHRM acht een *ill-treatment* als *degrading*, indien het toegebrachte leed bij het slachtoffer gevoelens van angst, lijden en minderwaardigheid heeft veroorzaakt teneinde het slachtoffer te vernederen en verlagen. Bij de beoordeling of een behandeling *degrading* is in de zin van artikel 3 EVRM, neemt het EHRM in acht of het doel was het slachtoffer te vernederen en verlagen en wat de gevolgen betreft, of deze het slachtoffer in zijn persoonlijkheid nadelig hebben getroffen. Het ontbreken van een doel sluit echter een schending van artikel 3 EVRM niet uit. Het lijden en de vernedering in kwestie dienen in elk geval voorbij te gaan aan het onvermijdelijke element van lijden of vernedering die verbonden is met een wettige vorm van behandeling of bestraffing.¹⁹³

Daarnaast wordt door het EHRM onderstreept dat wanneer het om een doodvonnis gaat, de persoonlijke omstandigheden van gedetineerden, de omstandigheden en duur van de ten uitvoerlegging, in acht worden genomen om te bepalen op de behandeling of bestraffing onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM valt.¹⁹⁴

¹⁹⁰ EHRM 29 april 2003, Aliev tegen Oekraïne (klachtnummer 41220/98), par. 1-15

¹⁹¹ Ibid, par. 17-23

¹⁹² Ibid, par. 129-130

¹⁹³ Ibid, par. 130-131

¹⁹⁴ Ibid, par. 132

Het EHRM heeft de detentievoorwaarden, waar klager aan werd onderworpen, als geheel onderzocht. Het EHRM is tot de conclusie gekomen dat gedetineerden gedurende 24 uur per dag in hun cel werd opgesloten en dat hen een zeer beperkte leefruimte werd aangeboden. Doordat de ramen werden afgeschermd, was er geen toegang tot natuurlijk licht en er waren geen voorzieningen voor openluchtactiviteiten. Ook was er weinig of geen kans voor contact met anderen. In samenhang met de bevindingen van het CPT, betreffende het onderwerpen van gedetineerden in de dodencel aan gelijksoortige omstandigheden, is het EHRM van mening dat de detentieomstandigheden van klager onaanvaardbaar zijn en een inbreuk maken op artikel 3 EVRM in de zin van een *degrading treatment*.

Het EHRM is van mening dat er geen bewijs is dat klager met opzet is vernederd, maar stelt dat de detentieomstandigheden bij klager een aanzienlijk mentaal lijden hebben veroorzaakt, die hem in zijn menselijke waardigheid hebben verlaagd.¹⁹⁵

Beïnvloeding door het CPT

Het CPT heeft plaatsen van detentie in Oekraïne bezocht in 1998, 1999 en 2000. In dit arrest worden alle drie de rapporten aangehaald.

Rapport 1998

Het eerste periodieke bezoek aan Oekraïne vond plaats in 1998. In het rapport uit het CPT zijn bezorgdheid over de omstandigheden en het regime waaronder de gedetineerden werden gedetineerd. Het CPT stelde dat gedetineerden die ter dood veroordeeld waren, gewoonlijk met twee personen op een cel zaten en dat de cel slechts 6.57 m² bedroeg. De cellen hadden geen toegang tot natuurlijk licht en de ramen werden door metalenplaten verduisterd. De kunstmatige verlichting was niet altijd voldoende sterk. De cellen waren niet voorzien van goede ventilatie waardoor de cel zeer vochtig en koud waren. Tevens stelde het CPT dat het materiaal waarmee de cellen werden voorzien, zeer slecht waren.

Tevens moesten gedetineerden hun behoefte doen in het bijzijn van elkaar, omdat de toiletten in de cel niet afgeschermd werden. Ter dood veroordeelden hadden het extra moeilijk, omdat zeep en tandpasta zeldzaam was. Aan ter dood veroordeelden werden geen activiteiten buiten de cel aangeboden, zij hadden zelfs geen recht op één uur aan openluchttoefeningen. Het CPT stelde dat zij in het gunstigste geval één keer per week hun cel konden verlaten om een douche te nemen.

Het CPT omschreef de detentieomstandigheden als volgt:

“In short, prisoners sentenced to death were locked up for 24 hours a day in cells which offered only a very restricted amount of living space and had no access to natural light and sometimes very meagre artificial lighting, with virtually no activities to occupy their time and very little opportunity for human contact. Most of them had been kept in such deleterious conditions for considerable periods of time (ranging from 10 months to over two years). Such a situation may be fully consistent with the legal provisions in force in Ukraine concerning the treatment of prisoners sentenced to death. **However, this does not alter the fact that, in the CPT's opinion, it amounts to inhuman and degrading treatment.**”

Rapport 1999

Ten gevolge van het bezoek, stelt het CPT dat ten aanzien van het vorige bezoek bepaalde veranderingen zich hebben voorgedaan. De cellen hebben natuurlijk licht

¹⁹⁵ Ibid, par. 148-149

en gedetineerden wordt de mogelijkheid geboden om één uur per dag in de openlucht door te brengen. Het CPT merkt wel op dat er onvoldoende ruimte is om fysieke oefeningen te doen. Het CPT oordeelt echter, dat gezien het feit gedetineerden 23 uur per dag in hun cellen doorbrengen en dat contact met andere zeer beperkt is gebleven, de omstandigheden onaanvaardbaar zijn.¹⁹⁶

Rapport 2000

Gedurende een bezoek in 2000, werd ook de gevangenis in Simferopol door het CPT geïnspecteerd. Het CPT was blij met het besluit van de overheid om doodvonnissen om te zetten in levenslange straffen. Het CPT benadrukt echter dat deze categorie gedetineerden van belang was voor het bezoek van het CPT. Het CPT stelt dat de leefruimte over het algemeen voldoende was, maar dat de toegang tot natuurlijk licht en de kwaliteit van kunstmatig licht en ventilatie ontoereikend is. Daarnaast oordeelt het CPT dat de langdurige periode in de cellen, 23,5 uur per dag zonder enige vorm van activiteiten, onaanvaardbare detentieomstandigheden omvatten. Ook stelt het CPT dat er vrijwel geen contact is met anderen, ook geen bezoeken van buitenaf.¹⁹⁷

Categorie

In deze zaak worden de bevindingen van het CPT betreffende drie landenbezoeken aan Oekraïne aangehaald. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de bevindingen van het CPT en stelt dat het in samenhang van zijn eigen onderzoek en de bevindingen van het CPT met betrekking tot de dodencel, van oordeel is dat er sprake is van schending van artikel 3 EVRM. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM zijn oordeel baseert op grond van de bevindingen van het CPT betreffende de detentieomstandigheden van ter dood veroordeelden.

Op de dag dat dit arrest werd gewezen, zijn 5 andere arresten tegen Oekraïne gewezen met betrekking tot de zelfde omstandigheden. In de zaken *Poltoratskiy, Kuznetsov, Nazarenk, Dankevich* en *Khoklich tegen Oekraïne* kwam het EHRM tot hetzelfde oordeel en hebben de CPT rapporten direct invloed gehad op de uitspraak van het EHRM.

¹⁹⁶ Ibid, par. 97

¹⁹⁷ Ibid, par. 98-99

EHRM 20 januari 2005, Mayzit tegen de Russische Federatie (klachtnummer 63378/00)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Russische nationaliteit, de heer Yuriy Yevgenyevich Mayzit, geboren in 1953 en woonachtig in Kaliningrad. Klager werd op 21 september 1998 gearresteerd op verdenking van misdrijven in het kader van opzettelijke vernieling, schade aan eigendommen van anderen en vandalisme.¹⁹⁸

Op grond van het rapport van de gevangenis, blijkt dat klager in zes verschillende cellen werd gedetineerd.

- cel nr. 67: 21 m² oppervlakte, 10 bedden;
- cel nr. 97: 7.8 m² oppervlakte, 6 bedden;
- cel nr. 135: 25.1 m² oppervlakte, 10 bedden;
- cel nrs. 4/16, 4/8, 4/21: 13.8 m² oppervlakte voor elke cel, 8 bedden.

Zonder de grootte van de cellen te betwisten stelt klager dat deze vuil waren en met kakkerlakken en luizen besmet waren. De wekelijkse inspectie deed niets om de insectenoverlast te verhelpen. Daarnaast stelt klager dat de cellen overbevolkt waren, er was ongeveer 1 m² per persoon beschikbaar. Tevens stelt klager dat hij zich slechts om de 10 dagen kon wassen. Klager beweert dat de ramen werden afgedekt met stalen staven, waardoor zeer weinig licht in de cel doorkwam.¹⁹⁹

Klager verwees in het bijzonder naar het feit dat de overbevolking en onhygiënische omstandigheden in de cellen een ongunstig effect op zijn fysieke gezondheid hadden en bij hem vernedering en lijden veroorzaakten.²⁰⁰

Oordeel van het EHRM

Bij de beoordeling van de vermeende schending van artikel 3 EVRM, herhaalt het EHRM dat artikel 3 EVRM één van de meest fundamentele waarden van de democratische maatschappij vastlegt. Het verbiedt in absolute termen *torture, inhuman and degrading treatment*, ongeacht de omstandigheden en het gedrag van het slachtoffer.²⁰¹ Voorts herhaalt het EHRM dat, op grond van zijn jurisprudentie, een *ill-treatment* een *minimum level of severity* dient te bereiken om onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te vallen. De beoordeling van het *minimum level of severity* is relatief en hangt af van alle omstandigheden van het geval, zoals de duur van de behandeling, de fysieke en mentale gevolgen, en in sommige gevallen het geslacht, de leeftijd en de gezondheidssituatie van het slachtoffer.²⁰²

Het EHRM beschouwt een *ill-treatment* als *inhuman*, als het leed opzettelijk is toegebracht gedurende een aantal uren aan een stuk en het daadwerkelijk lichamelijke verwondingen of intens fysiek en mentaal leed heeft veroorzaakt. Het EHRM acht een *ill-treatment* als *degrading*, indien het toegebrachte leed bij het slachtoffer gevoelens van angst, lijden en minderwaardigheid heeft veroorzaakt teneinde het slachtoffer te vernederen en verlagen. Bij de beoordeling of een behandeling *degrading* is in de zin van artikel 3 EVRM, neemt het EHRM in acht of het doel was het slachtoffer te vernederen en verlagen en wat de gevolgen betreft, of deze het slachtoffer in de persoonlijkheid nadelig hebben getroffen. Het ontbreken van een doel sluit echter een schending van artikel 3 EVRM niet uit. Het lijden en de vernedering in kwestie dienen in elk geval voorbij te gaan aan het onvermijdelijke

¹⁹⁸ EHRM 20 januari 2000, Mayzit tegen de Russische Federatie (klachtnummer 63378/00), par. 1-12

¹⁹⁹ Ibid, par. 13-16

²⁰⁰ Ibid, par. 32

²⁰¹ Ibid, par. 34

²⁰² Ibid, par. 35

element van lijden of vernedering die verbonden is met een wettige vorm van behandeling of bestraffing.²⁰³

De Staat dient ervoor te zorgen dat een persoon in omstandigheden wordt gedetineerd die verenigbaar zijn met de eerbiediging van de menselijke waardigheid en dat de methode van de uitvoering van de maatregelen de gedetineerde niet onderwerpt aan angst of een intensiteit van lijden die het onvermijdelijke niveau van het lijden overschrijdt, en dat de gezondheid en het welzijn voldoende wordt gewaarborgd.²⁰⁴

Het EHRM stelt dat klager in verschillende cellen werd gedetineerd die volgens de informatie van de Staat waren ontworpen voor 6 tot 10 gedetineerden. Dit houdt in dat er per gedetineerde 1.3 en 2.51 m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar was. Het EHRM dient te beoordelen of dergelijke accommodaties beschouwd kunnen worden als acceptabel. In verband met deze vraag verwijst het EHRM naar het CPT. Het EHRM benadrukt dat het CPT standaarden heeft ontwikkeld met betrekking tot de celgrootte en dat het CPT heeft bepaald dat per gedetineerde 7 m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar dient te zijn.

Het EHRM aanvaardt dat in deze zaak geen bewijsmateriaal is dat aantoont dat klager met opzet is vernederd dan wel verlaagd. Het EHRM is van mening dat de detentieomstandigheden, waar klager meer dan negen maanden aan is onderworpen, bij klager een aanzienlijk mentaal lijden hebben veroorzaakt. Daarnaast hem in zijn menselijke waardigheid verlaagd en bij klager een gevoel van vernedering en verlaging gewekt. Het EHRM oordeelt met betrekking tot de detentieomstandigheden, en in het bijzonder de overbevolking en tijdsduur, dat klager werd onderworpen aan een *degrading treatment*.²⁰⁵

Beïnvloeding door het CPT

In deze zaak worden geen CPT bevindingen dan wel rapporten aangehaald. In zijn uitspraak beroept het EHRM zich echter op de CPT standaarden met betrekking tot de celgrootte.

Categorie

In zijn uitspraak beroept het EHRM zich op de CPT standaarden met betrekking tot de celgrootte en stelt dat de persoonlijke ruimte waar klager van werd voorzien, niet voldoet aan de CPT normen. Het EHRM heeft geoordeeld dat op grond van de overbevolking en tijdsduur, sprake is van een schending van artikel 3 EVRM. Dit arrest valt onder categorie III, omdat sprake is van directe beïnvloeding doordat het EHRM zijn beoordeling van de grootte van de cel uitdrukkelijk baseert op de CPT Standaarden.

²⁰³ Ibid, par. 36

²⁰⁴ Ibid, par. 38

²⁰⁵ Ibid, par. 42

EHRM 12 oktober 2006, Staykov tegen Bulgarije (klachtnummer 49438/99)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Bulgaarse nationaliteit, de heer Stiliyan Atanasov Staykov, geboren in 1968 en woonachtig te Shumen. Klager werd op 23 december 1991 gearresteerd op verdenking van moord op de 81-jarige adoptiemoeder van een vriend van klager.²⁰⁶

Klager werd tussen 23 december 1991 en 17 december 1998 gedetineerd in de Varna Regional Investigation Service en de Varna gevangenis. Klager stelt dat de cellen in het Varna Regional Investigation Service waren voorzien van centrale verwarming en een toilet. Natuurlijk licht kwam door glazenramen, die door middel van metaalstaven waren beveiligd. Klager stelt dat hierdoor de doorgang van natuurlijk licht beperkt was. Daarnaast beweert klager dat hij soms met 8 andere gedetineerden, in een cel van 5 bij 3 meter werd gedetineerd. Het ventilatiesysteem zou slechts paar uur per dag werken. Ook stelt klager dat er geen openlucht oefeningsgebied in de detentiefaciliteit aanwezig was. Bezoek werd slechts één keer per maand toegestaan en het voedsel was van zeer slechte kwaliteit. Klager mocht zijn cel gedurende de dag niet verlaten.²⁰⁷

Met betrekking tot de Varna gevangenis stelt klager dat hij werd gedetineerd in een cel van 10 m², die hij af en toe met drie of vier andere gedetineerden moest delen. Gedurende de nachten moesten volgens klager de gedetineerden hun behoeften in een emmer in de cel doen. Klager stelt dat in 1992 en 1993 warm water om te douche slechts één keer per week beschikbaar werd gesteld. In 1998 was dit een keer per maand. Hierdoor was klager genoodzaakt met koud water te douchen. Dit zou negatieve gevolgen hebben gehad voor zijn gezondheid. Klager mocht ongeveer 40 minuten per dag wandelen.²⁰⁸

Gedurende zijn detentie werd klager medisch onderzocht en er werd vastgesteld dat hij fysiek gezond was. In juli 1998 werd na medisch onderzoek echter vastgesteld dat klager lijdt aan tuberculose, waarvoor hij tussen 14 juli en 12 augustus 1998 in een ziekenhuis werd behandeld. Medische rapporten over de mentale gezondheid van klager geven aan dat hij aan depressie leed.²⁰⁹

Oordeel van het EHRM

Het EHRM stelt in zijn oordeel dat klager gedetailleerd de detentieomstandigheden in de Varna Regional Investigation Service en de Varna gevangenis heeft beschreven. Het EHRM benadrukt dat de Staat geen voorlegging heeft gedaan van de omstandigheden en dat het EHRM de omstandigheden zal onderzoeken op basis van de voorlegging van klager, en indien relevant op grond van de bevindingen van het CPT.²¹⁰

Het EHRM verwijst naar de CPT bevindingen in zijn rapport van 1995 en stelt dat ondanks het feit dat het CPT de Varna Regional Investigation Service zelf niet heeft bezocht, het rapport een beschrijving geeft van de algemene detentieomstandigheden in de Regional Investigation Services in Bulgarije. Daarnaast verwijst het EHRM naar het gegeven dat het CPT heeft geoordeeld dat de omstandigheden gekwalificeerd kunnen worden als *inhuman and degrading*. Ook verwijst het EHRM naar de CPT bevindingen met betrekking tot de toename van

²⁰⁶ EHRM 12 oktober 2006, Staykov tegen Bulgarije (klachtnummer 49438/99), par. 1-10

²⁰⁷ Ibid, par. 36-37

²⁰⁸ Ibid, par. 39

²⁰⁹ Ibid, par. 41

²¹⁰ Ibid, par. 75

tuberculosegevallen in de gevangenen. Tot slot stelt het EHRM, dat terwijl de CPT bevindingen geen informatie geven over de daadwerkelijk omstandigheden betreffende de situatie van klager, zij kunnen dienen als informatiebron.²¹¹

Het EHRM stelt dat de klachten van klager grotendeels overeenkomen met de bevindingen van het CPT. Het EHRM is van oordeel dat gezien de bovenstaande feiten en de buitensporige duur van de omstandigheden, de detentieomstandigheden een schadelijk effect hebben gehad op de gezondheid van klager en om die reden een *inhuman and degrading treatment* bedragen.²¹²

Beïnvloeding door het CPT

Het CPT heeft Bulgarije in 1995 en 1999 bezocht. Ondanks het feit dat het CPT de Varna Regional Investigation Service en de Varna gevangenis niet heeft bezocht, omvat het rapport algemene opmerkingen over alle Regional Investigation Services. In het rapport van 1999 omvat bevindingen over de vele gevallen van tuberculosebesmettingen in de gevangenen in de voorgaande jaren.

Relevante bevindingen van rapport 1995

Het CPT stelt dat het in de meeste Regional Investigation Services heeft geconstateerd dat er sprake is van overbevolking. Het CPT ondervond verschillende detentieomstandigheden: gedetineerden sliepen op matrassen op de grond, de hygiëne was slecht, dekens en kussen waren vies, de cellen hadden geen toegang tot natuurlijk licht, de kunstmatige verlichting was te zwak, ventilatiesystemen waren slecht, gedetineerden konden twee maal per dag een aantal minuten gebruik maken van het toilet en de wasbak en wekelijks een douche nemen. Buiten de twee dagelijkse mogelijkheden om naar het toilet te gaan moesten gedetineerden hun behoefte in een emmer in de cel doen. Naast de slechte materiële detentieomstandigheden stelt het CPT dat gedetineerden vaak 5 tot 10 minuten per dag hun cel mochten verlaten.²¹³

Daarnaast stelt het CPT dat het voedsel van slechte kwaliteit was en in onvoldoende hoeveelheden werd verstrekt. De maaltijd bestond uit een waterige soep en weinig brood of brood met kaas. Volgens het CPT werd vlees en fruit zelden op het menu gezet. Gedetineerden werd geen bestek verstrekt. Ook stelt het CPT dat contact met de buitenwereld zeer beperkt was.²¹⁴

Het CPT was van oordeel dat de Staat faalde in haar plicht om detentieomstandigheden te verstrekken die verenigbaar zijn met de waardigheid van een persoon. Het CPT stelt dat de detentieomstandigheden in de Regional Investigation Services gekwalificeerd kunnen worden als *inhuman and degrading*.²¹⁵

Relevante bevindingen van rapport 1999

Het CPT stelt in dit rapport dat de nieuwe regels, die in betere detentieomstandigheden voorzien, niet in verbetering hebben geresulteerd. Het CPT is van oordeel dat in de meeste plaatsen die in 1999 zijn bezocht, de detentieomstandigheden in de Regional Investigation Services hetzelfde zijn gebleven. In het bijzonder met betrekking tot de hygiëne, de overbevolking en de activiteiten buiten de cel. In sommige gevallen waren de detentieomstandigheden juist verergerd.²¹⁶

²¹¹ Ibid, par. 79

²¹² Ibid, par. 81

²¹³ Ibid, par. 61

²¹⁴ Ibid, par. 62-63

²¹⁵ Ibid, par. 64

²¹⁶ Ibid, par. 65-66

Daarnaast stelt het CPT dat het heeft geconstateerd dat in de recente jaren een toename is van tuberculosegevallen in de Bulgaarse gevangenissen. Het CPT vond dat, hoewel de autoriteiten inspanning leverde om de ziekte te bestrijden, de maatregelen die door de autoriteiten werden getroffen om gedetineerden van medisch onderzoek te voorzien, niet voldoen aan de normen van het CPT.

Categorie

In dit arrest worden de CPT rapporten over bezoeken aan Bulgarije aangehaald. Het EHRM stelt in zijn oordeel dat ondanks het feit dat het CPT de Varna Regional Investigation Service zelf niet heeft bezocht, het rapport een beschrijving geeft van de algemene detentieomstandigheden van de Regional Investigation Services in Bulgarije. Daarnaast verwijst het EHRM naar het feit dat het CPT heeft geoordeeld dat de omstandigheden gekwalificeerd kunnen worden als *inhuman and degrading*. Ook verwijst het EHRM naar de CPT bevindingen over de toename van tuberculosegevallen in de gevangenissen. Tot slot stelt het EHRM uitdrukkelijk in zijn uitspraak, dat terwijl de CPT bevindingen geen informatie geven over de daadwerkelijk omstandigheden betreffende de situatie van klager, zij kunnen dienen als informatiebron. Het EHRM heeft zich bij de beoordeling van de vermeende schending laten leiden door de CPT bevindingen en geoordeeld dat de beweringen van klager overeenkomen met de bevindingen van het CPT en daarom sprake is van *inhuman and degrading treatment*. In dit arrest is sprake van directe beïnvloeding en daarom valt deze zaak onder categorie III.

EHRM 12 juli 2007, Testa tegen Kroatië (klachtnummer 20877/04)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Kroatische nationaliteit, mevrouw Ksenija Testa geboren in 1965. Op 24 april 2001 werd klager wegens fraude, veroordeeld door de rechtbank in Pozega, tot een gevangenisstraf van acht maanden. Klager heeft van 10 januari tot 29 augustus 2003 haar straf uitgezeten. Op 22 november 2001 werd klager door het Hof in Zagreb veroordeeld, op acht onderdelen van fraude, tot een gevangenisstraf van vier jaar.²¹⁷

Klager heeft door middel van medische documentatie aangetoond dat zij sinds 1996 lijdt aan chronische hepatitis, met een zeer hoog niveau virussen in het bloed. Ten gevolge van die ziekte is haar lever beschadigd en is haar algemene gezondheidssituatie zeer slecht.²¹⁸

Met betrekking tot haar detentie in de gevangenis in Pozega en het gevangenisziekenhuis stelt klager het volgende:

Klager stelt dat zij gedurende haar verblijf in de gevangenis, als straf omdat zij wilde klagen over de detentieomstandigheden, op een caloriearm dieet is gezet. Klager kreeg een baan waarbij zij chemische oplosmiddelen moest gebruiken, zonder enige bescherming. Daarna moest ze fulltime kiezelstenen scheppen. Klager beweert dat zij door het werk instortte en overgebracht werd naar het gevangenisziekenhuis, waar zij 2,5 maand heeft doorgebracht. Klager stelt dat gedurende het transport, de chauffeur, verpleegster en politieambtenaar enkele malen zijn gestopt voor koffie en middagpauzes. Klager stelt dat zij zonder voedsel of water en met gesloten ramen in de wagen moest wachten.²¹⁹

Daarnaast beweert klager dat zij in het ziekenhuis de kamer met 5 andere gedetineerden deelde, waarvan de meeste aan geestelijke ziektes en epilepsie leden. De kamer had geen sanitaire voorzieningen en de gemeenschappelijke sanitaire faciliteiten werden gedeeld met mannen en vrouwen die op dezelfde afdeling zaten. Toegang tot toilet werd enkel mogelijk gesteld onder begeleiding van een gevangenisbewaker, deze waren allen mannen. In de nacht was er geen toegang tot het toilet, waardoor zij samen met de andere 5 gedetineerden haar behoeften in een pot in de kamer moest doen. Één uur per dag mocht klager haar kamer verlaten, om te douchen of haar kleren te wassen.²²⁰

Klager stelt dat zij bij terug keer in de gevangenis weer de baan kreeg waarbij zij chemische oplosmiddelen moest gebruiken zonder enige bescherming. Nadat zij wederom was ingestort kreeg ze een andere baan toegewezen.²²¹

Klager stelt dat zij werd gedetineerd in de gesloten afdeling met het zwaarste veiligheidsregime van de gevangenis. Zij werd gedetineerd in een cel van 12 m² met 5 andere gedetineerden. De bedden waren oud en gedeeltelijk kapot, de matrassen waren gescheurd en vies. Daarnaast stelt klager dat per 30 gedetineerden, 2 toiletten beschikbaar waren, en in de nacht mochten zij geen gebruik maken van de toiletten. Klager werd samen met een gedetineerde vastgezet die zware kalmerende middelen nam en daardoor haar bed elke nacht bevulde. Hierdoor ontstond een ondraaglijke geur in de cel. De douches waren beschimmeld, waar vaak muizen, kakkerlakken, ratten en katten rond liepen.²²²

²¹⁷ EHRM 12 juli 2007, Testa tegen Kroatië (klachtnummer 20877/04), par. 1-7

²¹⁸ Ibid, par 10

²¹⁹ Ibid, par. 11

²²⁰ Ibid, par. 12

²²¹ Ibid, par. 13

²²² Ibid, par. 18

Oordeel van het EHRM

Allereerst herhaalt het EHRM dat artikel 3 EVRM één van de meest fundamentele waarden van de democratische maatschappij vastlegt. Het verbiedt in absolute termen *torture, inhuman or degrading treatment or punishment*, ongeacht de omstandigheden en het gedrag van het slachtoffer.²²³

Daarnaast beklemtoont het EHRM dat *ill-treatment* het *minimum level of severity* dient te bereiken om onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te vallen. De beoordeling van het *minimum level* is relatief en hangt af van alle omstandigheden van het geval, zoals de duur van de behandeling, de fysieke en geestelijke gevolgen en in sommige gevallen het geslacht, de leeftijd en de gezondheidssituatie van het slachtoffer. Het EHRM acht een *ill-treatment* als *degrading*, indien het toegebrachte leed bij het slachtoffer gevoelens van angst, lijden en minderwaardigheid heeft veroorzaakt teneinde het slachtoffer te vernederen en verlagen. Bij de beoordeling of een behandeling *degrading* is in de zin van artikel 3 EVRM, neemt het EHRM in acht of het doel was het slachtoffer te vernederen en verlagen en wat de gevolgen betreft, of deze het slachtoffer in de persoonlijkheid nadelig hebben getroffen. Echter, het ontbreken van het doel sluit echter een schending van artikel 3 EVRM niet uit. Het lijden en de vernedering in kwestie dienen in elk geval voorbij te gaan aan het onvermijdelijke element van lijden of vernedering die verbonden is met een wettige vorm van behandeling of bestraffing.²²⁴

Het EHRM stelt dat één van de kenmerken van de detentie van klager is dat er sprake was van overbevolking. Klager stelt dat zij in een cel werd gedetineerd van 12 m², met vijf andere gedetineerden. Het EHRM oordeelt dat de Staat niet in staat is geweest om de beweringen van klager te weerleggen, en stelt dat klager werd voorzien van 2.4 m² aan persoonlijke ruimte. In dit verband verwijst het EHRM in zijn uitspraak naar de standaarden van het CPT met betrekking tot met de persoonlijke ruimte van gedetineerden. Het CPT heeft 4 m² aan persoonlijke ruimte als vereiste gesteld. Deze zienswijze van het CPT is door het EHRM in jurisprudentie vastgelegd.²²⁵

Het EHRM is van mening, dat het gebrek aan de vereiste medische zorg in combinatie met de detentieomstandigheden, die klager gedurende twee jaar heeft moeten verdragen, gevoelens van angst en minderwaardigheid hebben veroorzaakt om haar te vernederen, te verlagen en misschien zelfs haar fysieke en mentale weerstand te breken. Het EHRM oordeelt dat de aard, de duur, de *severity* van de *ill-treatment* en de cumulatieve negatieve gevolgen voor haar gezondheid een *inhuman and degrading treatment* omvatten.²²⁶

Beïnvloeding door het CPT

In deze zaak is geen paragraaf opgenomen, waarbij de CPT bevindingen uiteen worden gezet. In zijn uitspraak verwijst het EHRM echter naar de CPT standaarden betreffende de vereisten met betrekking tot de persoonlijke ruimte in een cel. Het EHRM benadrukt dat het de zienswijze van het CPT in eerdere jurisprudentie heeft bevestigd.

Categorie

Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM in zijn uitspraak uitdrukkelijk verwijst naar de CPT standaarden en wederom benadrukt dat het de zienswijze van het CPT accepteert en bevestigt.

²²³ Ibid, par. 42

²²⁴ Ibid, par. 43-44

²²⁵ Ibid, par. 57

²²⁶ Ibid, par. 63

EHRM 27 november 2008, Slavcho Kostov tegen Bulgarije (klachtnummer 28674/03)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Bulgaarse nationaliteit, de heer Slavcho Dimitrov Kostov, geboren in 1967 en woonachtig te Zhelyu Voivoda.

Klager werd op 16 september 1995 gearresteerd op verdenking van helpen en aanwezig zijn bij moord en poging tot moord op 15 september 1995. Vervolgens werd klager op 12 oktober 1995 vrijgelaten en werd hem de verplichting opgelegd zijn verblijfplaats niet te verlaten. Op 16 december 1996 werd het onderzoek tegen klager beëindigd. Klager werd vrijgesproken, omdat de aanklacht niet bewezen kon worden.²²⁷

Klager werd tussen 16 september en 12 oktober 1995 gedetineerd in de Sliven Regional Investigation Service detention facility. Klager stelt dat de detentieomstandigheden slecht waren en dat ten gevolge van zijn detentie onder de slechte omstandigheden zijn gevoel voor zelfrespect is gedaald en dat het bij hem fysiek en mentaal leed heeft veroorzaakt. Klager stelt dat van onderstaande detentieomstandigheden sprake was:²²⁸

- overbevolking, aangezien hij een cel met vijf andere gedetineerden deelde;
- ontoereikende zuurstof in de cel;
- ontoereikende hygiëne, hij had geen toegang tot een toilet en alle zes gedetineerden moesten uit de zelfde watertank drinken;
- ontoereikend voedsel;
- geen mogelijkheid voor bezoek door vrienden of familie;
- geen toegang tot kranten of andere media.

Ter onderbouwing van zijn klacht, verwijst klager naar andere gelijkaardige zaken tegen Bulgarije, waar het EHRM oordeelde dat er sprake was van een schending van artikel 3 EVRM. Klager stelt dat de veroordelingen gebaseerd waren op grond van de bevindingen van het CPT.²²⁹

Oordeel van het EHRM

Het EHRM verwijst voor de basisprincipes betreffende artikel 3 EVRM naar andere arresten. Het EHRM merkt op dat de binnenlandse Hoven hebben geconcludeerd dat klager onder extreem harde detentieomstandigheden werd gedetineerd.

De Hoven oordeelden dat de materiële detentieomstandigheden bij klager fysiek en mentaal leed hebben veroorzaakt. Daarnaast hadden de omstandigheden een negatief effect op de waardigheid van klager. Ook stelde de Hoven vast dat klager werd gedetineerd in overbevolkte cellen, zonder toegang tot een toilet, douche of andere faciliteiten om aan zijn dagelijkse hygiëne te voldoen. Bovendien kreeg klager slechts één maal per dag eten. Bezoek, de krant en andere media werden hem ontnomen.²³⁰

Daarnaast stelt het EHRM dat de Staat de feiten, die door klager met betrekking tot de materiële detentieomstandigheden werden aangehaald, niet heeft betwist of ontkend. Het EHRM verwijst naar de bevindingen, met betrekking tot de Sliven Regional Investigation Service detention facility, van het CPT in het rapport van 2006. Hierbij constateerde het CPT tekortkomingen betreffende de

²²⁷ EHRM 27 november 2008, Slavcho Kostov tegen Bulgarije (klachtnummer 28674/03), par. 1-8

²²⁸ Ibid, par. 9-10

²²⁹ Ibid, par. 39

²³⁰ Ibid, par. 52

detentieomstandigheden. Het EHRM oordeelt dat de beweringen van klager en de vaststelling van de Hoven overeenkomen met de bevindingen van het CPT.²³¹

Het EHRM oordeelt, gezien de voorgelegde omstandigheden dat het lijden van klager, het onvermijdelijke niveau van lijden heeft overschreden en om die reden sprake is van een schending van artikel 3 EVRM.²³²

Beïnvloeding door het CPT

Het CPT heeft Bulgarije in 1995, 1999, 2002, 2003 en 2006 bezocht. De Sliven Regional Investigation Service detention facility werd in 2006 bezocht. Het CPT heeft in verschillende landenrapporten aanbevolen dat Staten een minimumnorm van 4 m² per gedetineerden in een gedeelde cellen dienen te hanteren.²³³

Relevante bevindingen gedurende het bezoek in 2006 met betrekking tot de Sliven Regional Investigation Service detention facility worden hieronder uiteengezet.

Het CPT vond dat de cellen – tot vier personen in de cel – die 7 m² bedroegen, vaak overbevolkt waren. De slechte detentieomstandigheden werden verergerd door het gebrek aan directe toegang tot natuurlijk licht, slechte kunstmatige verlichting, het ontbreken van een onderscheid tussen dag/nachtsysteem en ontoereikende ventilatie. Ook waren de cellen in een slechte hygiënische staat, de bedden waren van slechte kwaliteit en voorzien van dunne matrassen. De dekens die werden gegeven waren vuil. Het CPT adviseert de Staat om de overbevolking op te lossen en de minimumnorm van 4 m² per gedetineerden in een gedeelde cel te hanteren.²³⁴ Het CPT stelt dat gedetineerden drie keer per dag naar het toilet konden en waren voorzien van plastic flessen of emmers, indien zij vaker hun behoeften moesten doen. Daarnaast konden gedetineerden één maal per week douchen, maar zeep was een zeldzaamheid.²³⁵

Het CPT concludeert dat er geen terrein was voor openluchtoefeningen, omdat de detentiefaciliteit op één van de hoogste verdiepingen was gevestigd. Hierdoor moesten gedetineerden maanden aan een stuk doorbrengen op hun cel, waar zij 24 uur per dag werden gedetineerd.²³⁶

Categorie

In dit arrest wordt onder de paragraaf *reports of the CPT* een samenvatting uiteengezet van de CPT bevindingen betreffende het bezoek van 2006. Het EHRM stelt dat de Staat de feiten die door klager naar voren worden gebracht, niet heeft betwist en verwijst daarom in zijn uitspraak naar de bevindingen van het CPT. Het EHRM stelt dat de beweringen van klager overeenkomen met de bevindingen van het CPT. Het oordeel van het EHRM berust op de bevindingen van het CPT en daarom is er sprake van directe beïnvloeding. Dit arrest valt onder categorie III.

²³¹ Ibid, par. 53

²³² Ibid, par. 54-55

²³³ Ibid, par. 23-26

²³⁴ Ibid, par. 27

²³⁵ Ibid, par. 28

²³⁶ Ibid, par. 31

**EHRM 29 januari 2009, Maltabar en Maltabar tegen de Russische Federatie
(klachtnummer 6954/02)**

Samenvatting

In deze zaak betreft het twee klagers met de Russische nationaliteit, de heer Aleksey Aleksandrovich Maltabar en de heer Anton Aleksandrovich Maltabar, geboren in 1969 en woonachtig in Tver. Klagers waren veroordeeld tot drie jaar en zes maanden en vier jaar en zes maanden gevangenisstraf wegens fraude.²³⁷

Klagers werden op 15 december 2000 gearresteerd en allereerst in detentie geplaatst in een politiecel. Klagers stellen dat hen voedsel en slaap werd onzegd. De kandidaten werden op 16 december 2000 overgebracht naar de gevangenis IZ-69/1 in Tver. De eerste klager verbleef daar tot 24 Juli 2001 en de tweede klager tot 31 Juli 2001.²³⁸

Eerste klager

Klager heeft gedurende zijn detentie in vier verschillende cellen gezeten en hij heeft 11 dagen in een strafcel doorgebracht. Over de cellen stelt klager het volgende.²³⁹

Omstandigheden celnr. 23:

Deze cel was volgens klager 30 m² en had 25 slaappleatsen, waar 80 tot 90 gedetineerden werden vastgezet.

Omstandigheden celnr. 42:

Klager stelt dat deze cel 24 m² was, 19 stapelbedden had en gedurende zijn verblijf door 45-50 gedetineerden werd bezet.

Omstandigheden celnr. 54:

Deze cel was 16 m² en had 9 bedden en 10-12 gedetineerden.

Omstandigheden celnr. 60:

Klager stelt dat deze cel 16 m² was, met 6 bedden en gedurende zijn detentie werden 12-14 besmette gedetineerden in de cel vastgehouden. De cel had een constant hoog niveau van vochtigheid, omdat de cel zich net boven de gevangenisdouches bevond. Ieder nacht werd de enige toilet in de cel ontsmet met chloor. Aangezien de afvoer van het toilet in de nacht niet actief was, veroorzaakte de combinatie van chloor en urine schade aan de longen en ogen van gedetineerden.

Omstandigheden strafcel:

Klager stelt dat de strafcel 4 m² was, met slechts één slaappleats en 11 medegedetineerden. Er was geen toilet aanwezig en de gedetineerden moesten een emmer gebruiken die eenmaal per dag werd geleegd, maar nooit gewassen of ontsmet.

Tweede klager

Klager heeft gedurende zijn detentie in drie verschillende cellen gezeten en hij heeft 14 dagen in een strafcel doorgebracht. Over de cellen stelt klager het volgende.²⁴⁰

Omstandigheden celnr 21:

Deze cel was 17 m², had 12 slaappleatsen en werd bezet door 43 medegedetineerden.

²³⁷ EHRM 29 januari 2009, Maltabar en Maltabar tegen de Russische Federatie, par. 3-8

²³⁸ Ibid, par. 14-15

²³⁹ Ibid, par. 21-31

²⁴⁰ Ibid, par. 31-40

Omstandigheden celnr 84 en 102:

Klager stelt dat beide cellen 7,5 m² waren met vier bedden en meer dan 6 gedetineerden.

Omstandigheden strafcel:

Klager stelt dat hij 14 dagen in de strafcel heeft doorgebracht, van ongeveer 4 m², één bed en 12 gedetineerden.

Naast de omvang en bezetting van de cellen, klaagde klagers over andere materiële detentieomstandigheden. Zij stelden dat gedetineerden 2 á 3 keer per maand konden douchen en dat het water nauwelijks warm was. Daarnaast hadden de cellen niet de adequate ventilatiesystemen waardoor het in de zomer zeer heet was en in de winter koud. De cellen waren besmet met luizen, vlooiën en insecten, geen van de toiletten in de cellen waren voorzien van enige privacy. Daarnaast werden klagers niet voorzien van schoon beddengoed en dekens. Ook was het eten uiterst slecht, volgens klagers. Klagers stellen dat de cellen zeer overbevolkt waren en dat zij van slaap en voedsel werden beroofd.²⁴¹

Tot slot klaagde klagers betreffende het transport. Klager stellen dat zij samen met andere gedetineerden werden vervoerd in kleine ruimtes van 0,5m * 0,65m, of in een grotere ruimte van 2m * 0,65m met 7 tot 12 andere gedetineerden. Warm voedsel en toiletfaciliteiten werden niet aangeboden tijdens het transport en ook niet in de cellen van de rechtbanken. De cellen waren niet geventileerd.²⁴²

Oordeel van het EHRM

Het EHRM stelt dat partijen het duidelijk oneens zijn met elkaar en dat er sprake is van een zeer duidelijke discrepantie tussen de informatie die door de Staat is aangeleverd en die door de gevangenisautoriteiten zijn aangeleverd. Het EHRM stelt echter dat de aantijgingen van klagers worden onderbouwd met voldoende bewijsstukken om de beweringen over de overbevolking van cellen te bevestigen. De overbevolking van de cellen in IZ-69/1 volstaat op zichzelf om te besluiten dat een schending van artikel 3 EVRM heeft plaatsgevonden.²⁴³

Indien het EHRM vanuit de veronderstelling gaat dat de informatie betreffende de celgrootte die door de Staat is verstrekt juist is, houdt dat in dat gedetineerden alsnog ongeveer één m² persoonlijke ruimte gehad zou hebben. Het EHRM verwijst in dit verband naar andere arresten waarbij het heeft geoordeeld dat een gebrek aan persoonlijke ruimte een schending van artikel 3 EVRM met zich meebrengt.²⁴⁴

Met inachtneming van eerder gewezen jurisprudentie betreffende het onderwerp en het bewijsmateriaal dat door partijen is voorgelegd, stelt het EHRM dat de Staat geen feiten, dan wel argumenten naar voren heeft gebracht om een ander besluit in de desbetreffende zaak te nemen. Hoewel er geen aanwijzingen zijn dat de Staat met opzet en de intentie de klagers heeft vernederd en verlaagd, stelt het EHRM dat klagers moesten leven, slapen, en het toilet moesten gebruiken in het bij zijn van veel andere medegedetineerden. Alles bij elkaar genomen veroorzaakten deze materiële detentieomstandigheden voldoende intensiteit om angst, vrees en leed te veroorzaken. Hierdoor werden klagers vernederd en in hun gevoel verlaagd. Om deze reden oordeelt het EHRM inzake de materiële detentieomstandigheden, dat beide klagers zijn onderworpen aan een *inhuman treatment* en dus een schending van artikel 3 EVRM heeft plaatsgevonden.²⁴⁵

²⁴¹ Ibid, par. 41-51

²⁴² Ibid, par. 55

²⁴³ Ibid, par. 85-86

²⁴⁴ Ibid, par. 88-89

²⁴⁵ Ibid, par. 90-91

Met betrekking tot het transport, oordeelt het EHRM dat er geen sprake is van schending van artikel 3 EVRM. In deze zaak kan niet *beyond reasonable doubt* worden vastgesteld dat de ventilatie, verlichting in de cellen van de rechtbanken onaanvaardbaar waren om onder de reikwijdte van artikel 3 EVRM te vallen.²⁴⁶

Beïnvloeding door het CPT

In deze zaak worden relevante passage uit drie General Reports aangehaald. Het betreft het 2nd General Report, 7th General Report en 11th General Report.

Passage 2nd General Report

Overbevolking van gevangenissen houdt een directe relevantie met het mandaat van het CPT. Alle omstandigheden en activiteiten binnen een gevangenis worden door de overbevolking ongunstig beïnvloed. De algemene levenskwaliteit van gedetineerden zal hierdoor verminderd worden. Het niveau van overbevolking kan zo slecht zijn dat er sprake kan zijn van een *inhuman and degrading* situatie op zichzelf.

Daarnaast stelt het CPT dat het vereist is dat gedetineerden minstens één uur per dag oefeningen in de openlucht kunnen doen. Ook dient iedere gevangenis de adequate toiletfaciliteiten te hebben en goede normen van hygiëne zijn essentieel. Het cumulatieve effect van overbevolking, slechte hygiëne en geen toegang tot toiletfaciliteiten, kunnen voor gedetineerden schadelijk zijn.²⁴⁷

Passage 7th General Report

In het 7th General Report benadrukt het CPT nogmaals dat overbevolkte gevangenissen een directe relevantie hebben met het mandaat van het CPT. Een overbevolkte gevangenis brengt belemmerende en onhygiënische omstandigheden met zich mee, zoals een consistent gebrek aan privacy, verminderde openluchtactiviteiten, overbelaste gezondheidszorgdienst en een verhoogde spanning waardoor meer geweld tussen gedetineerden. Het CPT is daarom bij meer dan één gelegenheid tot de conclusie gekomen dat de ongunstige gevolgen van overbevolking, *inhuman and degrading* omstandigheden als resultaat hebben.²⁴⁸

Passage 11th General Report

Het CPT benadrukt dat de overbevolking in gevangenissen in heel Europa een probleem is en dat pogingen worden gedaan om de detentieomstandigheden te verbeteren. In de eerdere rapporten is al beschreven welke negatieve gevolgen er zijn door overbevolking.

In een aantal Staten die door het CPT zijn bezocht, in het bijzonder in Midden en Oost- Europa is sprake van grote capaciteitsslaapzalen, die alle of de meeste faciliteiten bevatten. Deze faciliteiten, slapen, leefruimte en sanitaire voorzieningen, worden door gevangen op dagelijkse basis gebruikt. Het CPT heeft bezwaren geuit tegen dergelijke omstandigheden, in het bijzonder daar waar het om slaapzalen gaat waar de omstandigheden zodanig krap en schadelijk voor de gezondheid van de gedetineerden zijn. Slaapzalen met een hoge capaciteit impliceren onvermijdelijk een gebrek aan privacy voor gedetineerden in hun dagelijks leven. Daarbij is er sprake van communale faciliteiten en slechte ventilatie die leiden tot betreurenswaardige detentieomstandigheden. Natuurlijk licht en verse lucht zijn een basiselement van het leven, waar elke gedetineerde het recht op heeft.²⁴⁹

²⁴⁶ Ibid, par. 97

²⁴⁷ Ibid, par. 71

²⁴⁸ Ibid.

²⁴⁹ Ibid.

Categorie

In deze zaak worden onder de paragraaf *relevant Council of Europe documents* drie verschillende General Reports van het CPT aangehaald, betreffende de standaarden met betrekking tot celoverbevolking, hygiëne, openluchtoefening faciliteiten en andere materiële detentieomstandigheden. Ondanks het feit dat het EHRM in de uitspraak niet expliciet verwijst naar de standaarden van het CPT, kan derhalve gezegd worden dat de CPT standaarden toch invloed hebben gehad bij de beoordeling van de detentieomstandigheden door het EHRM. De aangehaalde passages houden verband met de onderwerpen waarover klager klaagt. Deze zaak valt onder categorie II, omdat er sprake is van indirecte beïnvloeding door het CPT.

EHRM 29 januari 2009, Antropov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 22107/03)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Russische nationaliteit, de heer Dmitriy Viktorovich Antropov, geboren in 1971 en woonachtig in Ussuriysk, Primorye Region. Op 8 februari 2001 werd klager, toen een militaire ambtenaar, gearresteerd op verdenking van moord en diefstal van militaire munitie.²⁵⁰

Klager beweert dat hij tijdens zijn voorarrest, op 15 juni 2001 door politieambtenaren aan de familie van het slachtoffer is overhandigd en dat hij is gemarteld. Klager beweert dat hij werd geketend aan een radiatorpijp terwijl mannen hem met diverse voorwerpen zoals krukken, banken en gereedschap sloegen. Hij werd door middel van sigaretten verbrand en zijn vingers en tenen werden verpletterd. Indien klager bewusteloos raakte, werd hij met koud water bespoten om hem wederom te martelen. Vervolgens werd gedreigd dat zijn familie vermoord zou worden indien hij de moord niet zou bekennen. Na de marteling werd hij terug gebracht naar de politieambtenaren en deze brachten hem terug naar de gevangenis IZ-25/2. Hier onderging klager een medisch onderzoek, waaruit bleek dat hij veelvoudige kneuzingen, schaaf- en brandwonden op zijn lichaam had.²⁵¹

Klager werd veroordeeld voor diefstal van militaire munitie en moord. Zijn klacht betreffende *ill-treatment* werd verworpen.²⁵²

Daarnaast stelt klager dat zijn aantijgingen van *torture* door de Staat niet voldoende zijn onderzocht, nadat hij een klacht had ingediend. Ook beweert klager dat hij in het voorarrest onder verschrikkelijke detentieomstandigheden is gedetineerd.²⁵³

Klager werd gedurende zijn detentie vastgehouden in de gevangenis Ussuriysk nr. IZ-25/2:

- vanaf 16 Februari aan 15 Juni 2001 in cel nr. 76, van 42 m² ;
- vanaf 15 Juni 2001 tot 5 Maart 2003 in cel nr. 72, van 16.8 m²;
- vanaf 27 Februari aan 3 Maart 2003 in cel nr. 11, van 21.4 m².²⁵⁴

Betreffende de detentieomstandigheden stelt klager dat er sprake is van overbevolking en een tekort aan slaapplekken. Klager zat samen met 38 medege-detineerden op één cel. Celgenoten sliep op de grond, bijeengekropen om het warm te krijgen. Er was geen of bijna geen verwarming, de gevangenis kampte met overlast van ratten. Daarnaast werden de licht en watervoorzieningen vaak onderbroken.²⁵⁵

Oordeel van het EHRM

Het EHRM oordeelt in deze zaak dat er sprake is van schending van artikel 3 EVRM, op basis dat de Staat de feiten en beweringen van klager niet heeft weten te weerleggen door middel van bewijs. Het EHRM stelt op grond van de bewering dat klager een cel van 42 m² deelde met 38 andere gedetineerden. Hierdoor was per gedetineerde 2.31 m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar en duidelijk sprake van een tekort aan slaapplekken.²⁵⁶

Het EHRM heeft in het verleden met betrekking tot overbevolking en het gebrek aan persoonlijke ruimte geoordeeld dat de persoonlijke ruimte zo extreem

²⁵⁰ EHRM, 29 januari 2009, Antropov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 22107/03), par. 3

²⁵¹ Ibid, par. 10

²⁵² Ibid, par. 14

²⁵³ Ibid, par. 3

²⁵⁴ Ibid, par. 30

²⁵⁵ Ibid, par. 28

²⁵⁶ Ibid, par. 62

minimaal was, dat het op zichzelf een schending van artikel 3 EVRM met zich meeneemt.²⁵⁷

Met inachtneming van eerder gewezen jurisprudentie betreffende het onderwerp en het bewijsmateriaal dat door partijen is voorgelegd, stelt het EHRM dat de Staat geen feiten, dan wel argumenten naar voren heeft gebracht om een ander besluit in de desbetreffende zaak te nemen. Hoewel er geen aanwijzingen zijn dat de Staat met opzet en de intentie de klager heeft vernederd en verlaagd, stelt het EHRM dat klager moest leven, slapen, en het toiletten moest gebruiken in het bij zijn van veel medegedetineerden en in aanwezigheid van insecten en knaagdieren in de gevangenis. Alles bij elkaar genomen veroorzaakten deze materiële detentieomstandigheden voldoende intensiteit om angst, vrees en leed te veroorzaken. Hierdoor werd klager vernederd en verlaagd.²⁵⁸

Het EHRM oordeelt dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM, omdat klager gedurende zijn detentie is onderworpen aan een *inhuman and degrading treatment* met betrekking tot de materiële detentieomstandigheden.

Beïnvloeding door het CPT

In het CPT rapport inzake een bezoek aan de Russische Federatie van 2 tot 17 december 2001²⁵⁹ heeft het CPT de voorwaarden die gesteld worden aan (tijdelijke) detentie-instellingen herhaald en zich beklagd over de situatie.

Het CPT benadrukt dat gedetineerden 4 m² aan persoonlijke ruimte dienen te hebben. Daarnaast moeten zij worden voorzien van matrassen, beddengoed, zeep, toiletpapier, kranten, spellen en voedsel. Voorts dienen zij per dag minstens één uur in de buitenlucht door te brengen.

Het CPT stelt in het rapport tevreden te zijn over de vooruitgang die de Russische Federatie boekt. Niettemin is het CPT van mening dat er nog veel gedaan moet worden met betrekking tot de overbevolking van de cellen. Tot slot beveelt het CPT de Staat aan ervoor te zorgen dat de klachtenprocedures effectief geschieden en dat zij dient te waarborgen dat gedetineerden klachten op vertrouwelijke basis kunnen maken.²⁶⁰

Categorie

In deze zaak is er geen sprake van directe beïnvloeding door het CPT. In het arrest wordt onder de paragraaf *relevant international documents* verwezen naar een CPT rapport inzake de Russische Federatie, echter betreft het EHRM dit rapport niet bij de uitspraak. Het EHRM oordeelt in deze zaak over de celgrootte en de standaarden betreffende de celgrootte. Ondanks het gegeven dat het EHRM niet verwijst naar de bevindingen van het CPT, hebben de standaarden van het CPT indirect invloed op de uitspraak van het EHRM. Deze zaak valt onder categorie II.

²⁵⁷ EHRM 21 juni 2007, Kantjyrev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 37213/02)

²⁵⁸ EHRM, 29 januari 2009, Antropov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 22107/03), par. 65-66

²⁵⁹ CPT/Inf (2003) 30, Russia

²⁶⁰ EHRM, 29 januari 2009, Antropov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 22107/03), par. 32

EHRM 10 februari 2009, Novinskiy tegen de Russische Federatie (klachtnummer 11982/02)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Russische nationaliteit, de heer Ernest Ernestovich Novinsky, geboren in 1963 en woonachtig te Togliatti. Voor de aanneming van het vonnis, werd het EHRM geïnformeerd dat klager op 2 januari 2009 is overleden. Nochtans, sprak zijn weduwe Mevrouw Ogla Aleksandrovna Novinskaya, haar wens uit door te gaan met de zaak.²⁶¹

Op 22 december 1999 werd klager, op grond van verdenking van het plegen van een aantal misdaden gearresteerd en in bewaring genomen. Op 1 november 2000 werd klager veroordeeld tot 21 jaar cel, wegens het organiseren en aanzetten tot moord en omkoperij.

Klager beweert dat hij gedurende het vooronderzoek is gemarteld. Daarnaast stelt klager dat de detentieomstandigheden in IZ-63/1 (van 11 tot 16 juni en vanaf 13 november tot 5 december 2001) en in IZ-77/3 (van 16 juni en 13 November 2001) verschrikkelijk waren en dat de gevangenisautoriteiten druk op hem uitoefende met betrekking tot zijn klacht bij het EHRM.²⁶²

Klager stelt dat de cel (IZ-63/1) ongeveer 30 m² was met tien stapelbedden en voor 20 gedetineerden ontworpen. Ten tijde van de detentie van klager waren er tussen de 18 en 32 gedetineerden aanwezig in één cel. Daarnaast stelt klager dat gedetineerden per dag 40 minuten buiten de cel mochten verblijven. Ter onderbouwing van zijn beweringen verwijst klager naar de getuigenverklaringen van medegedetineerden.²⁶³

Betreffende de detentie in IZ-77/3 in de periode van 16 juni tot 12 november 2001, klaagde klager wederom over de overbevolking van de cel. De desbetreffende cel omvatte 27 m² en voorzien van 24 bedden. Gedurende de detentie van klager, waren er tussen de 32 en 48 celgenoten. Klager werd geteisterd door insecten, kakkerlakken en luizen, noch was er sprake van een afzonderlijk toilet, noch van juiste en adequate ventilatie.²⁶⁴

Klager stelt dat de detentieomstandigheden waar hij aan werd onderworpen een schending van artikel 3 EVRM als gevolg hebben.

Oordeel van het EHRM

Het EHRM oordeelt over het voorarrest in IZ 63/1, betreffende de overbevolking van de cel, dat er geen mogelijkheid bestaat om de beweringen van klager te betwisten, omdat er voldoende bewijsstukken zijn die de bewering van klager ondersteunen. Om deze reden concludeert het EHRM dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM.²⁶⁵ Het EHRM stelt dat klager en zijn celgenoten in IZ 63/1 1.9 en 2.4 m² aan persoonlijke ruimte hebben gehad.

Betreffende IZ-77/3 betwist het EHRM de bewering betreffende de overbevolking, en ziet geen reden om de waarheidsbevinding van klager nader te onderzoeken. Het EHRM oordeelt dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM, op grond van de feiten die door de overheid zijn aangereikt.²⁶⁶ Ervan uitgaande dat de overheid de juiste informatie heeft verstrekt en dat er sprake was van een cel van 35,8 of 32,8 m², met een celpopulatie van niet meer dan 28 gedetineerden, houdt dat alsnog in dat per gedetineerden de persoonlijke ruimte minder was dan 1,3 en 1,2 m².²⁶⁷

²⁶¹ EHRM 10 februari 2009, Novinskiy tegen de Russische Federatie (klachtnummer 11982/02), par 1

²⁶² Ibid, par. 3

²⁶³ Ibid, par. 18-21

²⁶⁴ Ibid, par. 30-34

²⁶⁵ Ibid, par. 100

²⁶⁶ Ibid, par. 109

²⁶⁷ Ibid, par. 110

De algemene conclusie met betrekking tot de gehele periode van 11 juni tot 5 december 2001, oordeelt het EHRM dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM wegens het gebrek aan persoonlijke ruimte.²⁶⁸

Met inachtneming van eerder gewezen jurisprudentie betreffende het onderwerp en het bewijsmateriaal dat door partijen is voorgelegd, stelt het EHRM dat de Staat geen feiten, dan wel argumenten naar voren heeft gebracht om een ander besluit in de desbetreffende zaak te nemen. Hoewel er geen aanwijzingen zijn dat de Staat met opzet en de intentie de klager heeft vernederd en verlaagd, stelt het EHRM dat klager moest leven, slapen, en het toilet moest gebruiken in het bij zijn van veel andere medege-detineerden. Alles bij elkaar genomen veroorzaakten deze materiële omstandigheden voldoende intensiteit om angst, vrees en leed te veroorzaken. Hierdoor werd klager vernederd en verlaagd.²⁶⁹

Het EHRM oordeelt dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM, omdat klager gedurende zijn detentie is onderworpen aan een *degrading treatment* met betrekking tot de materiële detentieomstandigheden.

Beïnvloeding door het CPT

In deze zaak worden relevante passage uit drie General Reports aangehaald. Het betreft het 2nd General Report, 7th General Report en 11th General Report.

Passage 2nd General Report

Overbevolking van gevangenen houdt een directe relevantie met het mandaat van het CPT. Alle omstandigheden en activiteiten binnen een gevangenis worden door de overbevolking ongunstig beïnvloed. De algemene levenskwaliteit van gedetineerden zal hierdoor verminderd worden. Het niveau van overbevolking kan zo slecht zijn dat er sprake kan zijn van een *inhuman and degrading* situatie op zichzelf.

Daarnaast stelt het CPT dat het vereist is dat gedetineerden minstens één uur per dag oefeningen in de openlucht kunnen doen. Ook dient iedere gevangenis de adequate toiletfaciliteiten te hebben en goede normen van hygiëne zijn essentieel. Het cumulatieve effect, van overbevolking, slechte hygiëne en geen toegang toch toiletfaciliteiten, kunnen voor gedetineerden schadelijk zijn.²⁷⁰

Passage 7th General Report

In het 7th General Report benadrukt het CPT nogmaals dat overbevolkte gevangenen een directe relevantie hebben met het mandaat van het CPT. Een overbevolkte gevangenis brengt belemmerende en onhygiënische omstandigheden met zich mee, zoals een consistent gebrek aan privacy, verminderde openluchtactiviteiten, overbelaste gezondheidszorgdienst en een verhoogde spanning en daardoor meer geweld tussen gedetineerden. Het CPT is daarom bij meer dan één gelegenheid tot de conclusie gekomen dat de ongunstige gevolgen van overbevolking, *inhuman and degrading* omstandigheden als resultaat hebben.²⁷¹

Passage 11th General Report

Het CPT benadrukt dat de overbevolking in gevangenen in heel Europa een probleem is en dat pogingen worden gedaan om de detentieomstandigheden te verbeteren. In de eerdere rapporten is al beschreven welke negatieve gevolgen er zijn door overbevolking.

In een aantal Staten die door het CPT zijn bezocht, in het bijzonder in Midden en Oost-Europa is sprake van grote capaciteitsslaapzalen, die alle of de meeste faciliteiten bevatten. Deze faciliteiten, slapen, leefruimte en sanitaire voorzieningen, worden door gevangenen op dagelijkse basis gebruikt. Het CPT heeft bezwaren geuit

²⁶⁸ Ibid, par. 111

²⁶⁹ Ibid, par. 112

²⁷⁰ Ibid, par. 92

²⁷¹ Ibid.

tegen dergelijke omstandigheden, in het bijzonder daar waar het om slaapzalen gaat waar de omstandigheden zodanig krap en schadelijk voor de gezondheid van de gedetineerden zijn. Slaapzalen met een hoge capaciteit impliceren onvermijdelijk een gebrek aan privacy voor gedetineerden in hun dagelijks leven. Daarbij is er sprake van communale faciliteiten en slechte ventilatie die leiden tot betreurenswaardige detentieomstandigheden. Natuurlijk licht en verse lucht zijn een basiselement van het leven, waar elke gedetineerde het recht op heeft.²⁷²

Categorie

In deze zaak worden onder de paragraaf *relevant Council of Europe documents* drie verschillende General Reports van het CPT aangehaald, betreffende de standaarden met betrekking tot celoverbevolking, hygiëne, openluchtoefening faciliteiten en andere materiële detentieomstandigheden. Ondanks het feit dat het EHRM in de uitspraak niet expliciet verwijst naar de standaarden van het CPT, kan derhalve gezegd worden dat de CPT standaarden een invloed hebben gehad bij de beoordeling van de detentieomstandigheden door het EHRM. De aangehaalde passage houden verband met de onderwerpen waarover klager klaagt. Deze zaak valt onder categorie II, omdat er sprake is van indirecte beïnvloeding door het CPT.

²⁷² Ibid.

EHRM 19 februari 2009, A. en andere tegen het Verenigd Koninkrijk (klachtnummer 3455/05)

Samenvatting

In deze zaak betreft het 11 klagers, met verschillende nationaliteiten. 7 van de 11 hebben de Algerijnse nationaliteit, 2 de Jordaanse nationaliteit, 1 de Marokkaanse nationaliteit en 1 de Tunesische nationaliteit. Klagers zijn dus geen ingezetenen van het Verenigd Koninkrijk.

Naar aanleiding van de terroristische aanslagen op 11 september, concludeerde het Verenigd Koninkrijk dat internationale terroristen, in het bijzonder die met Al'Qaeda zijn verbonden, het doel en de capaciteiten hebben om burgerlijke doelen op ongekende schaal aan te vallen. Gezien de nauwe band met de Verenigde Staten, was het Verenigd Koninkrijk ook een doel en er bestond een duidelijke dreiging. De Staat was van mening dat de dreiging hoofdzakelijk, maar niet uitsluitend, van een aantal buitenlandse ingezetenen kwam, die in verband konden worden gebracht met Al'Qaeda. Een aantal van deze buitenlandse ingezetenen konden niet gedeporteerd worden naar het land van herkomst, omdat zij daar een reëel risico liepen onderworpen te worden aan handelingen die in strijd zijn met artikel 3 EVRM. De Staat heeft de klager gearresteerd en in detentie gezet, wegens dreiging van terroristische activiteiten.²⁷³

De klagers stelden dat de detentie onder Part 4 of the 2001 Act, die de grondslag bood om de klagers in detentie te zetten, een schending maakt op de rechten die zijn vastgelegd in artikel 3 EVRM.

Iedere klager beklemtoonde dat zij in het Verenigd Koninkrijk verbleven, omdat hen in land van herkomst een veilig toevluchtsoord werd ontzegd. Enkele waren al eens onderworpen aan *torture* voordat zij in het Verenigd Koninkrijk waren aangekomen. Onder de 2001 Act werden zij in de positie gezet te kiezen tussen detentie in het Verenigd Koninkrijk, die zij ondraaglijk vonden, of het risico lopen van een behandeling in strijd met artikel 3 EVRM, indien zij met deportatie zouden toestemmen. Zij stelde dat mede door de vroegere ervaringen en de reeds bestaande geestelijke en fysieke problemen, zij kwetsbaar waren voor de gevolgen van een willekeurige detentie. Voorts beweerden de klagers dat het onderscheid dat werd gemaakt, immers werden alleen buitenlandse ingezetenen onder de 2001 Act in detentie gezet, resulteerde in gevoelens van angst.²⁷⁴

Klagers beweren dat de hoge veiligheidvoorwaarden van de detentie ongepast en beschadigend waren voor hun gezondheid. En dat de onbepaalde aard van de detentie, zonder eind in zicht en de daadwerkelijke lange duur van de detentie het lijden ernstiger maakte. Daarbij maakte de onverschilligheid van de autoriteiten, door de geheime aard van het bewijsmateriaal dat tegen de klagers werd gebruikt, het lijden erger.²⁷⁵

Cumulatief genomen, veroorzaakten deze factoren bij klagers grote mate van angst. De klagers beroepen zich op het medisch bewijsmateriaal en de rapporten van het CPT, waarin werd gesteld dat de detentieomstandigheden een ernstig risico vormde voor de klagers.

Oordeel van het EHRM

Het EHRM is zich bewust van de moeilijkheden die Staten ondervinden in het beschermen van de bevolking tegen terroristisch geweld. Dit maakt het belangrijk om nogmaals te beklemtonen dat artikel 3 EVRM één van de meest fundamentele waarden van de democratische maatschappij vastlegt. Op geen enkele wijze mag

²⁷³ EHRM 19 februari 2009, A. en andere tegen het Verenigd Koninkrijk (klachtnummer 3455/05), par. 10

²⁷⁴ Ibid, par. 115

²⁷⁵ Ibid, par. 116

een inbreuk worden gemaakt op het artikel, zelfs niet in omstandigheden zoals de bestrijding van terrorisme en het beschermen van een bevolking.²⁷⁶

Het EHRM stelt dat de onzekerheid betreffende de positie van klagers en de vrees voor de onbepaalde detentie, ongetwijfeld angst en leed heeft moeten veroorzaken. Tevens stelt het EHRM dat de spanning voldoende ernstig was om de geestelijke gezondheid van enkele van de klagers te beïnvloeden. Dit is één van de factoren waar het EHRM rekening mee moet houden wanneer het moet beoordelen of de drempel van Artikel 3 EVRM is bereikt.²⁷⁷ Het EHRM was echter van mening dat de klagers wel vooruitzichten hadden, omdat zij de mogelijkheid hadden individueel het besluit in het kader van de 2001 Act aan te vechten. Om deze reden is het EHRM van mening dat de drempel van artikel 3 EVRM, om te spreken van een *inhuman and degrading treatment* niet is bereikt.²⁷⁸

Beïnvloeding door het CPT

Het CPT heeft de gedetineerde klagers tweemaal bezocht, namelijk in februari 2002 en in maart 2004. In het rapport dat op 9 juni 2005 werd gepubliceerd, uitte het CPT kritiek betreffende de detentieomstandigheden en de beweringen van *ill-treatment*. Het CPT oordeelde dat de gezondheid van de meerderheid van de gedetineerden achteruit was gegaan als resultaat van de detentie, en in het bijzonder door het onbepaalde karakter van de detentie. Het CPT concludeert dat de eerdere aanbevelingen, die zijn gemaakt naar aanleiding van het bezoek in 2002, met betrekking tot betere detentieomstandigheden, niet zijn bereikt door de Staat.²⁷⁹

Het CPT stelde dat gedurende het eerste bezoek duidelijk sprake was van een slechte geestelijke staat van de gedetineerden, door de detentie maar ook door de traumatische ervaringen van vroeger. Het onbepaalde karakter van de detentie en het niet weten welk bewijsmateriaal tegen hen werd gebruikt, zou de situatie ten tijde van het bezoek als *inhuman and degrading* kunnen worden geschouwd.²⁸⁰

Categorie

Het EHRM oordeelde in deze zaak dat er geen sprake was van een schending van artikel 3 EVRM, omdat de drempelwaarde niet was bereikt om van een *inhuman* dan wel *degrading treatment* te spreken. Daarnaast was het EHRM van mening dat de klagers de beslissingen van de Staat hadden kunnen aanvechten en allereerst de nationale middelen diende uit te putten. De CPT bevindingen worden door zowel de klagers als door het EHRM aangehaald. Ondanks het feit dat het CPT stelde dat de behandelingen beschouwd zouden kunnen worden als een *inhuman and degrading treatment* in de zin van artikel 3 EVRM, oordeelde het EHRM dat er geen inbreuk is gemaakt op het artikel. Gezien het gegeven dat de CPT bevindingen terug te vinden zijn in het arrest, hebben deze geen invloed gehad op de uitspraak van het EHRM. Deze zaak valt onder categorie I.

²⁷⁶ Ibid, par. 126

²⁷⁷ Ibid, par. 130

²⁷⁸ Ibid, par. 131

²⁷⁹ Ibid, par. 101

²⁸⁰ Ibid.

EHRM 10 maart 2009, Böke en Kandemir tegen Turkije (klachtnummer 71912/01; 26968/02; 36397/03)

Samenvatting

In de zaak betreft het twee klagers met de Turkse nationaliteit. Geboren in 1969 en 1979 en woonachtig te Izmir.

Op 14 februari 2001 raakten twee personen gewond bij een schietpartij in een bus, door iemand die net de bus verliet. Böke en Kandemir werden wegens verdenking van de schietpartij gearresteerd en vastgezet. Böke, stelt dat hij gedurende zijn politiebewaring is gemarteld en beroept zich op artikel 3 EVRM. Daarnaast stelt hij dat er sprake is van een procedurele schending van artikel 3 EVRM, omdat de Turkse autoriteiten geen effectief onderzoek hebben verricht naar de aantijgingen van klagers.

Op 15, 16 en 20 februari 2000 zijn beide klagers onderzocht door artsen. Deze concludeerden dat er geen aanleiding was om te stellen dat er sprake is geweest van *ill-treatment*, omdat hier geen tekenen voor waren.

Oordeel van het EHRM

Het EHRM oordeelt in deze zaak dat er geen sprake is van een schending van artikel 3 EVRM met betrekking tot de gestelde *ill-treatment* door de heer Böke. Het EHRM is echter van mening dat, door het gebrek aan onderzoek door het Turkse autoriteiten, sprake is van een procedurele schending van artikel 3 EVRM.

Beïnvloeding door het CPT

In deze zaak worden geen rapporten dan wel bevindingen van het CPT aangehaald. Het EHRM verwijst echter in zijn uitspraak naar de CPT standaarden betreffende de medische rapporten van gedetineerden. Het EHRM benadrukt in zijn uitspraak dat het in eerdere zaken heeft verwezen naar de adviezen van het CPT betreffende de medische rapporten. Omdat de medische rapporten, toegereikt door de Turkse autoriteiten niet volledig waren, konden deze door klagers niet als bewijs worden aangevoerd. Terwijl vaak juist in die gevallen de medische rapporten het bewijsmateriaal zijn van *ill-treatment*. Doordat de medische rapporten niet voldoen aan de standaarden van het CPT is het EHRM van mening dat ze onbetrouwbaar zijn.²⁸¹

Categorie

In deze zaak beroept het EHRM zich niet op de bevindingen van het CPT. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak echter wel naar de CPT standaarden met betrekking tot de medische rapporten van gedetineerden. Ondanks het feit dat er geen sprake is van directe beïnvloeding door het CPT, houdt het EHRM rekening met de standaarden van het CPT en verwijst hier ook naar in zijn uitspraak. Deze zaak valt onder categorie II.

²⁸¹ EHRM 10 maart 2009, Böke en Kandemir tegen Turkije (klachtnummer 71912/01; 26968/02; 36397/03), par. 48

EHRM 12 maart 2009, Dzhambekova en anderen tegen de Russische Federatie (klachtnummer 27238/03; 35078/04)

Samenvatting

In eerste instantie werd een aanklacht ingediend door twee klagers, uiteindelijk gaat het om 19 klagers met de Russische nationaliteit. De kandidaten behoren tot vier families die in het district Urus-Martan (Tjetchensche Republiek) woonachtig zijn. De klagers zijn verwanten van vier mannen die in 2001 en 2002 door bewapende, gemaskerde mannen in camouflage-uniformen werden ontvoerd. De vier verdwenen mannen zijn nooit meer teruggevonden, waarna de families het onderzoek naar hen samen hebben geleid.

Daarnaast werd door twee klagers geklaagd over het feit dat de onwettigheid van hun detentie en de detentieomstandigheden op zichzelf een inbreuk maken op artikel 3 EVRM. Er zou sprake zijn geweest van gebrek aan hygiëne, sanitaire faciliteiten en een gebrek aan voedsel en water. Zij werden gearresteerd, nadat zij bij een congres de verdwijning van de mannen onder de aandacht wilden brengen.

Oordeel van het EHRM

Het EHRM oordeelde in deze zaak dat er sprake was van een *inhuman treatment* in de zin van artikel 3 EVRM. Het EHRM oordeelde dit op grond van het gegeven dat klagers door de verdwijning van hun verwanten in constante angst leefden en bleven lijden, omdat zij niet wisten wat er met hen was gebeurd. De angst en het lijden van klagers werd door het EHRM gekwalificeerd als *inhuman*.

Daarnaast stelde het EHRM met betrekking tot de detentie van de andere twee klagers, dat deze van onwettige aard was en mentale angst had veroorzaakt. Rekening houdend met de kwetsbare positie van de klagers en gezien de duur van de detentie, de leeftijd en het geslacht, stelde het EHRM dat de angst werd verergerd. Ook hier was naar oordeel van het EHRM sprake van een schending van artikel 3 EVRM, in de zin van een *inhuman and degrading treatment*.

Beïnvloeding door het CPT

In het arrest wordt onder de paragraaf *relevant international documents relating to police custody* verwezen naar de standaarden van het CPT met betrekking tot de politiedetentie en de bevindingen die het CPT heeft gedaan gedurende bezoeken aan de Russische Federatie. Het CPT heeft in een aantal landenrapporten aanbevelingen gedaan aan de Russische overheid over de detentiefaciliteiten. In een rapport²⁸² over een bezoek aan de Russische Federatie werd geoordeeld dat de tijdelijke detentie-instellingen niet gebruikt kunnen worden voor het vastzetten van gedetineerd voor langer dan 3 uur.

Ondanks het feit dat politiebewaringen van korte duur zijn, dient volgens het CPT sprake te zijn van adequate materiële faciliteiten.²⁸³

Categorie

In de uitspraak van het EHRM wordt niet verwezen naar de bevindingen van het CPT. Er is een paragraaf in het arrest opgenomen inzake de rapporten van het CPT, echter beroept het EHRM zich in de uitspraak niet op de rapporten, dan wel de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie I

²⁸² CPT/Inf (2003) 30, Russische Federatie

²⁸³ EHRM 12 maart, Dzhambekova en anderen tegen Rusland (klachtnummer 27238/03; 35078/04), par. 225

EHRM 12 maart 2009, Aleksandr Makarov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 15217/07)

Samenvatting

In deze zaak betreft het een klager met de Russische nationaliteit, de heer Aleksandr Makarov, geboren in 1946 en woonachtig te Tomsk. Klager maakt de zaak aanhangig bij het EHRM, op grond van de detentieomstandigheden en de duur van de detentie waar hij aan werd onderworpen gedurende zijn detentie.

In 1996 werd hij gekozen als burgemeester van Tomsk en in 2000 werd hij herkozen. Op 6 december 2006 werd klager gearresteerd op verdenking van het misbruiken van zijn positie en geholpen te hebben bij afpersing. Diezelfde dag werd klager gearresteerd en geplaatst in de tijdelijke detentie-instelling van de stad Tomsk.

Klager voelde zich ziek en werd onmiddellijk overgebracht naar het Wetenschappelijke Instituut van de Cardiologie van het Onderzoek, waar bij klager een hartkwaal, onstabiele stenocardia, geschade hartfunctie, chronische pancreatitis, chronische cholecystitis en bronchitis werd vast gesteld. Op 8 december 2006 oordeelde de Commissie van medische deskundigen van het Instituut, dat klager in bewaring kon blijven, mits de dringende medische hulp aan hem verleend zouden worden indien dat nodig zou zijn.

Klager stelde dat de materiële detentieomstandigheden onder de maat waren. De cellen waren te klein en er was sprake van weinig ventilatie en zuivere lucht. Daarnaast werd hij in een cel gedetineerd met twee andere gedetineerden. De afmetingen van de cel waren zo klein, dat hij hierdoor rugklachten kreeg. Verder klaagde klager over het eten en de sanitaire faciliteiten.

Oordeel van het EHRM

Het EHRM oordeelde in deze zaak dat er sprake was van schending van artikel 3 EVRM in de zin van een *inhuman treatment*. De detentieomstandigheden, waar klager aan werd onderworpen, werden door het EHRM als *inhuman* gekwalificeerd.

Beïnvloeding door het CPT

In het arrest zijn onder de paragraaf *relevant international documents* de bevindingen van het CPT opgenomen met betrekking tot een bezoek aan de Russische Federatie in 2001. In het CPT rapport wordt specifiek ingegaan op de detentieomstandigheden in tijdelijke detentie-instellingen. Het CPT is van oordeel dat de Russische overheid vooruitgang heeft geboekt. Niettemin wordt beklemtoond dat er nog veel gedaan moet worden om de detentieomstandigheden te verbeteren.²⁸⁴

Categorie

In de uitspraak van het EHRM wordt niet verwezen naar de bevindingen van het CPT. Er is een paragraaf in het arrest opgenomen inzake de rapporten van het CPT, echter beroept het EHRM zich in de uitspraak niet op de rapporten, dan wel de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie I.

²⁸⁴ EHRM 12 maart 2009, Aleksandr Makarov tegen Rusland (klachtnummer 15217/07), par. 68

Bijlage XV Categoriebepaling van de overige 111 arresten op chronologische volgorde

EHRM 22 september 1993, Klaas tegen Duitsland (klachtnummer 15473/89)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen voor de CPT bevindingen. In dit arrest wordt door een rechter verwezen naar de CPT bevindingen. Door de rechter wordt door middel van de *descending opinion*, aangegeven dat hij op grond van de CPT bevindingen van mening is dat er wel sprake is van schending van artikel 3 EVRM.

EHRM 18 juni 2002, Orhan tegen Turkije (klachtnummer 25656/94)

Categorie

In dit arrest verwijst klager ter ondersteuning van zijn beweringen, naar twee documenten van het CPT betreffende een bezoek aan Turkije. Dit arrest valt onder categorie I, omdat de *public statements* over Turkije door het EHRM buiten beschouwing worden gelaten.

EHRM 14 november 2002, Mouisel tegen Frankrijk(klachtnummer 67263/01)

Categorie

Bij de beoordeling over het transport vanuit de detentiefaciliteit naar het ziekenhuis verwijst het EHRM naar de aanbevelingen van het CPT die met betrekking tot het onderwerp zijn gedaan. Het EHRM stelt dat de beweringen van klager over de omstandigheden waarin hij werd vervoerd naar het ziekenhuis niet ver verwijderd zijn van de situaties waarover het CPT zorg heeft geuit. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM zich bij de beoordeling van de vermeende schending laat lijden door de bevindingen van het CPT.

EHRM 4 februari 2003, Van der Ven tegen Nederland (klachtnummer 50901/99)

Categorie

Het EHRM heeft in zijn uitspraak uitdrukkelijk geoordeeld dat het niet afwijkt van de bevindingen van het CPT, omdat naar de mening van het EHRM de beschrijvingen van het CPT een duidelijk beeld geven over het regime in de EBI. Deze zaak valt onder categorie III, omdat het EHRM expliciet verwijst naar de bevindingen van het CPT en hierdoor sprake is van directe beïnvloeding.

EHRM 29 april 2003, Poltoratskiy tegen Oekraïne (klachtnummer 38812/97)

Categorie

Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de bevindingen van het CPT. Het stelt dat het in samenhang van zijn eigen onderzoek en de bevindingen van het CPT met betrekking tot de dodencel, van oordeel is dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM zijn oordeel baseert op grond van de bevindingen van het CPT betreffende de detentieomstandigheden van ter dood veroordeelden.

EHRM 29 april 2003, Kuznetsov tegen Oekraïne (klachtnummer 38812/97)

Categorie

Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de bevindingen van het CPT. Het stelt dat het in samenhang van zijn eigen onderzoek en de bevindingen van het CPT met betrekking tot de dodencel, van oordeel is dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM zijn oordeel baseert op grond van de bevindingen van het CPT betreffende de detentieomstandigheden van ter dood veroordeelden.

EHRM 29 april 2003, Nazarenk tegen Oekraïne (klachtnummer 39483/98)

Categorie

Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de bevindingen van het CPT. Het stelt dat het in samenhang van zijn eigen onderzoek en de bevindingen van het CPT met betrekking tot de dodencel, van oordeel is dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM zijn oordeel baseert op grond van de bevindingen van het CPT betreffende de detentieomstandigheden van ter dood veroordeelden.

EHRM 29 april 2003, Dankevich tegen Oekraïne (klachtnummer 40679/98)

Categorie

Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de bevindingen van het CPT. Het stelt dat het in samenhang van zijn eigen onderzoek en de bevindingen van het CPT met betrekking tot de dodencel, van oordeel is dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM zijn oordeel baseert op grond van de bevindingen van het CPT betreffende de detentieomstandigheden van ter dood veroordeelden.

EHRM 29 april 2003, Khoklich tegen Oekraïne (klachtnummer 41707/98)

Categorie

Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de bevindingen van het CPT. Het stelt dat het in samenhang van zijn eigen onderzoek en de bevindingen van het CPT met betrekking tot de dodencel, van oordeel is dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM zijn oordeel baseert op grond van de bevindingen van het CPT betreffende de detentieomstandigheden van ter dood veroordeelden.

EHRM 13 november 2003, Elci en anderen tegen Turkije (klachtnummer 23145/93; 25091/94)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *relevant international material* de CPT bevindingen over bezoeken aan Turkije aangehaald. Daarnaast verwijzen klagers ter ondersteuning van hun beweringen naar de CPT bevindingen. In zijn uitspraak verwijst het EHRM echter niet naar de CPT bevindingen. Deze zaak valt onder categorie I.

EHRM 27 november 2003, Henaf tegen Frankrijk (klachtnummer 65436/01)

Categorie

In dit arrest worden geen CPT bevindingen dan wel rapporten aangehaald. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de aanbevelingen van het CPT over het feit dat gedetineerden aan hun ziekenhuisbedden worden vastgebonden. Het CPT oordeelde dat dit verboden dient te worden. Deze zaak valt onder categorie II, omdat indirect de aanbeveling van het CPT invloed heeft op het oordeel van het EHRM.

EHRM 11 december 2003, Yankov tegen Bulgarije (klachtnummer 39084/97)

Categorie

Deze zaak valt onder categorie I. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar het feit dat het CPT heeft geconstateerd dat er sprake is van het scheren van het hoofd. Deze bevinding heeft echter geen invloed op de beslissing van het EHRM.

EHRM 11 maart 2004, Iorgov tegen Bulgarije (klachtnummer 40653/98)

Categorie

Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het verbod op contact met andere gedetineerden op zichzelf geen *inhuman treatment or punishment* omvat. Het EHRM verwijst in zijn

oordeel echter naar het standpunt van het CPT, dat eenzame opsluiting zonder adequate fysieke en mentale stimulatie op lange termijn negatieve effecten heeft, resulterend in verslechtering van het mentale vermogen en sociale vaardigheden van gedetineerden. Deze zaak valt onder categorie II, omdat het standpunt van het CPT indirect invloed heeft op de uitspraak van het EHRM.

EHRM 11 maart 2004, Iorgov tegen Bulgarije (klachtnummer 40653/98)

Categorie

Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het verbod op contact met andere gedetineerden op zichzelf geen *inhuman treatment or punishment* omvat. Het EHRM verwijst in zijn oordeel echter naar het standpunt van het CPT, dat eenzame opsluiting zonder adequate fysieke en mentale stimulatie op lange termijn negatieve effecten heeft, resulterend in verslechtering van het mentale vermogen en sociale vaardigheden van gedetineerden. Deze zaak valt onder categorie II, omdat het standpunt van het CPT indirect invloed heeft op de uitspraak van het EHRM.

EHRM 6 april 2004, Ahmet Ozkan en anderen tegen Turkije (klachtnummer 21689/93)

Categorie

In deze zaak zijn de bevindingen van het CPT onder de paragraaf *relevant international documents* opgenomen. Daarnaast verwijzen klagers ter ondersteuning van hun bewering naar de CPT rapporten. In zijn oordeel verwijst het EHRM echter niet naar de CPT bevindingen. Deze zaak valt onder categorie I.

EHRM 8 juli 2004, Ilascu en anderen tegen Moldavië en de Russische Federatie (klachtnummer 48787/99)

Categorie

In deze zaak is geen sprake van een paragraaf waaronder de CPT bevindingen zijn opgenomen. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak echter naar het gegeven dat het EHRM toegang heeft tot de CPT rapporten. In zijn uitspraak verwijst het EHRM op twee gronden naar de bevindingen van het CPT en gebruikt deze bevindingen ter bevestiging van de beweringen van klager. Het EHRM zegt uitdrukkelijk dat het verwijst naar de conclusies van het CPT naar aanleiding van bezoeken aan Transdniestria in 2000. Deze zaak valt onder categorie III.

“On this subject the Court refers to the conclusions in the report produced by the CPT following its visit to Transdniestria in 2000 (see paragraph 289 above), in which it described isolation for so many years as indefensible.”

“The applicant is detained in an unheated, badly ventilated cell without natural light, and has not received the treatment required by his state of health, despite a few medical examinations authorised by the prison authorities. On that subject, the Court refers to the conclusions in the report produced by the CPT following its visit to Transdniestria in 2000 (see paragraph 289 above).”

EHRM 27 juli 2004, Sliman tegen Frankrijk (klachtnummer 57671/00)

Categorie

Deze zaak valt onder categorie I, omdat het EHRM in zijn uitspraak niet verwijst naar de bevindingen van het CPT. De beschrijving van de feiten, zoals vastgesteld door het CPT, worden door het EHRM naast zich neergelegd en hebben geen invloed op de uitspraak.

EHRM 18 januari 2005, Kehayov tegen Bulgarije (klachtnummer 41035/98)

Categorie

In deze zaak worden onder de paragraaf *reports of the CPT*, drie rapporten van het CPT aangehaald. In zijn uitspraak stelt het EHRM dat de bevindingen van het CPT, in het bijzonder in de rapporten van 1995 en 1999, een betrouwbare basis vormen voor

de beoordeling van de detentieomstandigheden waar klager aan werd onderworpen. Het EHRM merkt in dat opzicht op, dat het CPT de materiële detentieomstandigheden in veel detentie-instellingen heeft beschreven als *inhuman and degrading*. Daarnaast stelt het EHRM dat de Staat de aanbevelingen van het CPT niet in voldoende mate heeft uitgevoerd. Deze zaak valt onder categorie III, omdat het EHRM zijn beoordeling baseert op de bevindingen van het CPT en stelt dat deze een duidelijke weergave geven over de situatie.

EHRM 5 april 2005, Nevmerzhitsky tegen Oekraïne (klachtnummer 54825/00)

Categorie

In dit arrest worden rapporten van het CPT in verband met medische verzorging in detentiefaciliteiten aangehaald. Het EHRM betreft in zijn uitspraak de CPT rapporten echter niet. Deze zaak valt onder categorie I.

EHRM 12 april 2005, Shamayer en anderen tegen Georgië en de Russische Federatie (klachtnummer 36378/02)

Categorie

In deze zaak worden CPT rapporten aangehaald. Daarnaast verwijst klager ter onderbouwing van zijn beweringen naar de CPT rapporten. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het CPT heeft geklaagd over de Russische Federatie, met betrekking tot het feit dat de Russische Federatie niet mee wil werken. Naast deze verwijzing van het EHRM, wordt in zijn uitspraak verder niet verwezen naar de CPT bevindingen. In dit arrest is geen sprake van beïnvloeding en valt daarom onder categorie I.

EHRM 12 mei 2005, Öcalan tegen Turkije (klachtnummer 46221/99)

Categorie

In dit arrest worden geen bevindingen van het CPT aangehaald onder een aparte paragraaf. Klager verwijst naar de CPT bevindingen ter ondersteuning van zijn beweringen. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de CPT bevindingen naar aanleiding van een persoonlijk bezoek aan Öcalan. In deze zaak hebben de CPT bevindingen invloed op de uitspraak. Opmerkelijk is dat in dit arrest het EHRM de CPT bevindingen gebruikt om de beweringen van klager te ontkrachten. Ondanks het feit dat er geen sprake is van schending van artikel 3 EVRM, hebben de bevindingen van het CPT invloed gehad op de uitspraak van het EHRM. Deze zaak valt onder categorie III.

EHRM 5 juni 2005, Novoselov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 66460/01)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *relevant council of europe documents* drie General Reports aangehaald. Het EHRM stelt dat de detentieomstandigheden bij klager gevoelens van angst, lijd en minderwaardigheid hebben veroorzaakt teneinde het slachtoffer te vernederen en verlagen. In dit verband verwijst het EHRM naar de zaken *Peers* en *Kalashnikov* en het 11th General Report van het CPT. In de beschrijvingen van de twee genoemde zaken is gebleken dat het CPT invloed heeft gehad op de uitspraak van het EHRM. Omdat het EHRM in zijn uitspraak verwijst naar die twee zaken en het 11th General Report, dat in die zaken ook van belang was, kan geconcludeerd worden dat in deze zaak ook sprake is van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 9 juni 2005, I.I. tegen Bulgarije (klachtnummer 44082/98)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *reports of the CPT*, relevante passages uit drie landenrapporten aangehaald. In zijn uitspraak verwijst het EHRM naar het rapport van 1995 en stelt dat de bevindingen van het CPT geen informatie verschaffen over de

Shoumen Investigation Service detention facility, maar dat het rapport een algemeen beeld schetst over de Investigation Service detentiefaciliteiten in Bulgarije. Ook verwijst het EHRM naar het feit dat het CPT heeft geoordeeld dat de detentieomstandigheden omschreven kunnen worden als *inhuman and degrading*. Het EHRM stelt dat ondanks het feit dat de bevindingen van het CPT niet gaan over de detentie faciliteit waar klager werd gedetineerden, deze het EHRM kan informeren bij de beoordelingen. Daarnaast stelt het EHRM dat de bevindingen van het CPT een nauwkeurig beeld geven over de algemene situatie in de Investigation Service detentiefaciliteiten in Bulgarije. Deze zaak valt onder categorie III.

EHRM 16 juni 2005, Labzov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 62208/00)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *relevant Council of Europe documents*, relevante passages uit drie General Reports aangehaald. Het EHRM stelt dat de detentieomstandigheden bij klager gevoelens van angst, lijden en minderwaardigheid hebben veroorzaakt teneinde het slachtoffer te vernederen en verlagen. In dit verband verwijst het EHRM naar de zaken *Peers* en *Kalashnikov* en het 11th General Report van het CPT. Bij de beschrijvingen van de twee genoemde zaken is gebleken dat het CPT invloed heeft gehad op de uitspraak van het EHRM. Omdat het EHRM in zijn uitspraak verwijst naar die twee zaken én het 11th General Report, dat in die zaken ook van belang was, kan geconcludeerd worden dat in deze zaak ook sprake is van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 21 juli 2005, Rhode tegen Denemarken (klachtnummer 69332/01)

Categorie

In dit arrest zijn onder de paragraaf *findings of the CPT* het landenrapport betreffende het bezoek aan Denemarken en de reactie van de Staat opgenomen. In zijn uitspraak verwijst het EHRM naar het CPT rapport over het bezoek aan Denemarken, waarbij het CPT heeft geoordeeld dat eenzame opsluiting zonder adequate mentale en fysieke stimulatie, op lange termijn negatieve gevolgen kan hebben voor het mentale vermogen en de sociale vaardigheden van gedetineerden. In verband hiermee, verwijst het EHRM naar zijn oordeel in de zaak *Öcalan*. In deze zaak hebben de CPT bevindingen invloed gehad op de uitspraak. Opmerkelijk is dat ook in dit arrest het EHRM de CPT bevindingen gebruikt om de beweringen van klager te ontkrachten. Ondanks het feit dat er geen sprake is van schending van artikel 3 EVRM, hebben de bevindingen van het CPT invloed gehad op de uitspraak van het EHRM. Deze zaak valt onder categorie III.

EHRM 13 september 2005, Ostrovar tegen Moldavië (klachtnummer 35207/03)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *relevant non- convention material* worden drie rapporten van het CPT aangehaald betreffende bezoeken aan Moldavië. In zijn uitspraak verwijst het EHRM naar de bevindingen van het CPT. Het EHRM stelt dat de bevindingen van het CPT in het bijzonder de rapporten van 1998 en 2001, een betrouwbaar beeld schetsen over de detentieomstandigheden waar klager aan werd onderworpen. Met betrekking tot de celgrootte en persoonlijke ruimte stelt het EHRM dat deze onacceptabel zijn. In verband hiermee verwijst het EHRM naar de aanbevelingen van het CPT hetgeen in houdt dat per gedetineerde 4 m² aan persoonlijke ruimte wenselijk en geschikt is. Daarnaast stelt het EHRM in zijn uitspraak dat partijen het oneens zijn over de feiten en merkt op dat de beweringen van klager overeen komen met de bevindingen van het CPT. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de bevindingen van het CPT en baseert zijn uitspraak op de bevindingen. Deze zaak valt onder categorie III.

EHRM 29 september 2005, Mathew tegen Nederland (klachtnummer 24919/03)

Categorie

In dit arrest worden relevante passages van het 2nd General Report van het CPT aangehaald. In zijn uitspraak stelt het EHRM dat detentieomstandigheden soms *inhuman and degrading treatment* kunnen bedragen. Het EHRM stelt in zijn uitspraak het eens te zijn met het CPT dat ook voor moeilijke en gevaarlijke gedetineerden, eenzame opsluitingen van korte duur dienen te zijn. Het EHRM stelt in deze zaak wederom dat het verbod op contact met andere gedetineerden, op zichzelf geen *inhuman treatment or punishment* bedraagt. In deze zaak stelt het EHRM uitdrukkelijk dat het de zienswijze van het CPT deelt, echter hebben de CPT bevindingen in deze zaak geen invloed op de beslissing van het EHRM. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 4 oktober 2005, Becciev tegen Moldavië (klachtnummer 9190/03)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *relevant non- convention material* twee rapporten van het CPT aangehaald betreffende bezoeken aan Moldavië. Klager verwijst ter ondersteuning van zijn beweringen naar de CPT rapporten. In zijn uitspraak verwijst het EHRM naar de bevindingen van het CPT. Het EHRM stelt dat de bevindingen van het CPT in het bijzonder de rapporten van 1998 en 2001, een betrouwbaar beeld schetsen over de detentieomstandigheden waar klager aan werd onderworpen. Het EHRM stelt dat het gegeven dat gedetineerden niet voldoende werden voorzien van voedsel, door het CPT wordt bevestigd. Daarnaast stelt het EHRM dat tussen partijen onenigheid bestaat over de feiten en oordeelt dat op grond van de bevindingen van het CPT gesteld kan worden dat klager geen mogelijkheid werd geboden buitenactiviteiten te verrichten. Tevens verwijst het EHRM naar het feit dat de Staat niets heeft gedaan aan het gebrek aan natuurlijk licht, ook door de bevindingen van het CPT wordt bevestigd. In deze zaak verwijst het EHRM in zijn uitspraak op meerdere gronden expliciet naar de bevindingen van het CPT. Het EHRM baseert zijn uitspraak op de CPT rapporten. Hier is sprake van categorie III.

EHRM 20 oktober 2005, Romanov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 63993/00)

Categorie

In deze zaak worden onder de paragraaf *relevant Council of Europe documents* drie General Reports van het CPT aangehaald. In deze zaak verwijst het EHRM niet naar de General Reports, maar stelt dat de detentieomstandigheden in deze zaak vergelijkbaar zijn met de omstandigheden in de zaak *Kalashnikov*. Uit die zaak is gebleken dat het CPT invloed heeft gehad op de uitspraak van het EHRM. Ondanks het feit dat het EHRM in deze zaak oordeelt over de celgrootte, wordt in zijn uitspraak niet expliciet verwezen naar de standaarden van het CPT. Omdat het EHRM verwijst naar zijn uitspraak in de zaak *Kalashnikov*, is sprake van indirecte beïnvloeding door de CPT standaarden. Deze zaak onder categorie II.

EHRM 25 oktober 2005, Fedotov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 5140/02)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *relevant international documents* het 2nd General Report en het landenrapport van 2003 betreffende een bezoek aan de Russische Federatie aangehaald. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de beweringen van klager overeenkomen met de bevindingen van het CPT met betrekking tot de politiecellen in Moskou. Het CPT constateerde dat gedetineerden niet werden voorzien van voedsel en drinkwater en dat de toegang tot toiletten problematisch was. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de oordeel van het CPT, namelijk dat de cellen onacceptabel zijn voor lange perioden van detentie. In deze zaak verwijst het EHRM in zijn uitspraak uitdrukkelijk naar de bevindingen van het CPT en stelt dat de

beweringen van klager overeenkomen met die van het CPT. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM zich bij de beoordeling van de detentieomstandigheden laat leiden door de CPT bevindingen.

EHRM 8 november 2005, Khodoyorov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 6847/02)

Categorie

In dit arrest worden relevante passages uit drie General Reports aangehaald. In zijn uitspraak merkt het EHRM op dat het niet eerder heeft geoordeeld over de transportomstandigheden en of deze verenigbaar zijn met de vereisten onder artikel 3 EVRM. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het daarom de bevindingen van het CPT als richtlijn zal nemen. In dit verband verwijst het EHRM naar het oordeel van het CPT betreffende het transport van gedetineerden. Het CPT heeft geoordeeld dat het vervoeren van gedetineerden in een ruimte van 0.4 m², 0.5 m² en zelfs 0.8 m² ongeschikt is, ongeacht de duur van het vervoer. Het EHRM stelt dat klager de ruimte gedurende het vervoer moest delen met een andere gedetineerden, waardoor ze enkel om de beurt konden zitten. Het EHRM verwijst in dit verband naar de CPT bevindingen, waarbij het CPT oordeelde dat deze situatie onacceptabel is. Het EHRM stelt dat het eveneens van mening is dat de plaatsing van twee gedetineerden in de kleine ruimte ongeschikt is. Het EHRM baseert zich bij de beoordeling van de schending volledig op de CPT standaarden en bevindingen. Dit wordt ook uitdrukkelijk in de uitspraak gesteld. Uit dit arrest blijkt dat, daar waar het EHRM geen normen of gewezen jurisprudentie heeft, het de normen van het CPT als leidraad hanteert. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 8 november 2005, Alver tegen Estland (klachtnummer 64812/01)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *findings of the CPT* het landenrapport van 2002 over het inspectiebezoek aan Estland en de reactie van de Staat opgenomen. In zijn uitspraak verwijst het EHRM naar de bevindingen van het CPT die in het rapport uiteen zijn gezet. In het bijzonder verwijst het EHRM naar het feit dat het CPT heeft geoordeeld dat de cellen in de Jogeva gevangenis vaak overbevolkt waren. Op grond hiervan besluit het EHRM dat door klager *beyond reasonable doubt* is bewezen dat hij gedurende zijn detentie werd gedetineerd in een overbevolkte cel. Daarnaast verwijst het EHRM naar de overige beschrijvingen van het CPT met betrekking tot de materiële detentieomstandigheden. Het EHRM gebruikt de bevindingen van het CPT als bewijsmateriaal en op grond van die bevindingen oordeelt het dat de beweringen van klager bewezen zijn. Het CPT heeft in deze zaak invloed gehad op de uitspraak van het EHRM. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 2 februari 2006, Iovchev tegen Bulgarije (klachtnummer 41211/98)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *relevant reports of the CPT* drie landenrapporten aangehaald betreffende verschillende inspectiebezoeken aan Bulgarije. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat gezien de periode van de detentie van klager en het bezoek van het CPT, de bevindingen in de rapporten van 1995 en 199 een betrouwbare basis verstrekken voor de beoordeling van de detentieomstandigheden waar klager aan werd onderworpen. Daarnaast stelt het EHRM dat de algemene bevindingen van het CPT over de detentieomstandigheden in de Investigation Service detentiefaciliteiten, waarbij het CPT oordeelde dat deze omschreven kunnen worden als *inhuman and degrading*, niet direct relevant zijn met betrekking tot deze zaak. De bevindingen kunnen echter wel ter informatie dienen voor het EHRM. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de bevindingen van het CPT een betrouwbaar beeld geven van de detentieomstandigheden en dat het EHRM deze zal

gebruiken bij de beoordeling van de omstandigheden. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 2 maart 2006, Devrim Turan tegen Turkije (klachtnummer 879/02)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen ter verwijzing naar de CPT bevindingen. Klager verwijst ter onderbouwing van zijn beweringen naar de CPT bevindingen met betrekking tot inspectiebezoeken aan Turkije. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak niet naar de CPT bevindingen die door klager worden aangehaald, maar legt deze naast zich neer. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 9 maart 2006, Cenbauer tegen Kroatië (klachtnummer 73786/01)

Categorie

In dit arrest is onder de paragraaf *the findings of the CPT* het landenrapport van 2001 opgenomen. In zijn uitspraak stelt het EHRM dat partijen het oneens zijn over de feiten, maar dat het EHRM op grond van de beweringen van partijen, de bevindingen van het CPT en de Commissie de detentieomstandigheden kan beoordelen. Daarnaast stelt het EHRM dat ondanks het feit dat de persoonlijke ruimte in de cel niet kleiner is dan in sommige andere zaken, benadrukt dient te worden dat de persoonlijke ruimte kleiner was dan 4 m². Op grond van de CPT standaarden is dat het minimum vereiste per gedetineerde in een gedeelde cel. Tot slot stelt het EHRM in zijn uitspraak dat zowel het CPT als de Commissie problemen hebben geconstateerd en daarom de beweringen van klager accepteert. In deze zaak is sprake van zowel indirecte als directe beïnvloeding door het CPT, daarom valt dit arrest onder categorie III.

EHRM 28 maart 2006, Melnik tegen Oekraïne (klachtnummer 72286/01)

Categorie

In dit arrest worden relevante passages uit twee General Reports en het landenrapport van 2002 met betrekking tot het inspectiebezoek aan Oekraïne aangehaald. Met betrekking tot de overbevolking van de cel verwijst het EHRM in zijn uitspraak naar de CPT standaarden. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het niet van belang is om de verschillen tussen partijen, over de celgrootte, op te lossen. Het stelt dat uit cijfers blijkt dat er 1-2.5 m² aan persoonlijke ruimte per gedetineerde beschikbaar was. In dit verband benadrukt het EHRM dat het CPT in zijn richtlijnen uiteen heeft gezet dat per gedetineerde 7m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar dient te zijn. Het bovenstaande in acht genomen, oordeelt het EHRM dat de cel waar klager in werd gedetineerd constant en zwaar overbevolkt was. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak expliciet naar de CPT standaarden en beoordeelt de overbevolking van de cel op grond van de standaarden. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 1 juni 2006, Mamedova tegen de Russische Federatie (klachtnummer 7064/05)

Categorie

In dit arrest worden relevante passages uit het 2nd en 10th General Report aangehaald. In zijn uitspraak wordt door het EHRM niet verwezen naar de standaarden of bevindingen van het CPT. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het regelmatig schendingen van artikel 3 EVRM heeft geconstateerd met betrekking tot het gebrek aan persoonlijke ruimte. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zaken *Novoselov*, *Kalashnikov*, *Peers* en *Mayzit*. In deze zaken was er sprake van beïnvloeding door het CPT. Ondanks het feit dat het EHRM in zijn uitspraak in deze zaak niet expliciet verwijst naar het CPT, is sprake van indirecte beïnvloeding. Het EHRM verwijst naar eerder gewezen arresten waar immers wel sprake was van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 4 juli 2006, Ramirez Sanchez tegen Frankrijk (klachtnummer 59450/00)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *International Materials* de CPT rapporten aangehaald met betrekking tot inspectiebezoeken aan Frankrijk. Daarnaast zijn in de paragraaf ook de reacties van de Staat opgenomen. In zijn uitspraak stelt het EHRM dat de detentieomstandigheden waar klager onder werd gedetineerd gepast zijn en overeenstemmen met de *European Prison Rules*. In dit verband verwijst het EHRM naar het oordeel van het CPT met betrekking tot de detentieomstandigheden, waar het van mening was dat deze algemeen acceptabel zijn. Op grond hiervan oordeelt het EHRM dat er geen sprake is van schending van artikel 3 EVRM. Dit arrest valt onder categorie III, omdat naast de EPR de CPT bevindingen worden aangehaald. Er is sprake van indirecte beïnvloeding. In deze zaak worden de bevindingen van het CPT door het EHRM gebruikt ter ontkrachting van de beweringen van klager.

EHRM 6 juli 2006, Salah tegen Nederland (klachtnummer 8196/02)

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *findings of the CPT* het landenrapport betreffende een bezoek aan Nederland uiteen gezet. Daarnaast omvat de paragraaf ook relevante passages uit de reactie van de Staat. De CPT bevindingen worden door het EHRM niet aangehaald in zijn uitspraak. Het EHRM verwijst echter in zijn uitspraak naar de zaken *Lorsé en anderen* en *Van der Ven*. In deze zaak heeft het CPT grote invloed gehad op de uitspraak van het EHRM. Ondanks het feit dat in dit arrest het EHRM in zijn uitspraak niet expliciet verwijst naar de CPT bevindingen, heeft het CPT indirect de uitspraak beïnvloed. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 6 juli 2006, Baybaşın tegen Nederland (klachtnummer 13600/02)

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *findings of the CPT* het landenrapport betreffende een bezoek aan Nederland uiteen gezet. Daarnaast omvat de paragraaf ook relevante passages uit de reactie van de Staat. De CPT bevindingen worden door het EHRM niet aangehaald in zijn uitspraak. Het EHRM verwijst echter in zijn uitspraak naar de zaken *Lorsé en anderen* en *Van der Ven*. In deze zaak heeft het CPT grote invloed gehad op de uitspraak van het EHRM. Ondanks het feit dat in dit arrest het EHRM in zijn uitspraak niet expliciet verwijst naar de CPT bevindingen, heeft het CPT indirect de uitspraak beïnvloed. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 6 juli 2006, Sylla tegen Nederland (klachtnummer 14683/03)

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *findings of the CPT* het landenrapport betreffende een bezoek aan Nederland uiteen gezet. Daarnaast omvat de paragraaf ook relevante passages uit de reactie van de Staat. De CPT bevindingen worden door het EHRM niet aangehaald in zijn uitspraak. Het EHRM verwijst echter in zijn uitspraak naar de zaken *Lorsé en anderen* en *Van der Ven*. In deze zaak heeft het CPT grote invloed gehad op de uitspraak van het EHRM. Ondanks het feit dat in dit arrest het EHRM in zijn uitspraak niet expliciet verwijst naar de CPT bevindingen, heeft het CPT indirect de uitspraak beïnvloed. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 11 juli 2006, Jalloh tegen Duitsland (klachtnummer 54810/00)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf voor de CPT bevindingen opgenomen. Klager verwijst ter ondersteuning van zijn beweringen naar CPT rapporten. Het EHRM legt deze bij zijn beoordeling echter neer. In dit arrest hebben de CPT bevindingen geen invloed op de uitspraak van het EHRM. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 13 juli 2006, Popov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 26853/04)

Categorie

In deze zaak worden onder de paragraaf *Relevant Council of Europe documents* relevante passages uit vier General Reports aangehaald. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar het 11th General Report, waar het CPT stelt dat overbevolking negatieve effecten kan hebben op zowel de detentieomstandigheden als op gedetineerden. Het EHRM oordeelt in zijn uitspraak dat de detentieomstandigheden waar klager aan werd onderworpen bij klager gevoelens van angst, lijden en minderwaardigheid hebben veroorzaakt teneinde het slachtoffer te vernederen en verlagen. In dit verband verwijst het EHRM naar de zaken *Peers en Kalashnikov* en het 11th General Report van het CPT. Bij de beschrijvingen van de twee genoemde zaken is gebleken dat het CPT invloed heeft gehad op de uitspraak. Omdat het EHRM in zijn uitspraak verwijst naar die twee zaken én het 11th General Report, dat in die zaken ook van belang was, kan geconcludeerd worden dat in deze zaak ook sprake is van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 10 augustus 2006, Yordanov tegen Bulgarije (klachtnummer 56856/00)

Categorie

In dit arrest zijn onder de paragraaf *Reports of the CPT*, relevante passages uit drie landenrapporten met betrekking tot inspectiebezoeken aan Bulgarije aangehaald. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de beweringen van klager overeenkomen met bevindingen van het CPT. In zijn uitspraak verwijst het EHRM naar het rapport van 1995 en stelt dat de bevindingen van het CPT geen informatie verschaffen over de Shoumen Investigation Service detention facility, maar dat het rapport een algemeen beeld schetst over de Investigation Service detentiefaciliteiten in Bulgarije. Ook verwijst het EHRM naar het gegeven dat het CPT heeft geoordeeld dat de detentieomstandigheden omschreven kunnen worden als *inhuman and degrading*. Het EHRM stelt dat ondanks het feit dat de bevindingen van het CPT niet gaan over de detentiefaciliteit waar klager werd gedetineerd, deze het EHRM kan informeren bij de beoordelingen. Daarnaast stelt het EHRM dat de bevindingen van het CPT een nauwkeurig beeld geven over de algemene situatie in de Investigation Service detentiefaciliteiten in Bulgarije. Tevens stelt het EHRM in zijn uitspraak dat de Staat geen bewijsmateriaal heeft verstrekt om de aantijgingen van klager te weerleggen. Daarom zal het EHRM op grond van de bevindingen van het CPT de detentieomstandigheden beoordelen. Beweringen van klager met betrekking tot de overbevolking in de cel en de overige detentieomstandigheden, worden door het EHRM geaccepteerd op basis van de overeenstemming met de bevindingen van het CPT. Doordat het EHRM bij de beoordeling van de omstandigheden uitdrukkelijk verwijst en steunt op de bevindingen van het CPT valt deze zaak onder categorie III.

EHRM 10 augustus 2006, Dobrev tegen Bulgarije (klachtnummer 55389/00)

Categorie

In dit arrest zijn onder de paragraaf *Reports of the CPT*, relevante passages uit drie landenrapporten met betrekking tot inspectiebezoeken aan Bulgarije aangehaald. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de beweringen van klager overeenstemmen met bevindingen van het CPT. In zijn uitspraak verwijst het EHRM naar het rapport van 1995 en stelt dat de bevindingen van het CPT geen informatie verschaffen over de Shoumen Investigation Service detention facility, maar dat het rapport een algemeen beeld schetst over de Investigation Service detentiefaciliteiten in Bulgarije. Ook verwijst het EHRM naar het gegeven dat het CPT heeft geoordeeld dat de detentieomstandigheden omschreven kunnen worden als *inhuman and degrading*. Het EHRM stelt dat ondanks het feit dat de bevindingen van het CPT niet gaan over de detentiefaciliteit waar klager werd gedetineerd, deze het EHRM kan informeren bij de beoordelingen. Daarnaast stelt het EHRM dat de bevindingen van het CPT een

nauwkeurig beeld geven over de algemene situatie in de Investigation Service detentiefaciliteiten in Bulgarije. Tevens stelt het EHRM in zijn uitspraak dat de Staat geen bewijsmateriaal heeft verstrekt om de aantijgingen van klager te weerleggen. Daarom zal het EHRM op grond van de bevindingen van het CPT de detentieomstandigheden beoordelen. Beweringen van klager met betrekking tot de overbevolking in de cel en de overige detentieomstandigheden, worden door het EHRM geaccepteerd op basis van de overeenstemming met de bevindingen van het CPT. Doordat het EHRM bij de beoordeling van de omstandigheden uitdrukkelijk verwijst en steunt op de bevindingen van het CPT valt deze zaak onder categorie III.

EHRM 12 oktober 2006, Dvoynykh tegen Oekraïne (klachtnummer 72277/01)

Categorie

In dit arrest wordt het CPT rapport van 2000 aangehaald met betrekking tot het inspectiebezoek aan Oekraïne. Het EHRM stelt in zijn uitspraak met betrekking tot de beoordeling van de feiten omtrent de zaak, dat de beweringen van klager en in het bijzonder met betrekking tot de overbevolking van de cellen, hygiëne, sanitaire faciliteiten, ventilatie, buitenactiviteiten, toegang tot natuurlijk licht en lucht, ondersteund worden door middel van de bevindingen van het CPT. Het EHRM stelt dat de beweringen van de Staat niet worden onderbouwd met bewijsmateriaal. In verband daarmee, verwijst het EHRM in zijn uitspraak naar de CPT bevindingen en stelt dat deze een betrouwbare basis vormen voor de beoordeling van de omstandigheden waar klager onder werd gedetineerd. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak expliciet naar de bevindingen van het CPT, dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 26 oktober 2006, Khudobin tegen de Russische Federatie (klachtnummer 59696/00)

Categorie

In dit arrest wordt onder de paragraaf *Relevant Council of Europe documents* het 3rd General Report aangehaald. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de autoriteiten een verslag dienden bij te houden over de gezondheidssituatie en medische behandelingen van klager gedurende zijn detentie. In dit verband verwijst het EHRM in zijn uitspraak naar de CPT standaarden betreffende medische verzorging in gevangenissen uit het 3rd General Report. Dit arrest valt onder categorie II, omdat het CPT indirect invloed heeft op de beoordeling van het EHRM, echter baseert het EHRM zijn uitspraak niet volledig op de CPT standaarden.

EHRM 14 december 2006, Tarariyeva tegen de Russische Federatie (klachtnummer 4353/03)

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *Relevant Council of Europe documents* het 3rd General report aangehaald. In zijn beoordeling betreffende schending van artikel 3 EVRM, betreft het EHRM de CPT standaarden niet in zijn uitspraak. In dit arrest is geen sprake van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 11 januari 2007, Mammadov Jalaloglu tegen Azerbaidjan (klachtnummer 34445/04)

Categorie

In dit arrest wordt onder de paragraaf *Investigations of the CPT* het landenrapport over Azerbeidjaan aangehaald. In zijn uitspraak stelt het EHRM dat de bloeduitstorting op de rechter hiel van klager in combinatie van andere wonden op zijn lichaam, overeenkomen met *falaka* toepassingen. Het EHRM verwijst in dit verband naar het CPT, dat had geoordeeld dat *falaka* een van de vormen van *ill-treatment* waren die gebruikt werden in de tijdelijke detentiefaciliteiten in Azerbeidjaan. Dit arrest valt onder categorie III, omdat ter bevestiging van *falaka* wordt verwezen naar de bevindingen van het CPT.

EHRM 18 januari 2007, Chitayev en Chitayev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 59334/00)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *The Council of Europe Reports* CPT rapporten aangehaald betreffende de inspectiebezoeken aan de Russische Federatie. In zijn uitspraak verwijst het EHRM echter niet naar de CPT bevindingen. In deze zaak is geen sprake van beïnvloeding. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 15 februari 2007, Jasar tegen de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië (klachtnummer 69908/01)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen ter verwijzing naar de CPT rapporten. Klager verwijst ter onderbouwing van zijn aantijgingen naar de CPT rapporten. In de uitspraak van het EHRM wordt echter niet verwezen naar de CPT bevindingen. In deze zaak is geen sprake van beïnvloeding. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 27 maart 2007, Istratii tegen Moldavië (klachtnummer 8721/05; 8705/05; 8742/05)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *Non-Convention material* relevante bevindingen naar aanleiding van drie verschillende inspectiebezoeken aan Moldavië aangehaald. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar het feit dat het CPT in zijn rapporten van 1998, 2001 en 2004 heeft geoordeeld dat ernstige tekortkomingen waren geconstateerd met betrekking tot de detentieomstandigheden. Daarnaast benadrukt het EHRM in zijn uitspraak dat de bevindingen van het CPT door het EHRM, bij de beoordeling van de detentieomstandigheden, als uitgangspunt worden genomen. Het EHRM verwijst in het bijzonder naar het rapport van 2004 waar het CPT heeft bevestigd dat er sprake is van een hoog, zelfs onduelbaar percentage overbevolking in de gevangenis. Per gedetineerde was 2m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar. In verband met de klacht van klager over het voedsel, verwijst het EHRM wederom naar de bevindingen van het CPT. In dit arrest wordt door het EHRM op meerdere punten verwezen naar de CPT bevindingen. Het EHRM stelt zelfs uitdrukkelijk dat de CPT bevindingen een uitgangspunt vormen bij de beoordeling van de vermeende schending. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 29 maart 2007, Andrey Frolov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 205/02)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *relevant International documents* CPT rapporten aangehaald betreffende de inspectiebezoeken aan de Russische Federatie. In zijn uitspraak verwijst het EHRM niet naar de CPT bevindingen. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het regelmatig schendingen van artikel 3 EVRM heeft geconstateerd met betrekking tot het gebrek aan persoonlijke ruimte. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zaken *Novoselov*, *Kalashnikov*, *Peers* en *Mayzit*. In deze zaken was er sprake van beïnvloeding door het CPT. Ondanks het feit dat het EHRM in zijn uitspraak in deze zaak niet expliciet verwijst naar het CPT, is sprake van indirecte beïnvloeding. Het EHRM verwijst naar eerder gewezen arresten waar immers wel sprake was van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 10 mei 2007, Benediktov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 106/02)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *relevant International documents* CPT rapporten aangehaald betreffende de inspectiebezoeken aan de Russische Federatie. In zijn uitspraak verwijst het EHRM niet naar de CPT bevindingen. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het regelmatig schendingen van artikel 3 EVRM heeft geconstateerd met betrekking tot het gebrek aan persoonlijke ruimte. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zaken *Novoselov*, *Kalashnikov*, *Peers* en *Mayzit*. In deze zaken was er sprake van beïnvloeding door het CPT. Ondanks het feit dat het EHRM in zijn uitspraak in deze zaak niet expliciet verwijst naar het CPT, is sprake van indirecte beïnvloeding. Het EHRM verwijst naar eerder gewezen arresten waar immers wel sprake was van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 10 mei 2007, Modarca tegen Moldavië (klachtnummer 14437/05)

Categorie

In dit arrest wordt onder de paragraaf *Report of the CPT* het landenrapport over een inspectiebezoek in 2004 aan Moldavië aangehaald. In verband met de persoonlijke ruimte in de cel, verwijst het EHRM in zijn uitspraak naar de normen van het CPT. Het EHRM stelt dat het CPT 4m² per gedetineerde aan persoonlijke ruimte als wenselijke richtlijn hanteert. In verband met de beweringen van klager over het voedsel wordt door het EHRM in zijn uitspraak wederom verwezen naar de bevindingen van het CPT. Deze zaak valt onder categorie III.

EHRM 24 mei 2007, Navushtanov tegen Bulgarije (klachtnummer 57847/00)

Categorie

In dit arrest zijn onder de paragraaf *Reports of the CPT*, relevante passages uit drie landenrapporten met betrekking tot inspectiebezoeken aan Bulgarije aangehaald. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de beweringen van klager overeenstemmen met bevindingen van het CPT. In zijn uitspraak verwijst het EHRM naar het rapport van 1995 en stelt dat de bevindingen van het CPT geen informatie verschaffen over de Shoumen Investigation Service detention facility, maar dat het rapport een algemeen beeld schetst over de Investigation Service detentiefaciliteiten in Bulgarije. Ook verwijst het EHRM naar het gegeven dat het CPT heeft geoordeeld dat de detentieomstandigheden omschreven kunnen worden als *inhuman and degrading*. Het EHRM stelt dat ondanks het feit dat de bevindingen van het CPT niet gaan over de detentiefaciliteit waar klager werd gedetineerd, deze het EHRM kan informeren bij de beoordelingen. Daarnaast stelt het EHRM dat de bevindingen van het CPT een nauwkeurig beeld geven over de algemene situatie in de Investigation Service detentiefaciliteiten in Bulgarije. Tevens stelt het EHRM in zijn uitspraak dat de Staat geen bewijsmateriaal heeft verstrekt om de aantijgingen van klager de weerleggen. Daarom zal het EHRM op grond van de bevindingen van het CPT de detentieomstandigheden beoordelen. Beweringen van klager met betrekking tot de overbevolking in de cel en de overige detentieomstandigheden, worden door het EHRM geaccepteerd op basis van de overeenstemming met de bevindingen van het CPT. Doordat het EHRM bij de beoordeling van de omstandigheden uitdrukkelijk verwijst en steunt op de bevindingen van het CPT valt deze zaak onder categorie III.

EHRM 7 juni 2007, Igor Ivanov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 34000/02)

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *Relevant Council of Europe documents* het landenrapport van 2003 aangehaald. In zijn beoordeling over de vermeende schending van artikel 3 EVRM, betreft het EHRM de CPT standaarden niet in zijn uitspraak. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het regelmatig schendingen van artikel

3 EVRM heeft geconstateerd met betrekking tot het gebrek aan persoonlijke ruimte en overbevolking. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zaken *Novoselov, Kalashnikov, Peers* en *Mayzit*. Ondanks het feit dat het EHRM in zijn uitspraak in deze zaak niet verwijst naar het CPT, is er sprake van indirecte beïnvloeding. Het EHRM verwijst naar eerder gewezen arresten waar immers wel sprake was van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 14 juni 2007, Novak tegen Kroatië (klachtnummer 8883/04)

Categorie

In dit arrest wordt onder de paragraaf *findings of the CPT* het landenrapport van 2001 betreffende een bezoek aan Kroatië aangehaald. In zijn uitspraak verwijst het EHRM dat het CPT heeft geconstateerd dat de psychiatrische behandeling beperkt was en dat er geen rehabiliterende of therapeutische activiteiten aan gedetineerden werden verstrekt. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak verder niet naar de CPT bevindingen en stelt ook niet expliciet dat beweringen van klager overeenkomen met de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 19 juni 2007, Ciorap tegen Moldavië (klachtnummer 12066/02)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *Reports of the CPT* twee landenrapporten aangehaald met betrekking tot inspectiebezoeken aan Moldavië. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat naar aanleiding van de CPT bevindingen geoordeeld kan worden dat, ondanks de drastische vermindering van gedetineerden, toch per gedetineerde minder dan 2m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar werd gesteld. Het EHRM benadrukt in zijn uitspraak dat het eerder heeft geoordeeld dat overbevolking een schending van artikel 3 EVRM oplevert en verwijst naar de zaak *Kalashnikov*. Tevens stelt het EHRM dat de beweringen van klager met betrekking tot het voedsel overeenkomen met de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 21 juni 2007, Bitiyeva en X tegen de Russische Federatie (klachtnummer 57953/00; 37392/03)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *Relevant Council of Europe documents* landenrapporten aangehaald betreffende bezoeken aan de Russische Federatie. Het EHRM benadrukt in zijn uitspraak dat de bevindingen van het CPT in verband met de detentieomstandigheden in Chernokozovo, een betrouwbare basis vormen voor de beoordeling van de detentieomstandigheden waar klager aan werd onderworpen. Daarnaast verwijst het EHRM in zijn uitspraak naar de CPT documenten, in het bijzonder naar het *public statement* van 10 juli 2001. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM uitdrukkelijk in zijn uitspraak stelt dat de CPT bevindingen een basis vormen voor de beoordeling. Het EHRM neemt deze bevindingen in acht.

EHRM 21 juni 2007, Kantyrev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 37213/02)

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *Relevant Council of Europe documents* het landenrapport van 2003 aangehaald. In zijn beoordeling over de vermeende schending van artikel 3 EVRM, betreft het EHRM de CPT standaarden niet in zijn uitspraak. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het regelmatig schendingen van artikel 3 EVRM heeft geconstateerd met betrekking tot het gebrek aan persoonlijke ruimte en overbevolking. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zaken *Novoselov, Kalashnikov, Peers* en *Mayzit*. Ondanks het feit dat het EHRM in zijn uitspraak in deze zaak niet expliciet verwijst naar het CPT, is sprake van indirecte beïnvloeding. Het EHRM verwijst naar eerder gewezen arresten waar immers wel sprake was van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 28 juni 2007, Malechkov tegen Bulgarije (klachtnummer 57830/00)

Categorie

In dit arrest zijn onder de paragraaf *Reports of the CPT*, relevante passages uit drie landenrapporten met betrekking tot inspectiebezoeken aan Bulgarije aangehaald. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de beweringen van klager overeenstemmen met bevindingen van het CPT. In zijn uitspraak verwijst het EHRM naar het rapport van 1995 en stelt dat de bevindingen van het CPT geen informatie verschaffen over de Pazardzhik Regional Investigation detention facility, maar dat het rapport een algemeen beeld schetst over de Investigation Service detentiefaciliteiten in Bulgarije. Ook verwijst het EHRM naar het feit dat het CPT heeft geoordeeld dat de detentieomstandigheden omschreven kunnen worden als *inhuman and degrading*. Het EHRM stelt dat ondanks het feit dat de bevindingen van het CPT niet gaan over de detentiefaciliteit waar klager werd gedetineerd, deze het EHRM kan informeren bij de beoordelingen. Daarnaast stelt het EHRM dat de bevindingen van het CPT een nauwkeurig beeld geven over de algemene situatie in de Investigation Service detentiefaciliteiten in Bulgarije. Tevens stelt het EHRM in zijn uitspraak dat de Staat geen bewijsmateriaal heeft verstrekt om de aantijgingen van klager de weerleggen. Daarom zal het EHRM op grond van de bevindingen van het CPT de detentieomstandigheden beoordelen. Beweringen van klager met betrekking tot de overbevolking in de cel en de overige detentieomstandigheden, worden door het EHRM geaccepteerd op basis van de overeenstemming met de bevindingen van het CPT. Doordat het EHRM bij de beoordeling van de omstandigheden uitdrukkelijk verwijst en steunt op de bevindingen van het CPT valt deze zaak onder categorie III.

EHRM 19 juli 2007, Trepashkin tegen de Russische Federatie (klachtnummer 36898/03)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen voor de CPT bevindingen. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het regelmatig schendingen van artikel 3 EVRM heeft geconstateerd met betrekking tot het gebrek aan persoonlijke ruimte en overbevolking. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zaken *Novoselov*, *Kalashnikov*, *Peers* en *Mayzit*. In deze zaken was er sprake van beïnvloeding door het CPT. Daarnaast benadrukt het EHRM in zijn uitspraak dat het niet kan aangeven hoeveel persoonlijke ruimte per gedetineerde beschikbaar dient te zijn op grond van het EVRM. In dit verband stelt het EHRM dat het daarom de algemene standaarden van andere internationale instrumenten, zoals het CPT, als richtlijn neemt. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM in zijn uitspraak expliciet stelt dat het de richtlijnen van het CPT in acht neemt met betrekking tot de beoordeling van de overbevolking.

EHRM 26 juli 2007, Andrei Georgiev tegen Bulgarije (klachtnummer 61507/00)

Categorie

In dit arrest wordt verwezen naar de bevindingen van het CPT zoals uiteengezet in de zaak *Dobrev*. Daarnaast wordt door het EHRM naar zijn uitspraak in de zaak *Dobrev* verwezen. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar het feit dat klager werd gedetineerd in een cel, waar hij ongeveer 1.22 m² - 3.04 m² aan persoonlijke ruimte had. Het EHRM stelt dat het CPT een minimum standaard hanteert, hetgeen betekent dat per gedetineerde 4m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar dient te zijn. Het EHRM stelt in dit verband dat de ruimte waar klager in werd gedetineerd ongeschikt was. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM in zijn uitspraak uitdrukkelijk zegt dat het de overbevolking beoordeelt op grond van de normen van het CPT.

EHRM 6 september 2007, Kucheruk tegen Oekraïne (klachtnummer 2570/04)

Categorie

In dit arrest wordt onder de paragraaf *Relevant International Documentation* een relevante passage uit het landenrapport 2004 betreffende een bezoek aan Oekraïne aangehaald. In zijn uitspraak verwijst het EHRM echter niet naar de CPT bevindingen. Er is geen sprake van beïnvloeding, dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 18 oktober 2007, Babushkin tegen de Russische Federatie (klachtnummer 67253/01)

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *Relevant Council of Europe documents* het landenrapport van 2003 aangehaald. In zijn beoordeling over vermeende schendingen van artikel 3 EVRM, betreft het EHRM de CPT standaarden niet in zijn uitspraak. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het regelmatig schendingen van artikel 3 EVRM heeft geconstateerd met betrekking tot het gebrek aan persoonlijke ruimte en overbevolking. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zaken *Novoselov*, *Kalashnikov*, *Peers* en *Mayzit*. Ondanks het feit dat het EHRM in zijn uitspraak in deze zaak niet expliciet verwijst naar het CPT, is sprake van indirecte beïnvloeding. Het EHRM verwijst naar eerder gewezen arresten waar immers wel sprake was van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 25 oktober 2007, Yakovenko tegen Oekraïne (klachtnummer 15825/06)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *relevant international reports* drie landenrapporten aangehaald. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar het bezoek van het CPT in 2000 waar het constateerde dat 10 gedetineerden per cel werden vastgehouden. In dit verband stelt het EHRM dat per gedetineerde niet meer dan 1.5 m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar was. Het EHRM stelt in dit verband dat de cellen constant en zwaar overbevolkt waren. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het de beweringen van klager in acht neemt, daar waar zij overeenkomen met de bevindingen van het CPT. In verband met het transport van klager wordt door het EHRM verwezen naar de CPT bevindingen. In verband met de beweringen van klager betreffende de slechte ventilatie in de transportwagens, wordt door het EHRM wederom verwezen naar de CPT bevindingen. In zijn uitspraak gebruikt het EHRM de bevindingen van het CPT ter bevestiging van de aantijgingen van klager. De CPT bevindingen hebben in dit arrest direct invloed gehad op het oordeel van het EHRM. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 6 november 2007, Stepuleac tegen Moldavië (klachtnummer 8207/06)

Categorie

In dit arrest wordt het landenrapport van 2001 aangehaald. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de beschreven detentieomstandigheden door klager overeenkomen met de bevindingen die uiteen zijn gezet in het CPT rapport van 2001. Op grond hiervan oordeelt het EHRM dat klager werd onderworpen aan detentieomstandigheden in strijd met artikel 3 EVRM. Daarnaast stelt het EHRM dat de Staat niet heeft voldaan aan de positieve verplichting onder artikel 3 EVRM, door geschikt onderzoek te verrichten naar de beweringen van *ill-treatment*. In dit verband verwijst het EHRM naar het CPT rapport. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de bevindingen van het CPT, dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 8 november 2007, Medov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 1573/02)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *Council of Europe reports* twee landenrapporten betreffende bezoeken aan de Russische Federatie aangehaald. Ter

ondersteuning van de beweringen verwijst klager naar de CPT bevindingen. In zijn uitspraak stelt het EHRM dat het de rapporten van het CPT onder bepaalde omstandigheden in acht kan nemen. Daarnaast stelt het EHRM in zijn uitspraak dat CPT rapporten op zichzelf en zonder bewijs voor het leed van klager, geen basis vormen voor de constatering dat een *ill-treatment* in strijd met artikel 3 EVRM is.

Door middel van deze uitspraak benadrukt het EHRM zijn zienswijze, hetgeen inhoudt dat bij de beoordeling van *ill-treatment*, naast de CPT bevindingen ook sprake dient te zijn van bewijsmateriaal van fysiek leed. De CPT bevindingen alleen resulteren niet in een veroordeling van schending van artikel 3 EVRM. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 27 november 2007, Popovici tegen Moldavië (klachtnummer 289/04; 41194/04)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *Materials from the CPT* relevante passages uit twee landenrapporten aangehaald. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de detentieomstandigheden, zoals ze door klager worden omschreven, overeenkomen met de bevindingen van het CPT. Het EHRM stelt in dit verband dat de detentieomstandigheden waar klager onder werd gedetineerd een schending van artikel 3 EVRM bedragen. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM de detentieomstandigheden baseert op de bevindingen van het CPT.

EHRM 27 november 2007, Turcan tegen Moldavië (klachtnummer 10809/06)

Categorie

In dit arrest is onder de paragraaf *reports of the CPT* het landenrapport met betrekking tot het inspectiebezoek in 2004 aan Moldavië opgenomen. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak echter niet naar de bevindingen van het CPT. Er is geen sprake van beïnvloeding, dit arrest van onder categorie I.

EHRM 29 november 2007, Hummatov tegen Azerbeidjaan (klachtnummer 9852/03; 13413/04)

Categorie

In deze zaak worden onder de paragraaf *relevant international reports and documents* twee landenrapporten aangehaald betreffende bezoeken aan Azerbeidjaan. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak echter niet naar de bevindingen van het CPT. In deze zaak heeft het CPT geen invloed gehad op de uitspraak van het EHRM, dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 6 december 2007, Bragadireanu tegen Roemenië (klachtnummer 22088/04)

Categorie

In dit arrest zijn onder de paragraaf *relevant provision to the Council of Europe* de relevante passages uit het 11th General Report, de CPT standards en relevante passages uit landenrapporten betreffende Roemenië, opgenomen. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de beweringen van klager over de overbevolking, de verplichting om zijn bed te delen met anderen gedetineerden, kapotte matrassen en slechte sanitaire faciliteiten worden bevestigd door de CPT rapporten over Roemenië. Het EHRM stelt uitdrukkelijk in zijn uitspraak dat de detentieomstandigheden waar klager aan werd onderworpen niet voldoen aan de standaarden die door het CPT zijn ontwikkeld. In overeenstemming met de CPT standaarden, stelt het EHRM dat het cumulatieve effect van de overbevolking en andere slechte omstandigheden een schending van artikel 3 EVRM oplevert. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM in zijn uitspraak uitdrukkelijk stelt dat de detentieomstandigheden niet voldoen aan de standaarden van het CPT. Daarnaast stelt het EHRM expliciet dat op grond van de zienswijze van het

CPT betreffende de overbevolking, sprake is van schending van artikel 3 EVRM. In deze zaak is sprake van directe beïnvloeding door het CPT.

EHRM 18 december 2007, Dybeku tegen Albanië (klachtnummer 41153/06)

Categorie

In dit arrest worden twee landenrapporten van het CPT over inspectiebezoeken aan Albanië aangehaald. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de cumulatieve effecten van de detentieomstandigheden waar klager gedurende zijn detentie aan werd onderworpen, een schadelijk effect hebben gehad op de gezondheid van klager. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat op grond van de CPT bevindingen, die zorg uitspreken over de detentieomstandigheden in de Albanese gevangenissen en in het bijzonder betreffende gedetineerden met mentale klachten, sprake is van een *inhuman and degrading treatment*.

EHRM 7 februari 2008, Kostadinov tegen Bulgarije (klachtnummer 55712/00)

Categorie

In dit arrest zijn onder de paragraaf *Reports of the CPT*, relevante passages uit drie landenrapporten met betrekking tot inspectiebezoeken aan Bulgarije aangehaald. Het EHRM stelt dat de bevindingen van het CPT over de Pazardzhik Regional Investigation detention facility niet direct relevant zijn, omdat het CPT bezoek vier jaar voor de detentieperiode van klager is verricht. Het EHRM is echter van mening dat de CPT bevindingen met betrekking tot de detentieomstandigheden relevant zijn en het EHRM kunnen informeren bij de beoordeling van de omstandigheden. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM stelt dat de CPT bevindingen relevant zijn voor de beoordeling en dus sprake is van invloed.

EHRM 6 maart 2008, Gavazov tegen Bulgarije (klachtnummer 54659/00)

Categorie

In dit arrest zijn onder de paragraaf *Reports of the CPT*, relevante passages uit drie landenrapporten met betrekking tot inspectiebezoeken aan Bulgarije aangehaald. Het EHRM stelt dat de bevindingen van het CPT over de Pazardzhik Regional Investigation detention facility niet direct relevant zijn, omdat het CPT bezoek vier jaar voor de detentieperiode van klager is verricht. Het EHRM echter van mening dat de CPT bevindingen met betrekking tot de detentieomstandigheden relevant zijn en het EHRM kunnen informeren bij de beoordeling van de omstandigheden. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM stelt dat de CPT bevindingen relevant zijn voor de beoordeling en dus sprake is van invloed.

EHRM 10 april 2008, Dzeladinov en anderen tegen de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië (klachtnummer 54659/00)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen voor de CPT rapporten. Klagers verwijzen ter ondersteuning van hun beweringen naar de CPT bevindingen betreffende inspectiebezoeken aan Macedonië. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak echter niet naar de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 24 april 2008, Ismoilov en anderen tegen de Russische Federatie (klachtnummer 2947/06)

Categorie

In dit arrest worden het 15th General Report en het landenrapport met betrekking tot het bezoek aan de Russische Federatie in 2005 aangehaald. Het EHRM betreft de CPT bevindingen niet in zijn uitspraak. In deze zaak is geen sprake van beïnvloeding door het CPT, dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 24 april 2008, Sulejmanov tegen de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië (klachtnummer 69875/01)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen voor de CPT rapporten. Klager verwijst ter ondersteuning van zijn aantijgingen naar drie CPT landenrapporten betreffende inspectiebezoeken aan Macedonië. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak niet naar de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 29 april 2008, Petrea tegen Roemenië (klachtnummer 4792/03)

Categorie

In deze zaak wordt verwezen naar het landenrapport van het CPT in de zaak Bragadireanu. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het regelmatig schending van artikel 3 EVRM heeft geconstateerd met betrekking tot het gebrek aan persoonlijke ruimte en overbevolking. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zaken *Novoselov*, *Kalashnikov*, *Peers* en *Mayzit*. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zienswijze van het CPT, namelijk dat de cumulatie van overbevolking en andere slechte detentieomstandigheden negatieve effecten kan hebben op gedetineerden. Deze zaak valt onder categorie III, omdat naast de verwijzing naar eerdere uitspraken ook wordt verwezen naar de zienswijze van het CPT. In dit arrest is sprake van directe beïnvloeding, omdat door het EHRM de zienswijze van het CPT wordt herhaald.

EHRM 13 mei 2008, Juhnke tegen Turkije (klachtnummer 52515/99)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen voor de CPT rapporten. De Staat verwijst enkel eenmalig naar een CPT rapport. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak niet naar de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 20 mei 2008, Gülmez tegen Turkije (klachtnummer 16330/02)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen voor de CPT rapporten. Onder de paragraaf *domestic law*, wordt verwezen naar een wetswijziging die is doorgevoerd en waar het CPT over heeft geoordeeld dat nieuwe voorzieningen in de wet geen commentaar oproepen. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak verder niet naar de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 22 mei 2008, Alexov tegen Bulgarije (klachtnummer 54578/00)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *Reports of the CPT* de relevante passages van het landenrapport van 2006 aangehaald. In zijn uitspraak verwijst het EHRM naar de CPT standaarden met betrekking tot de geschikte persoonlijke ruimte per gedetineerde in een cel. Het EHRM stelt dat per gedetineerde 2.98 m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar was, en benadrukt in dit verband dat het deze ruimte onder de minimumstandaarden van het CPT ligt. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM zijn uitspraak baseert op de standaarden van het CPT.

EHRM 27 mei 2008, Rodic en anderen tegen Bosnië en Herzegovina (klachtnummer 22893/05)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *Relevant law and practice* drie verschillende landenrapporten aangehaald. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak dat de persoonlijke ruimte in de cel meer dan 4 m² was, wat een vereiste is onder de standaarden van het CPT. In dit arrest is geen sprake van beïnvloeding. Deze zaak valt onder categorie I.

EHRM 12 juni 2008, Shchebet tegen de Russische Federatie (klachtnummer 16074/07)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *relevant international documents* het 2nd General Report en het landenrapport van 2003 betreffende een bezoek aan de Russische Federatie aangehaald. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de CPT bevindingen over de politiecellen. Het EHRM stelt dat het CPT heeft geoordeeld dat de cellen onacceptabel zijn voor periode die langer dan drie uur duren, omdat de cellen donker, slecht geventileerd en vies zijn. Het EHRM stelt dat klager langer dan één maand is gedetineerd in een politiecel. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM in zijn uitspraak nadrukkelijk verwijst naar de CPT bevindingen en tot hetzelfde oordeel komt als het CPT.

EHRM 19 juni 2008, Guliyev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 24650/02)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *Relevant international documents* relevante passages uit het landenrapport van 2003 aangehaald. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de CPT standaarden betreffende de persoonlijke ruimte gedurende transport. Met betrekking tot de bewering van klager over de beschikbare persoonlijke ruimte verwijst het EHRM naar het oordeel van het CPT betreffende het transport van gedetineerden. Het CPT heeft geoordeeld dat het vervoeren van gedetineerden in een ruimte van 0.4, 0.5 en zelfs 0.8 m² ongeschikt is, ongeacht de duur van het vervoer. Daarnaast benadrukt het EHRM in zijn uitspraak dat het CPT heeft geoordeeld dat een transport van 6 gedetineerden in een ruimte van 2 m² gedurende een periode van vier uur onacceptabel is. Tevens heeft het CPT geoordeeld dat niet meer dan 3 gedetineerden in een ruimte van 2 m² getransporteerd dienen te worden. Het EHRM baseert de beoordeling van de schending volledig op de CPT standaarden en verwijst bij de beoordeling naar de CPT bevindingen betreffende het onderwerp. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 10 juli 2008, Sudarkov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 3130/03)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *Relevant international documents* relevante passages uit het landenrapport van 2003 aangehaald. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de CPT standaarden betreffende de persoonlijke ruimte gedurende transport. Met betrekking tot de bewering van klager over de beschikbare persoonlijke ruimte verwijst het EHRM naar het oordeel van het CPT betreffende het transport van gedetineerden. Het CPT heeft geoordeeld dat het vervoeren van gedetineerden in een ruimte van 0.4, 0.5 en zelfs 0.8 m² ongeschikt is, ongeacht de duur van het vervoer. Daarnaast benadrukt het EHRM in zijn uitspraak dat het CPT heeft geoordeeld dat een transport van 6 gedetineerden in een ruimte van 2 m² gedurende een periode van vier uur onacceptabel is. Tevens heeft het CPT geoordeeld dat niet meer dan 3 gedetineerden in een ruimte van 2 m² getransporteerd dienen te worden. Het EHRM baseert de beoordeling van de schending volledig op de CPT standaarden en verwijst bij de beoordeling naar de CPT bevindingen betreffende het onderwerp. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 31 juli 2008, Salmanov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 3522/04)

Categorie

In dit arrest wordt onder de paragraaf *International Standards* een relevante passage uit het 11th General Report aangehaald. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak echter niet naar de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 18 september 2008, Turkan tegen Turkije (klachtnummer 33086/04)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen voor de CPT rapporten. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar het gegeven dat de Staat veranderingen heeft aangebracht in de wetgeving betreffende het medisch onderzoek van gedetineerden. De Staat heeft dit gedaan op grond van de standaarden van het CPT. In dit arrest is geen sprake van beïnvloeding. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 14 oktober 2008, Mehmet Eren tegen Turkije (klachtnummer 32347/02)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen ter verwijzing naar de CPT bevindingen. In zijn uitspraak verwijst het EHRM echter naar de CPT standaarden met betrekking tot medisch onderzoek van personen in politiedetentie. Het CPT heeft vastgesteld dat ieder medisch onderzoek verricht dient te worden uit het gehoor en het liefst uit het zicht van politieambtenaren. Daarnaast stelt het CPT dat de resultaten van het onderzoek, alsmede de verklaringen van het slachtoffer en de conclusies van de arts formeel geregistreerd dienen te worden.

Het EHRM verwijst bij zijn beoordeling betreffende het medisch onderzoek naar de CPT standaarden. Het EHRM laat zich leiden door de standaarden. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 21 oktober 2008, Caglayan tegen Turkije (klachtnummer 30461/02)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen ter verwijzing naar de CPT rapporten. Het EHRM stelt in zijn uitspraak echter dat medische onderzoeken in samenhang met het recht op een advocaat en het feit dat een derde geïnformeerd dient te worden van de detentie, de fundamentele beschermingen tegen *ill-treatment* van gedetineerden omvatten. In dit verband verwijst het EHRM naar het 2nd General Report van het CPT, waar deze zienswijze uiteen is gezet. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM de zienswijze van het CPT heeft overgenomen.

EHRM 21 oktober 2008, Gülbahar en anderen tegen Turkije (klachtnummer 5264/03)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen ter verwijzing naar de CPT rapporten. Het EHRM stelt in zijn uitspraak echter dat met betrekking tot het medische rapport over klager sprake is van een gebrek aan details en dat het niet voldoet aan de standaarden van het CPT betreffende medische rapporten. Het EHRM stelt uitdrukkelijk in zijn uitspraak dat het bij de beoordeling van *ill-treatment* met betrekking tot medisch onderzoek rekening houdt met de standaarden van het CPT. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM expliciet stelt dat het bij de beoordeling van vermeende *ill-treatment* zaken de CPT standaarden hanteert.

EHRM 13 november 2008, Malai tegen Moldavië (klachtnummer 7101/06)

Categorie

In deze zaak zijn onder de paragraaf *Relevant non-convention material*, relevante bevindingen van twee CPT bezoeken aan Moldavië aangehaald. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de beweringen van klager overeenkomen met de bevindingen van het CPT. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de bevindingen van het CPT een betrouwbare basis vormen voor de beoordeling van de detentieomstandigheden waar klager aan werd onderworpen. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM in zijn uitspraak expliciet stelt dat het de bevindingen van het CPT zal hanteren bij de toetsing van de detentieomstandigheden.

EHRM 18 november 2008, Savenkovas tegen Litouwen (klachtnummer 871/02)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *Relevant international texts* twee landenrapporten betreffende bezoeken aan Litouwen aangehaald. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak met betrekking tot de overbevolking naar de CPT bevindingen. Het EHRM stelt dat partijen het oneens zijn over de overbevolking. In dit verband verwijst het EHRM naar de bevindingen van het CPT. Het EHRM verwijst naar het feit dat het CPT gedurende het eerste bezoek heeft geconstateerd dat gedetineerden van 1.3 m² aan persoonlijke ruimte werden voorzien en dat dit gedurende het tweede bezoek zelfs minder was, namelijk 1.16 m². Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM bij de beoordeling van de overbevolking zijn oordeel baseert op de bevindingen van het CPT.

EHRM 2 december 2008, Mkhitarian tegen Armenië (klachtnummer 22390/05)

Categorie

In dit arrest zijn onder de paragraaf *Relevant reports of the CPT* drie landenrapporten betreffende inspectiebezoeken aan Armenië opgenomen. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de CPT standaarden betreffende de persoonlijke ruimte van gedetineerden. Het EHRM stelt op grond van de CPT standaarden dat de persoonlijke ruimte waar klager in werd gedetineerden, te klein is. Daarnaast stelt het EHRM dat de beweringen van klager worden ondersteunt door de bevindingen van het CPT. Het EHRM stelt uitdrukkelijk in zijn uitspraak dat het geen reden heeft om de beweringen van klager te betwisten, omdat ze overeenkomen met de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM op grond van de CPT bevindingen de aantijgingen van klager accepteert en daarnaast met betrekking tot de persoonlijke ruimte verwijst naar de CPT standaarden.

EHRM 2 december 2008, Tadevosyan tegen Armenië (klachtnummer 41698/04)

Categorie

In dit arrest zijn onder de paragraaf *Relevant reports of the CPT* drie landenrapporten betreffende inspectiebezoeken aan Armenië opgenomen. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de CPT standaarden betreffende de persoonlijke ruimte van gedetineerden. Het EHRM stelt op grond van de CPT standaarden dat de persoonlijke ruimte waar klager in werd gedetineerden, te klein is. Daarnaast stelt het EHRM dat de beweringen van klager worden ondersteunt door de bevindingen van het CPT. Het EHRM stelt uitdrukkelijk in zijn uitspraak dat het geen reden heeft om de beweringen van klager te betwisten, omdat ze overeenkomen met de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM op grond van de CPT bevindingen de aantijgingen van klager accepteert en daarnaast met betrekking tot de persoonlijke ruimte verwijst naar de CPT standaarden.

EHRM 2 december 2008, Kirokosyan tegen Armenië (klachtnummer 31237/03)

Categorie

In dit arrest zijn onder de paragraaf *Relevant reports of the CPT* drie landenrapporten betreffende inspectiebezoeken aan Armenië opgenomen. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak naar de CPT standaarden betreffende de persoonlijke ruimte van gedetineerden. Het EHRM stelt op grond van de CPT standaarden dat de persoonlijke ruimte waar klager in werd gedetineerden, te klein is. Daarnaast stelt het EHRM dat de beweringen van klager worden ondersteunt door de bevindingen van het CPT. Het EHRM stelt uitdrukkelijk in zijn uitspraak dat het geen reden heeft om de beweringen van klager te betwisten, omdat ze overeenkomen met de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM op grond van de CPT bevindingen de aantijgingen van klager accepteert en daarnaast met betrekking tot de persoonlijke ruimte verwijst naar de CPT standaarden.

EHRM 4 december 2008, Belashev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 28617/03)

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *Relevant International documents* het landenrapport van 2003 aangehaald. In zijn beoordeling over schending van artikel 3 EVRM, betreft het EHRM de CPT standaarden niet in zijn uitspraak. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het regelmatig schendingen van artikel 3 EVRM heeft geconstateerd met betrekking tot het gebrek aan persoonlijke ruimte en overbevolking. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zaken *Novoselov, Kalashnikov, Peers en Mayzit*. Ondanks het feit dat het EHRM in zijn uitspraak in deze zaak niet expliciet verwijst naar het CPT, is sprake van indirecte beïnvloeding. Het EHRM verwijst naar eerder gewezen arresten waar immers wel sprake was van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 9 december 2008, Matyush tegen de Russische Federatie (klachtnummer 14850/03)

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *Relevant International documents* het landenrapport van 2003 aangehaald. In zijn beoordeling over schending van artikel 3 EVRM, betreft het EHRM de CPT standaarden niet in zijn uitspraak. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het regelmatig schendingen van artikel 3 EVRM heeft geconstateerd met betrekking tot het gebrek aan persoonlijke ruimte en overbevolking. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zaken *Novoselov, Kalashnikov, Peers en Mayzit*. Ondanks het feit dat het EHRM in zijn uitspraak in deze zaak niet expliciet verwijst naar het CPT, is sprake van indirecte beïnvloeding. Het EHRM verwijst naar eerder gewezen arresten waar immers wel sprake was van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 18 december 2008, Ukhan tegen Oekraïne (klachtnummer 14850/03)

Categorie

In deze zaak worden relevante passages uit het 3rd General Report aangehaald. Het EHRM verwijst echter in zijn uitspraak niet naar de CPT rapporten. In dit arrest heeft het CPT geen invloed gehad op de uitspraak van het EHRM. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 18 december 2008, Kats en anderen tegen Oekraïne (klachtnummer 14850/03)

Categorie

In dit arrest wordt onder de paragraaf *Reports of the CPT* een relevante passage uit het landenrapport betreffende een bezoek in 2002 aangehaald. In de uitspraak wordt door het EHRM niet verwezen naar de CPT bevindingen. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 22 december 2008, Aleksanyan tegen de Russische Federatie (klachtnummer 46468/06)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *Relevant International Instruments* relevante passages uit het 3rd General Report aangehaald. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de bepaling van adequate medische behandeling het moeilijkste element van de beoordeling is. Het EHRM verwijst in dit verband dat het CPT hier standaarden voor ontwikkeld heeft, maar dat het EHRM deze standaarden niet altijd in acht neemt. Daarnaast stelt het EHRM dat medische rapporten toereikende informatie dienen te bevatten, in het bijzonder over de soort behandeling die patiënt is aanbevolen en de eigenlijke behandeling die hij heeft gekregen. De gezondheidsstaat van patiënt dient

ook in het rapport opgenomen te zijn. In dit verband verwijst het EHRM naar de standaarden in het 3rd General Report van het CPT. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 8 januari 2009, Filiz Uyan tegen Turkije(klachtennummer 7496/03)

Categorie

In dit arrest worden de CPT standaarden aangehaald. Het EHRM betreft deze echter niet in zijn uitspraak. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 20 januari 2009, Güvec tegen Turkije (klachtennummer 70337/01)

Categorie

In dit arrest worden relevante passages uit twee landenrapporten betreffende inspectiebezoeken aan Turkije aangehaald. Klager verwijst ter onderbouwing van zijn aantijgingen naar de CPT rapporten. In zijn oordeel verwijst het EHRM niet naar de CPT bevindingen, die door klager worden aangehaald. In deze zaak is geen sprake van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 27 januari 2009, Ramishvili en Kokhleidze tegen Georgië (klachtennummer 1704/06)

Categorie

In dit arrest worden relevante passages uit het landenrapport van 2005 aangehaald. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat de beschrijvingen van de eerste klager over de strafcel overeenkomen met de bevindingen die door het CPT in zijn rapport uiteen zijn gezet. Daarnaast stelt het EHRM in zijn uitspraak dat de strafcel voor twee gedetineerden een omvang van 5.65 m² had. In dit verband verwijst het EHRM naar het CPT dat heeft geoordeeld dat per gedetineerden 4 m² aan persoonlijke ruimte beschikbaar dient te zijn. Tot slot stelt het EHRM dat de beweringen van de tweede klager ook overeenkomen met de bevindingen van het CPT. In dit arrest is sprake van directe beïnvloeding op twee punten; voor de toetsing van de beweringen van klagers wordt door het EHRM naar de CPT bevindingen verwezen, daarnaast hebben ook de CPT standaarden invloed gehad op de uitspraak. Dit arrest valt onder categorie III.

EHRM 7 april 2009, Straisteanu en anderen tegen Moldavië (klachtennummer 4834/06)

Categorie

In dit arrest worden onder de paragraaf *Relevant non-convention materials* relevante passages uit drie landenrapporten aangehaald. In zijn uitspraak betreft het EHRM de bevindingen van het CPT door te stellen dat de beweringen van klager overeenkomen met de bevindingen van het CPT. Het EHRM benadrukt dat de CPT bevindingen een betrouwbare basis vormen voor de beoordeling van de detentieomstandigheden waar klager aan werd onderworpen. Dit arrest valt onder categorie III, omdat het EHRM in zijn uitspraak uitdrukkelijk stelt dat de CPT bevindingen een basis vormen voor de beoordeling.

EHRM 23 april 2009, Gubkin tegen de Russische Federatie (klachtennummer 36941/02)

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *Relevant International documents* het landenrapport van 2003 aangehaald. In zijn beoordeling over schending van artikel 3 EVRM, betreft het EHRM de CPT standaarden niet in zijn uitspraak. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het regelmatig schendingen van artikel 3 EVRM heeft geconstateerd met betrekking tot het gebrek aan persoonlijke ruimte en overbevolking. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zaken *Novoselov*, *Kalashnikov*, *Peers* en *Mayzit*. Ondanks het feit dat het EHRM in zijn uitspraak in deze zaak niet expliciet verwijst naar het CPT, is sprake van indirecte beïnvloeding. Het EHRM verwijst naar

eerder gewezen arresten waar immers wel sprake was van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie II.

EHRM 23 april 2009, Popov en Vorobyev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 1606/02)

Categorie

In dit arrest is geen speciale paragraaf opgenomen voor de CPT rapporten. Klager verwijst ter ondersteuning van zijn aantijgingen naar drie CPT landenrapporten betreffende inspectiebezoeken aan Macedonië. Het EHRM betreft in zijn uitspraak de bevindingen van het CPT echter niet. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 28 mei 2009, Isayev tegen Oekraïne (klachtnummer 28827/02)

Categorie

In dit arrest wordt verwezen naar de relevante passages uit het 3rd General Report van het CPT. In zijn uitspraak verwijst het EHRM echter niet naar de CPT standaarden. In deze zaak is geen sprake van beïnvloeding. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 16 juni 2009, Gurgurov tegen Moldavië (klachtnummer 7045/08)

Categorie

In dit arrest zijn relevante passages uit het rapport betreffende een bezoek aan Moladavië in 2005 aangehaald. Het EHRM verwijst in zijn uitspraak echter niet naar de bevindingen van het CPT. Dit arrest valt onder categorie I.

EHRM 25 juni 2009, Bakhmutskiy tegen de Russische Federatie (klachtnummer 36932/02)

Categorie

In deze zaak wordt onder de paragraaf *Relevant International documents* het landenrapport van 2003 aangehaald. In zijn beoordeling over schending van artikel 3 EVRM, betreft het EHRM de CPT standaarden niet in zijn uitspraak. Het EHRM stelt in zijn uitspraak dat het regelmatig schendingen van artikel 3 EVRM heeft geconstateerd met betrekking tot het gebrek aan persoonlijke ruimte en overbevolking. Het EHRM verwijst in dit verband naar de zaken *Novoselov*, *Kalashnikov*, *Peers* en *Mayzit*. Ondanks het feit dat het EHRM in zijn uitspraak in deze zaak niet expliciet verwijst naar het CPT, is sprake van indirecte beïnvloeding. Het EHRM verwijst naar eerder gewezen arresten waar immers wel sprake was van beïnvloeding door het CPT. Dit arrest valt onder categorie II.

Bijlage XVI Jurisprudentie onder categorie I

EHRM 22 september 1993, Klaas tegen Duitsland (klachtnummer 15473/89)
 EHRM 25 september 1997, Aydin tegen Turkije (klachtnummer 23178/94)
 EHRM 30 juli 1998, Aerts tegen België (klachtnummer 25357/94)
 EHRM 14 november 2000, Tas tegen Turkije (klachtnummer 24396/94)
 EHRM 21 december 2000, Egmez tegen Cyprus (klachtnummer 30873/96)
 EHRM 10 april 2001, Tanli tegen Turkije (klachtnummer 26129/95)
 EHRM 18 juni 2002, Orhan tegen Turkije (klachtnummer 25656/94)
 EHRM 13 november 2003, Elci en anderen tegen Turkije (klachtnummer 23145/93;
 25091/94)
 EHRM 11 december 2003, Yankov tegen Bulgarije (klachtnummer 39084/97)
 EHRM 6 april 2004, Ahmet Ozkan tegen Turkije (klachtnummer 21689/93)

EHRM 27 juli 2004, Sliman tegen Frankrijk (klachtnummer 57671/00)
 EHRM 5 april 2005, Nevmerzhitsky tegen Oekraïne (klachtnummer 54825/00)
 EHRM 12 april 2005, Shamayer en anderen tegen Georgië en de Russische
 Federatie (klachtnummer 36378/02)
 EHRM 29 september 2005, Mathew tegen Nederland (klachtnummer 24919/03)
 EHRM 2 maart 2006, Devrim Turan tegen Turkije (klachtnummer 879/02)
 EHRM 11 juli 2006, Jalloh tegen Duitsland (klachtnummer 54810/00)
 EHRM 14 december 2006, Tarariyeva tegen de Russische Federatie (klachtnummer
 4353/03)
 EHRM 18 januari 2007, Chitayev en Chitayev tegen de Russische Federatie
 (klachtnummer 59334/00)
 EHRM 6 september 2007, Kucheruk tegen Oekraïne (klachtnummer 2570/04)
 EHRM 8 november 2007, Medov tegen de Russische Federatie (klachtnummer
 1573/02)

EHRM 27 november 2007, Turcan tegen Moldavië (klachtnummer 10809/06)
 EHRM 29 november 2007, Hummatov tegen Azerbejan (klachtnummer 9852/03;
 13413/04)
 EHRM 10 april 2008, Dzeladinov en anderen tegen Voormalige Joegoslavische
 Republiek Macedonië (klachtnummer 13252/02)
 EHRM 24 april 2008, Ismoilov en anderen tegen de Russische Federatie
 (klachtnummer 2947/06)
 EHRM 24 april 2008, Sulejmanov tegen Voormalige Joegoslavische Republiek
 Macedonië (klachtnummer 69875/01)
 EHRM 13 mei 2008, Juhnke tegen Turkije (klachtnummer 52515/99)
 EHRM 20 mei 2008, Gülmez tegen Turkije (klachtnummer 16330/02)
 EHRM 27 mei 2008, Rodic en drie anderen tegen Bosnië en Herzegovina
 (klachtnummer 22893/05)
 EHRM 31 juli 2008, Salmanov tegen de Russische Federatie (klachtnummer
 3522/04)
 EHRM 18 september 2008, Turkan tegen Turkije (klachtnummer 33086/04)

EHRM 18 december 2008, U Khan tegen Oekraïne (klachtnummer 30628/02)
 EHRM 18 december 2008, Kats en anderen tegen Oekraïne (klachtnummer
 29971/04)
 EHRM 8 januari 2009, Filiz Uyan tegen Turkije (klachtnummer 7496/03)
 EHRM 20 januari 2009, Govec tegen Turkije (klachtnummer 70337/01)
 EHRM 29 januari 2009, Antropov tegen de Russische Federatie (klachtnummer
 22107/03)

EHRM 19 februari 2009, A. en anderen tegen Verenigd Koninkrijk (klachtnummer 3455/05)

EHRM 12 maart 2009, Dzhambekova en anderen tegen de Russische Federatie (klachtnummer 27238/03; 35078/04)

EHRM 12 maart 2009, Aleksandr Makarov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 15217/07)

EHRM 23 april 2009, Popov en Vorobyev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 1606/02)

EHRM 28 mei 2009, Isayev tegen Oekraïne (klachtnummer 28827/02)

EHRM 16 juni 2009, Gurgurov tegen Moldavië (klachtnummer 7045/08)

Bijlage XVII Jurisprudentie onder categorie II

EHRM 27 november 2003, Henaf tegen Frankrijk (klachtnummer 65436/01)
 EHRM 11 maart 2004, Iorgov tegen Bulgarije (klachtnummer 40653/98)
 EHRM 11 maart 2004, G.B. tegen Bulgarije (klachtnummer 42346/98)
 EHRM 20 oktober 2005, Romanov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 63993/00)
 EHRM 1 juni 2006, Mamedova tegen de Russische Federatie (klachtnummer 7064/05)
 EHRM 6 juli 2006, Salah tegen Nederland (klachtnummer 8195/02)
 EHRM 6 juli 2006, Baybaşın tegen Nederland (klachtnummer 13600/02)
 EHRM 6 juli 2006, Sylla tegen Nederland (klachtnummer 14683/03)
 EHRM 26 oktober 2006, Khudobin tegen de Russische Federatie (klachtnummer 59696/00)
 EHRM 15 februari 2007, Jasar tegen Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonie (klachtnummer 69908/01)

EHRM 29 maart 2007, Andrey Frolov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 205/02)
 EHRM 10 mei 2007, Benediktov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 106/02)
 EHRM 7 juni 2007, Igor Ivanov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 34000/02)
 EHRM 14 juni 2007, Novak tegen Kroatië (klachtnummer 8883/04)
 EHRM 21 juni 2007, Kantyrev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 37213/02)
 EHRM 18 oktober 2007, Babushkin tegen de Russische Federatie (klachtnummer 67253/01)
 EHRM 4 december 2008, Belashev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 28617/03)
 EHRM 9 december 2008, Matyush tegen de Russische Federatie (klachtnummer 14850/03)
 EHRM 29 januari 2009, Maltabar en Maltabar tegen de Russische Federatie (klachtnummer 6954/02)
 EHRM 10 februari 2009, Novinskiy tegen de Russische Federatie (klachtnummer 11982/02)

EHRM 10 maart 2009, Böke en Kandemir tegen Turkije (klachtnummer 71912/01; 26968/02; 36397/03)
 EHRM 23 april 2009, Gubkin tegen de Russische Federatie (klachtnummer
 EHRM 25 juni 2009, Bakhmutskiy tegen de Russische Federatie (klachtnummer 36932/02)

Bijlage XVIII Jurisprudentie onder categorie III

EHRM 27 juni 2000, Salman tegen Turkije (klachtnummer 21986/93)
 EHRM 10 oktober 2000, Akkoc tegen Turkije (klachtnummer 22947/93; 22948/93)
 EHRM 6 maart 2001, Douguz tegen Griekenland (klachtnummer 40907/98)
 EHRM 19 april 2001, Peers tegen Griekenland (klachtnummer 28524/95)
 EHRM 15 juli 2002, Kalashnikov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 47095/99)
 EHRM 14 november 2002, Mouisel tegen Frankrijk (klachtnummer 67263/01)
 EHRM 4 februari 2003, Lorsé en anderen tegen Nederland (klachtnummer 52750/99)
 EHRM 4 februari 2003, Van der Ven tegen Nederland (klachtnummer 50901/99)
 EHRM 12 maart 2003, Öcalan tegen Turkije (klachtnummer 46221/99)
 EHRM 29 april 2003, Poltoratskiy tegen Oekraïne (klachtnummer 38812/97)

EHRM 29 april 2003, Kuznetsov tegen Oekraïne (klachtnummer 39042/97)
 EHRM 29 april 2003, Nazarenk tegen Oekraïne (klachtnummer 39483/98)
 EHRM 29 april 2003, Dankevich tegen Oekraïne (klachtnummer 40679/98)
 EHRM 29 april 2003, Khoklich tegen Oekraïne (klachtnummer 41707/98)
 EHRM 8 juli 2004, Ilascu en anderen tegen Moldavië en de Russische Federatie (klachtnummer 48787/99)
 EHRM 18 januari 2005, Kehayov tegen Bulgarije (klachtnummer 41035/98)
 EHRM 20 januari 2005, Mayzit tegen de Russische Federatie (klachtnummer 63378/00)
 EHRM 12 mei 2005, Öcalan tegen Turkije (klachtnummer 46221/99)
 EHRM 5 juni 2005, Novoselov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 66460/01)
 EHRM 9 juni 2005, I.I. tegen Bulgarije (klachtnummer 44082/98)

EHRM 16 juni 2005, Labzov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 62208/00)
 EHRM 21 juli 2005, Rhode tegen Denemarken (klachtnummer 69332/01)
 EHRM 13 september 2005, Ostrovar tegen Moldavië (klachtnummer 35207/03)
 EHRM 4 oktober 2005, Becciev tegen Moldavië (klachtnummer 9190/03)
 EHRM 25 oktober 2005, Fedotov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 5140/02)
 EHRM 8 november 2005, Khodoyorov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 6847/02)
 EHRM 8 november 2005, Alver tegen Estland (klachtnummer 64812/01)
 EHRM 2 februari 2006, Iovchev tegen Bulgarije (klachtnummer 41211/98)
 EHRM 9 maart 2006, Cenbauer tegen Kroatië (klachtnummer 73786/01)
 EHRM 28 maart 2006, Melnik tegen Oekraïne (klachtnummer 72286/01)

EHRM 4 juli 2006, Ramirex Sanchez tegen Frankrijk (klachtnummer 59450/00)
 EHRM 13 juli 2006, Popov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 26853/04)
 EHRM 10 augustus 2006, Yordanov tegen Bulgarije (klachtnummer 56856/00)
 EHRM 10 augustus 2006, Dobrev tegen Bulgarije (klachtnummer 55389/00)
 EHRM 12 oktober 2006, Staykov tegen Bulgarije (klachtnummer 49438/99)
 EHRM 12 oktober 2006, Dvoynikh tegen Oekraïne (klachtnummer 72277/01)
 EHRM 11 januari 2007, Mammadov (Jalaloglu) tegen Azerbejan (klachtnummer 4335/04)
 EHRM 27 maart 2007, Istratii tegen Moldavië (klachtnummer 8721/05; 8705/05; 8742/05)
 EHRM 10 mei 2007, Modarca tegen Moldavië (klachtnummer 14437/05)
 EHRM 24 mei 2007, Navushtanov tegen Bulgarije (klachtnummer 57847/00)

EHRM 19 juni 2007, Ciorap tegen Moldavië (klachtnummer 12066/02)
 EHRM 21 juni 2007, Bitiyeva en X tegen de Russische Federatie (klachtnummer 57953/00; 37392/03)
 EHRM 28 juni 2007, Malechkov tegen Bulgarije (klachtnummer 57830/00)
 EHRM 12 juli 2007, Testa tegen Kroatië (klachtnummer 20877/04)
 EHRM 14 juni 2007, Novak tegen Kroatië (klachtnummer 8883/04)
 EHRM 19 juli 2007, Trepashkin tegen de Russische Federatie (klachtnummer 36898/03)
 EHRM 26 juli 2007, Andrei Georgiev tegen Bulgarije (klachtnummer 61507/00)
 EHRM 25 oktober 2007, Yakovenko tegen Oekraïne (klachtnummer 15825/06)
 EHRM 6 november 2007, Stepuleac tegen Moldavië (klachtnummer 8207/06)
 EHRM 27 november 2007, Popovici tegen Moldavië (klachtnummer 289/04; 41194/04)

EHRM 6 december 2007, Bragadireanu tegen Roemenië (klachtnummer 22088/04)
 EHRM 18 december 2007, Dybeku tegen Albanië (klachtnummer 41153/06)
 EHRM 7 februari 2008, Kostadinov tegen Bulgarije (klachtnummer 55712/00)
 EHRM 6 maart 2008, Gavazov tegen Bulgarije (klachtnummer 54659/00)
 EHRM 29 april 2008, Petrea tegen Roemenië (klachtnummer 4792/03)
 EHRM 22 mei 2008, Alexov tegen Bulgarije (klachtnummer 54578/00)
 EHRM 12 juni 2008, Shchebet tegen de Russische Federatie (klachtnummer 16074/07)
 EHRM 19 juni 2008, Guliyev tegen de Russische Federatie (klachtnummer 24650/02)
 EHRM 10 juli 2008, Sudarkov tegen de Russische Federatie (klachtnummer 3130/03)
 EHRM 14 oktober 2008, Mehmet Eren tegen Turkije (klachtnummer 32347/02)

EHRM 21 oktober 2008, Caglayan tegen Turkije (klachtnummer 30461/02)
 EHRM 21 oktober 2008, Gulbahar en anderen tegen Turkije (klachtnummer 5264/03)
 EHRM 13 november 2008, Malai tegen Moldavië (klachtnummer 7101/06)
 EHRM 18 november 2008, Savenkovas tegen Litouwen (klachtnummer 871/02)
 EHRM 27 november 2008, Slavcho Kostov tegen Bulgarije (klachtnummer 28674/03)
 EHRM 2 december 2008, Mkhitarian tegen Armenië (klachtnummer 22390/05)
 EHRM 2 december 2008, Tadevosyan tegen Armenië (klachtnummer 41698/04)
 EHRM 2 december 2008, Kirokosyan tegen Armenië (klachtnummer 31237/03)
 EHRM 22 december 2008, Aleksanyan tegen de Russische Federatie (klachtnummer 46468/06)
 EHRM 27 januari 2009, Ramishvili en Kokhreidze tegen Georgië (klachtnummer 1704/06)

EHRM 29 januari 2009, Andreyevskiv tegen de Russische Federatie (klachtnummer 1750/03)
 EHRM 19 februari 2009, Malenkov tegen Oekraïne (klachtnummer 18660/03)
 EHRM 17 maart 2009, Salmanoglu and Polattas tegen Turkije (klachtnummer 15828/03)
 EHRM 7 april 2009, Straisteanu en anderen tegen Moldavië (klachtnummer 4834/06)